

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΑΚΩΝ ΚΑΛΤΙΩΝ & ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

“ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΤΗΣ Ι.Π. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
- ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΤΗΣ Ι.Π. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ“

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ : κα. ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΑΥΓΑ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ : ΑΣΒΕΣΤΑ ΙΩΑΝΝΑ

ΖΗΚΟΥ ΕΛΕΝΗ

ΚΩΣΤΑΚΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 1999

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο σχεδιασμός και η διαμόρφωση του αστικού πρασίνου, είναι ένα δύσκολο θέμα και αποτελείται από πολλά και πολυσύνθετα κεφάλαια. Η πολυσυνθετότητα αυτή και το μέγεθος του θέματος, απαιτούν την σύνταξη μιας ομάδας ειδικών, όπως αρχιτεκτόνων τοπίου, γεωφυσικών, γεωλόγων, γεωγράφων, διαχειριστών έργων κ.α. Κάθε ένας εκ των προαναφερθέντων, προσφέρει τις δικές του γνώσεις, τις δικές του εμπειρίες, με σκοπό το αποτέλεσμα που θα προκύψει, να μπορεί να καλύψει τις περισσότερες από τις ανάγκες και τις αναζητήσεις για χώρους πρασίνου και αναψυχής των κατοίκων μιας κοινωνίας.

Εμείς θελήσαμε να ασχοληθούμε με το αρχικό κομμάτι αυτού του θέματος, που το θεωρούμε και το πιο βασικό. Οριοθετούμε έτσι την αρχή και ελπίζουμε οι άνθρωποι που έχουν ανησυχίες και προσδοκίες για την πόλη του Μεσολογγίου, να οριοθετήσουν το τέλος αυτής της προσπάθειας. Πέραν από το ρητό που αναφέρει πως " η αρχή είναι το ήμισυ του παντός", εμείς θελήσαμε να ασχοληθούμε με το πρώτο βήμα, γιατί είναι ένα βήμα που συνήθως ή παραβλέπεται ή εξετάζεται πολύ βιαστικά, με αποτέλεσμα να προκύπτουν έργα με εμφανή τα σημάδια της προχειρότητας, του αναποτελεσματικού σχεδιασμού και της κακής λειτουργικότητας.

Σίγουρα δεν αποτελούμε ομάδα ειδικών και δεν διαθέτουμε την πολυετή εμπειρία, για να μας οδηγήσει στην ολοκληρωμένη μελέτη του σχεδιασμού και της διαμόρφωσης του πρασίνου στην πόλη του Μεσολογγίου. Σίγουρα όμως είμαστε μια ομάδα φοιτητών με πολλές ανησυχίες, όρεξη για δουλειά, ολοκληρωμένη σκέψη, που διαθέτουμε υπομονή και επιμονή, προκειμένου να καταθέσουμε όσο πιο ολοκληρωμένη μπορούμε αυτή την εργασία. Σ' αυτή την εργασία λοιπόν θα δώσουμε μια λεπτομερή περιγραφή των υφιστάμενων χώρων πρασίνου στην πόλη του Μεσολογγίου, επισημαίνοντας τα λάθη ή τις παραλείψεις που έγιναν και έχοντας μελετήσει τα ανθρωπογενή, τα κοινωνικά, τα πολιτισμικά και πολλά άλλα χρήσιμα στοιχεία, καθώς και το φυσικό περιβάλλον, να προτείνουμε κάποια άμεσα μέτρα ελπίζοντας στο προσεχές μέλλον να γίνουν έργα και να μη παραμείνουν ουτοπία.

Εδώ θα πρέπει να επισημάνουμε ότι οι προσπάθειές μας ήταν αρκετά επίπονες και πολλές φορές εξαντλητικές, καταφέραμε όμως να ξεπεράσουμε τις

αντίξοες συνθήκες και να φέρουμε σε πέρας, κατά την άποψή μας αυτή την εργασία, με όσα λάθη αυτή μπορεί να επιφυλάσσει.

Για την ολοκλήρωση αυτής της προσπάθειας, υπήρξαν κάποιοι άνθρωποι που μας πρόσφεραν την απόλυτη υποστήριξή τους και τις σημαντικές γνώσεις τους, γι' αυτό και οφείλουμε να παραθέσουμε τις ευχαριστίες μας σ' αυτούς.

Πρώτιστα, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά τον Μηχανικό Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Πληροφορικής και υποψήφιο Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Πατρών **Κωνσταντίνο Γιωτόπουλο**, για την αδιαμφισβήτητα καθοριστική και σημαντική βοήθειά του, που οδήγησε στην διεκπεραίωση αυτής της εργασίας.

Στη συνέχεια, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον έκτακτο καθηγητή Χρήστο Βασιλόπουλο Msc Γεωπόνο, που μας βοήθησε σημαντικά στο μεγαλύτερο μέρος αυτής της εργασίας και μας έδωσε σημαντικές κατευθύνσεις.

Επίσης, οφείλουμε να ευχαριστήσουμε και την καθηγήτρια εφαρμογών Αγγελική Καυγά, για τις σημαντικές και καθοριστικές επεμβάσεις της σε καίρια σημεία της εργασίας.

Τέλος, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους ανθρώπους εκείνους, που ανήκουν στις υπηρεσίες του Δήμου και που προσφέρθηκαν να εξυπηρετήσουν και να ικανοποιήσουν τις όποιες αναζητήσεις μας, με μεγάλη προθυμία και ευχάριστη διάθεση.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	
ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ Ι.Π. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	
1.1 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ.....	2
1.2 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	3
1.3 ΥΓΕΙΑ.....	3
1.4 ΒΙΟΤΕΧΝΙΕΣ - ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ.....	4
1.5 ΕΚΜΕΤΑΛΕΥΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ.....	5
1.5.1 ΑΛΥΚΕΣ.....	5
1.5.2 ΑΛΙΕΙΑ.....	6
1.5.3 ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ.....	6
1.6 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	7
1.6.1 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	7
1.7 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ.....	8
1.7.1 Η ΕΞΟΔΟΣ ΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΩΝ.....	9
1.7.2 ΑΓΙΟΣ ΣΥΜΕΩΝ.....	9
1.7.3 ΙΕΡΗ ΠΟΛΗ.....	10
1.7.4 ΑΡΧΑΙΑ ΠΛΕΥΡΩΝΑ.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	
2.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ - ΓΕΩΛΟΓΙΚΑ - ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ - ΥΓΡΟΤΟΠΙΚΑ.....	11
2.1.1 ΟΙ Λ/Θ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ - ΑΙΤΩΛΙΚΟΥ.....	11
2.1.2 ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ Λ/Θ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ - ΑΙΤΩΛΙΚΟΥ... ..	12
2.1.3 ΧΛΩΡΙΔΑ - ΠΑΝΙΔΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ.....	13
2.1.4 ΠΟΙΟΤΗΤΑ - ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ.....	15
2.2 ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ - ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑ.....	16
2.3 ΕΔΑΦΟΛΟΓΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ.....	16

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΔΗΜΟΥ Ι.Π. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ - ΕΡΓΑ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

3.1	ΥΓΕΙΑ - ΠΡΟΝΟΙΑ.....	17
3.2	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	17
3.3	ΑΛΙΕΙΑ.....	17
3.4	ΟΔΟΠΟΙΑ.....	17
3.5	ΥΔΡΕΥΣΗ - ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ.....	18
3.6	ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ.....	18
3.7	ΛΙΜΕΝΙΚΑ.....	18
3.8	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.....	19
3.9	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	19

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

4.1	ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ Ι.Π. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ...	25
-----	---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

5.1	ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ.....	27
5.2	ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΑ - ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΙ - ΝΗΣΙΔΕΣ.....	38
5.2.1	ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΑ.....	38
5.2.2	ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΙ.....	41
5.2.3	ΝΗΣΙΔΕΣ.....	50
5.3	ΠΛΑΤΕΙΕΣ.....	57
5.3.1	ΔΙΑΜΟΡΦΩΜΕΝΕΣ.....	57
5.3.2	ΑΔΙΑΜΟΡΦΩΤΕΣ.....	76
5.4	ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΙ ΧΩΡΟΙ.....	77
5.4.1	ΔΙΑΜΟΡΦΩΜΕΝΟΙ.....	77
5.4.2	ΑΔΙΑΜΟΡΦΩΤΟΙ.....	81

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΤΗΣ Ι. Π.
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ.....91

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....97

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ Ι.Π. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Το Μεσολόγγι είναι πόλη της δυτικής στερεάς Ελλάδας, έδρα δήμου, πρωτεύουσα ομώνυμης επαρχίας και του νομού Αιτωλίας και Ακαρνανίας με 11614 κατοίκους. Η επαρχία του Μεσολογγίου είναι μια από τις πέντε επαρχίες του νομού Αιτωλίας και Ακαρνανίας και εκτείνεται μεταξύ των ποταμών Αχελώου και Ευήνου και των λιμνών Τριχωνίδας και Λυσιμαχίας. Σημαντικότερες κωμοπόλεις είναι το Αιτωλικό, το Νεοχώρι, η Ματαράγκα και το Αγγελόκαστρο. Από την Αθήνα απέχει 260 χλμ.

Νοτιοανατολικά και δυτικά του Μεσολογγίου, σχηματίζεται η λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου που συνέχειά της προς τα βορειοδυτικά αποτελεί η λιμνοθάλασσα του Αιτωλικού. Η λιμνοθάλασσα χωρίζεται από τον Πατραϊκό κόλπο με σειρά μικρών νησιών, που μεταξύ τους τα νερά είναι ρηχά. Το λιμάνι που έχει το Μεσολόγγι κατασκευάστηκε τη δεκαετία του 1930 και λειτουργεί ως εμπορικό λιμάνι. Τα αβαθή όμως ύδατα της λιμνοθάλασσας, καθιστούν προβληματική την πορεία προσέγγισης των πλοίων, ενώ οι μετακινήσεις των κατοίκων στις διάφορες περιοχές της λιμνοθάλασσας πραγματοποιούνται με τις παραδοσιακές γάιτες.

Η περιοχή Μεσολογγίου είναι ένας υγρότοπος διεθνούς σημασίας σύμφωνα με τη συνθήκη Ramsar, που υπογράφηκε στην πόλη Ramsar του Ιράν στις 2-2-1971. Επίσης η Ε.Ε. (πρώην Ε.Ο.Κ.), καθόρισε τμήμα έκτασης 139000 στρέμματα του υγροβιότοπου του Μεσολογγίου ως περιοχή ειδικής προστασίας, σύμφωνα με την οδηγία 79/409/ΕΟΚ, για την προστασία άγριων πτηνών.

1.1 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Το Μεσολόγγι είναι μια πόλη σχετικά μικρή ως προς την έκταση και τον πληθυσμό. Παρ' όλα αυτά όμως διαθέτει αρκετές υπηρεσίες όπως : ΟΤΕ, ΔΕΗ, ΔΕΥΑΜ, ταχυδρομείο, τράπεζες (Εθνική, Εμπορική, Αγροτική, Ιονική κ.α)

Δημαρχείο, Νομαρχία, Αστυνομία, Πυροσβεστική. Επίσης, διαθέτει : 1 στρατόπεδο με 700 στρατεύσιμους και 80 μόνιμα στελέχη, λέσχη αξιωματικών, στρατολογία, επισκοπή, νοσοκομείο.

Σημαντικό είναι να αναφέρουμε ό,τι το Μεσολόγγι διαθέτει δίκτυο αποχέτευσης, ακαθάρτων, σύστημα βιολογικού καθαρισμού, ενώ η ρίψη σκουπιδιών γίνεται σε έκταση του αλμυρόβαλτου ή σε ορισμένα αναχώματα στη λιμνοθάλασσα της Κλείσοβας. Σήμερα έχει δημοπρατηθεί χώρος ΧΥΤΑ σε σημείο εκτός υγροβιότοπου για την υγειονομική ταφή των απορριμμάτων με τη συμμετοχή της Ε.Ε.

1.2 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Όσον αφορά την εκπαίδευση στο Μεσολόγγι υπάρχουν :

- 7 κρατικά νηπιαγωγεία με σύνολο νηπίων 174
- 19 ιδιωτικά νηπιαγωγεία με άδεια για αριθμό νηπίων 735 και βρεφών 58
- 6 κρατικοί σταθμοί με σύνολο παιδιών 149
- 4 ιδιωτικοί σταθμοί με σύνολο παιδιών 128
- 7 δημοτικά με σύνολο μαθητών 919
- 2 γυμνάσια με σύνολο μαθητών 648
- 2 λύκεια (γενικά) με σύνολο μαθητών 417
- 1 ΤΕΛ με σύνολο μαθητών 314
- 1 ΤΕΣ με σύνολο μαθητών 44
- 1 εργαστήριο για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες με σύνολο παιδιών 60
- 1 ΤΕΙ με σύνολο σπουδαστών 2500

1.3 ΥΓΕΙΑ

Όσον αφορά τον υγειονομικό τομέα το Μεσολόγγι διαθέτει :

- 1 Γενική Νομαρχιακό Νοσοκομείο με 120 κλίνες
- 1 Γηροκομείο ("Σελίβιον Γηροκομείο") με 20 τροφίμους
- 1 ορφανοτροφείο με 25 τροφίμους

1.4 ΒΙΟΤΕΧΝΙΕΣ - ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ

Αναφορικά με το τομέα της βιομηχανικής υποδομής και ανάπτυξης, το Μεσολόγγι αποτελεί μια από τις λιγότερο αναπτυσσόμενες πόλεις της Ελλάδας.

Συγκεκριμένα στο τομέα αυτό διαθέτει :

-3 ^Ε	:	με 250 εργαζόμενους
-MOTIVO	:	με 5 εργαζόμενους (έχει παύσει η παραγωγική της λειτουργία)
-ΚΑΛΑΣ	:	με 100 εργαζόμενους
-Αλυκές Τουρλίδας:		με 25 εργαζόμενους
-Αλυκές Μεσολογγίου	:	με 45 μόνιμους και 80-90 έκτακτους εργαζόμενους
-Βιομηχανία επεξεργασίας μαρμάρων	:	με 15-20 εργαζόμενους (εξόρυξη-κοπή επεξεργασία)
-Μηχανουργία	:	6
-Σιδηρουργία	:	13
-Αρτοποιεία	:	19
-Ευλουργία	:	25
-Ελαιοτριβεία	:	7
-Βιοτεχνίες παντός ειδών	:	17
-Εργαστήρια	:	21
-Μονάδες παραγωγής κρεάτων	:	3
-Μονάδες επεξεργασίας παντός ειδών	:	4
-Μονάδες παραγωγής παντός ειδών	:	6
-βιοτεχνίες κατασκευής επίπλων κουζίνας	:	2

-Εργοστάσια παραγωγής

Ζωοτροφών : 4

1.5 ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

Η εξόρυξη ορυκτού πλούτου, ως δραστηριότητα εκμετάλλευσης της γης, αποτελεί μικρό ποσοστό, δεδομένου του γεγονότος ότι ο διαθέσιμος ορυκτός πλούτος είναι ελάχιστος. Η μεγαλύτερη σε μέγεθος εξορυκτική δραστηριότητα είναι η παραγωγή αλατιού από τη λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου, σε αντίθεση με την εξόρυξη μαρμάρου, που είναι πολύ μικρή.

1.5.1 ΑΛΥΚΕΣ

Σε ορισμένες ακτές της Μεσογείου, η θάλασσα εισδύει αρκετά μέσα στην χέρσο, σχηματίζοντας κλειστούς κόλπους με πολύ ρηγά νερά. Σε τέτοιες περιοχές και όταν η θερμοκρασία αυξάνει σημαντικά το καλοκαίρι, η εξάτμιση γίνεται έντονη και η αντικατάσταση του εξατμιζόμενου νερού με πολύ βραδύ ρυθμό, με αποτέλεσμα την κρυστάλλωση του αλατιού. Έτσι σχηματίζεται μια φυσική αλυκή.

Ο άνθρωπος πρωτοχρησιμοποίησε τέτοιας φύσης παράκτιες ζώνες για συστηματική αλατοκομιδή. Στην περιοχή του Μεσολογγίου, συναντάμε δύο τέτοιους τόπους. Τον ένα στην θέση Τουρλίδα, όπου βρίσκεται η μικρή παραδοσιακή ομώνυμη αλυκή, την οποία εκμεταλλεύεται ο δήμος Μεσολογγίου και τον άλλο, στην θέση Άσπρη, όπου βρίσκεται η μεγάλη αλυκή Μεσολογγίου, την οποία διαχειρίζεται η εταιρεία ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΛΥΚΕΣ Α.Ε. Η αλυκή Μεσολογγίου είναι η πιο συστηματική βιομηχανία τόσο για το ίδιο το Μεσολόγγι, όσο και για την Ελλάδα, μιας και η παραγωγή αλατιού από αυτήν την βιομηχανία, καλύπτει το 50% των αναγκών της Ελλάδας σε αλάτι, η αλυκή αυτή καταλαμβάνει μια έκταση 12.400 στρεμ. Πού αρχίζει από το δυτικό όριο της πόλης του Μεσολογγίου και φθάνει σχεδόν έως το Αιτωλικό. Οι εκτάσεις αυτές, έχουν παραχωρηθεί με δικαιώματα χρήσης για πενήντα χρόνια. Η παραγωγή αλατιού σε αυτήν την αλυκή έχει πρόσφατα φθάσει περίπου τους 100.000 τόνους το χρόνο και γίνεται με σύγχρονο τεχνολογικό εξοπλισμό. Τα

κέρδη ανέρχονται στα 300.000.000-500.000.000 το χρόνο καθαρά. Όμοιες βιομηχανίες υπάρχουν στην Λέσβο- Καλλονή -Πολύχνητο-, στο Κύτρο Πιερίας, στο Αγγελοχώρι Θεσ/κης, στην Κομοτηνή, Ξάνθη και υπό κατασκευή βρίσκεται στη Λήμνο.

1.5.2 ΑΛΙΕΙΑ

Ιδιαίτερα αναπτυγμένη είναι και η αλιευτική δραστηριότητα, με τη μορφή της αλιευτικής εκμετάλλευσης των φυσικών ιχθυοτροφείων των λιμνοθαλασσών, τα λεγόμενα παραδοσιακά "διβάρια". Η είσοδός τους έχει σχήμα "V" και είναι σιδερένιος ή ανοξείδωτος. Το "V" σχήμα έχει καθιερωθεί γιατί τα ψάρια κολυμπώντας ενστικτωδώς ακολουθούν το πέρασμα που στενεύει όλο και πιο πολύ. Εισέρχονται στην πήρα (τελική παγίδα των ψαριών), αλλά το σχήμα της κάνει την έξοδο των ψαριών απ' αυτή αδύνατη.

Η αλιεία των διβαριών στηρίζεται στην παλίρροια. Τα ψάρια όπως ξέρουμε κινούνται αντίθετα στο ρεύμα του νερού, εκτός απ' το χέλι. Έτσι, όταν έχουμε πλημμυρίδα, τα νερά κινούνται από τη θάλασσα προς τη λιμνοθάλασσα, με συνέπεια τα ψάρια να μπαίνουν στο διβάρι και τα περισσότερα να πιάνονται στις πήρες. Όταν έχουμε άμπωτη, τα νερά κινούνται από τη λιμνοθάλασσα προς τη θάλασσα, και έτσι τα ψάρια κινούνται προς το εσωτερικό της λιμνοθάλασσας.

Η αλιεία αποτελεί συμπληρωματική και συχνά μόνη πηγή εισοδήματος για 400 περίπου οικογένειες. Η παραγωγή των ιχθυοτροφείων ξεπερνά κάθε χρόνο τους 1000 τόνους ψαριών και 2,5 τόνους αυγοτάραχο. Τα είδη των ψαριών που εκτρέφονται είναι πολλά (λαβράκια, τσιπούρες, κέφαλοι κ.α.).

1.5.3 ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1) Ο δήμος Μεσολογγίου εκτιμώμενος σαν ενιαίος δήμος με τις πέριξ κοινότητες, περιλαμβάνει πληθώρα γεωργικών εκτάσεων που έχουν αυξηθεί κατακόρυφα την τελευταία 10ετία με τα έργα POLDER. Το παραπάνω, αφορά τις μεγάλες γεωργικές εκτάσεις του Ευηνοχωρίου, με έκτατικές καλλιέργειες βάμβακος, μηδικής και αραβόσιτου. Ωστόσο, οι δενδρώδεις καλλιέργειες έχουν μια καλλιεργητική τάση συνεχώς αυξανόμενη, καθότι οι περιοχές των κοινοτήτων πάνω από την εθνική οδό θεωρούνται ευνοϊκές καλ/κες ζώνες για βρώσιμες ελιές.

2) Η επικρατούσα μορφή της κτηνοτροφίας είναι οικόσιτη, με βάση τα αιγοπρόβατα κατά κύριο λόγο, με πληθώρα πρόχειρων ποιμνιοστασίων και αποθηκών ζωοτροφών. Το πλήθος αυτών των εκμεταλλεύσεων βρίσκεται στις ημιορεινές κοινότητες του δήμου, με κύριο όγκο τον Αράκυνθο.

Οι αγελάδες είναι βελτιωμένες ή και όχι, ελευθέρως βοσκής με μεγάλο ποσοστό πρόχειρων σταυλικών εγκαταστάσεων. Άλλωστε, οι μικρές ποσοτώσεις σε αγελαδινό γάλα στην περιοχή, δείχνει την υστέρηση του τομέα.

3) Οι δασικές δραστηριότητες, αφορούν κυρίως υλοτομήσεις από το δάσος Δρυός του Αράκυνθου, όπου η ξυλεία οδηγείται σε μεγάλες παρκετοβιομηχανίες. Η δραστηριότητα αυτή, συμβάλει σε πολύ μικρό ποσοστό στο εισόδημα των κατοίκων των ορεινών και ημιορεινών περιοχών του δήμου.

1.6 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Το Μεσολόγγι και γενικότερα ο νομός Αιτωλοακαρνανίας έχει σχετικά μικρή τουριστική ανάπτυξη. Η κίνηση είναι πιο έντονη το καλοκαίρι, χωρίς ωστόσο να εμφανίζονται φαινόμενα συμφόρησης. Τα ξενοδοχεία είναι μικρού και μεσαίου μεγέθους. Αν και η τουριστική υποδομή είναι ελλιπής, το πλούσιο πολιτιστικό και οικολογικό ενδιαφέρον του Μεσολογγίου και γενικότερα του νομού, σε συνδυασμό με το φυσικό του κάλλος, τις τοπικές εκδηλώσεις, τα μοναστήρια και τις ιαματικές πηγές, τον έχουν οδηγήσει, ως ιδιαίτερα κατάλληλο, σε πορεία ανάπτυξης ήπιων μορφών τουρισμού καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

1.6.1 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Οι μορφές εκείνες του τουρισμού και κυρίως εκτός εποχής, που θα μπορούσαν να συμβάλουν ουσιαστικά στην οικονομία της περιοχής, είναι ανύπαρκτες. Έτσι, αγροτουριστικές δράσεις στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές του δήμου -οικοτουριστικές δράσεις στην λ/θ και γενικά τουριστικές δράσεις ειδικού ενδιαφέροντος, π.χ. bird watchers, περιβαλλοντικά συνέδρια κ.α. αποτελούν εκ των πραγμάτων μια ουσιαστική προοπτική για την περιοχή.

1.7 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Το Μεσολόγγι βρίσκεται ανάμεσα από τρεις αξιόλογες αρχαίες πόλεις: Καλυδόνια, Πλευρώνα και Αλικύρνα, οι οποίες γνώρισαν μεγάλη ακμή στην πρώιμη αρχαιότητα. Στην ιστορία εμφανίζεται το 16^ο μ.Χ, σαν διάδοχος αρχαίων σημαντικών οικισμών, σ' ένα χώρο συνεχούς ζωής από την παλαιολιθική εποχή. Η ονομασία του κατά την επικρατέστερη άποψη, οφείλεται στην ιταλική λέξη ESSO LAGHI που σημαίνει "ανάμεσα από λίμνες". Το Μεσολόγγι δημιούργησε το πρώτο ναυπηγείο της Ελλάδας και κατά τον 18^ο αιώνα, η Πόλη διέθετε μεγάλο εμπορικό στόλο, τον πρώτο στην ιστορία της Νεότερης Ελλάδας. Εδώ λειτούργησε το πρώτο δικαστήριο της χώρας, γνωστό σαν Πρωτόκλητο Δικαστήριο Δυτικής Ελλάδας, καθώς επίσης και ένα από τα σημαντικότερα πνευματικά ιδρύματα, την Παλαμαϊκή σχολή, που λειτούργησε σαν πανεπιστήμιο την εποχή εκείνη.

Το Μεσολόγγι το "στεφάνωμα και το καύχημα της Νεοελληνικής Ιστορίας", όπως το ονομάζει ο ποιητής του, έδωσε στην Ελλάδα έξι ποιητές, τους: Κωστή Παλαμά, Γεώργιο Δροσίνη, Αντώνη Τραυλαντώνη, Μιλτιάδη Μαλακάση, Ρήγα Γκόλφη και Μίμη Αμπεράκη και πέντε πρωθυπουργούς, τους: Χαρίλαο Τρικούπη, Σπυρίδωνα Τρικούπη, Επαμεινώνδα Δεληγιώργη, Δημήτριο Βάλβη και Ζηνόβιο Βάλβη. Στο Μεσολόγγι ιδρύεται η πρώτη εφημερίδα της Επανάστασης, τα "Ελληνικά Χρονικά" και τυπώνεται για πρώτη φορά σε τρεις γλώσσες, ο Εθνικός μας ύμνος.

Τέλος το Μεσολόγγι έχει αθλητική παράδοση 100 και πλέον ετών. Πήρε μέρος στους πρώτους Ολυμπιακούς αγώνες του 1896. Στον κήπο των ηρώων, σε συνεργασία με την Ελληνική επιτροπή Ολυμπιακών αγώνων έχει ανεγερθεί το 1996 Ολυμπιακό μνημείο - Βωμός Ολυμπιακής φλόγας, που ήρθε τιμητικά στο Μεσολόγγι κατά τη διαδρομή της προς Ατλάντα. Το 1996 καθιερώθηκε, από το δήμο Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου, περγαμηνή με τον Ολυμπιακό ύμνο του Μεσολογγίτη ποιητή Κωστή Παλαμά, η οποία παραδίδεται από το δήμαρχο Μεσολογγίου σε κάθε Ολυμπιάδα, στην πόλη που διεξάγονται οι Ολυμπιακοί αγώνες.

1.7.1 Η ΕΞΟΔΟΣ ΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΩΝ

10 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1826 : Οι ελεύθεροι πολιορκημένοι επιχειρούν συγκλονιστική, ηρωική έξοδο μετά από αλλεπάλληλες πολιορκίες 3 χρόνων, πείνα και κακουχίες, παλεύοντας ηρωικά με τους Τούρκους. Όσοι πιάστηκαν αιχμάλωτοι, στάλθηκαν στα σκλαβοπάζαρα της Αιγύπτου, όσοι μπόρεσαν να διαφύγουν προχώρησαν προς το ζυγό, όσοι έμειναν στην πόλη κλείσθηκαν στις μπαρουταποθήκες με τον Καψάλη και το δεσπότη Ιωσήφ Ρώγων και βάζοντας φωτιά στο μπαρούτι ολοκλήρωσαν τη θυσία του Μεσολογγίου.

Το Μεσολόγγι αφηφώντας το θάνατο έκανε την Ελλάδα να αναγεννηθεί και να ζησει ελεύθερη. Η νύχτα της εξόδου θα μείνει για πάντα ανάμεσα στις πολυτιμότερες νύχτες της ανθρωπότητας και το Μεσολόγγι έγινε σύμβολο και πανανθρώπινη ιδέα.

Μεγάλοι δημιουργοί απ' όλο τον κόσμο (Βύρωνας, Γκαίτε, Ουγκώ, ΝτεΛαΚρουά, ΝτεΛανσακ) εμπνεύστηκαν από την τραγική θυσία των ελεύθερων πολιορκημένων.

Το Μεσολόγγι προσέφερε ύψιστο παράδειγμα εθελούσιας θυσίας στο βωμό της Ελληνικής, της Ευρωπαϊκής και παγκόσμιας ελευθερίας και δημιούργησε έτσι ένα μεγάλο κύμα φιλελληνισμού στις ξένες χώρες. Για την ιδέα αυτή του φιλελληνισμού, ο δήμος της Ι.Π. Μεσολογγίου προωθεί σήμερα την ίδρυση διεθνούς κέντρου φιλελληνισμού και ελευθερίας και την ανακήρυξη του Μεσολογγίου από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως την "Ιερά Πόλη της Ευρώπης". Γιατί σ' αυτή τη μικρή πολιτεία με τη μεγάλη ιστορία και τον αγώνα της αναπνέεις Ελλάδα, σκέπτεσαι Ελλάδα, διδάσκεις Ελλάδα και ελευθερία !

Η έξοδος των ελεύθερων πολιορκημένων, γιορτάζεται κάθε χρόνο την Κυριακή των Βαΐων με την αναπαράσταση της νύχτας εκείνης και με διάφορες χορευτικές εκδηλώσεις.

1.7.2 ΑΓΙΟΣ ΣΥΜΕΩΝ

Ιστορική μονή σε ύψος 140 μέτρων στον Αράκυνθο (Ζυγό), 9 χιλιόμετρα από το Μεσολόγγι. Χτίστηκε το 1740 και ήταν καταφύγιο των κλεφτών του Ζυγού. Κατά την έξοδο του Μεσολογγίου (10 Απριλίου 1826) η μονή έπειτα από συνεννόηση με τον Γεώργιο Καραϊσκάκη, είχε ορισθεί ως τόπος συγκέντρωσης της φρουράς. Ο Καραϊσκάκης όμως είχε αντικατασταθεί στην αρχιστρατηγία και

δε διέθετε δυνάμεις, έτσι όταν η φρουρά του Μεσολογγίου έφτασε εκεί δέχτηκε απρόοπτη επίθεση από έφιππους Αλβανούς. Οι απώλειες ήταν σοβαρές. Η μονή καταστράφηκε από το στρατό του Ιμπραήμ και του Κιουταχή. Ξαναχτίστηκε από τον αρχιμανδρίτη Ιωαννίκιο Αγγελέτο το 1836.

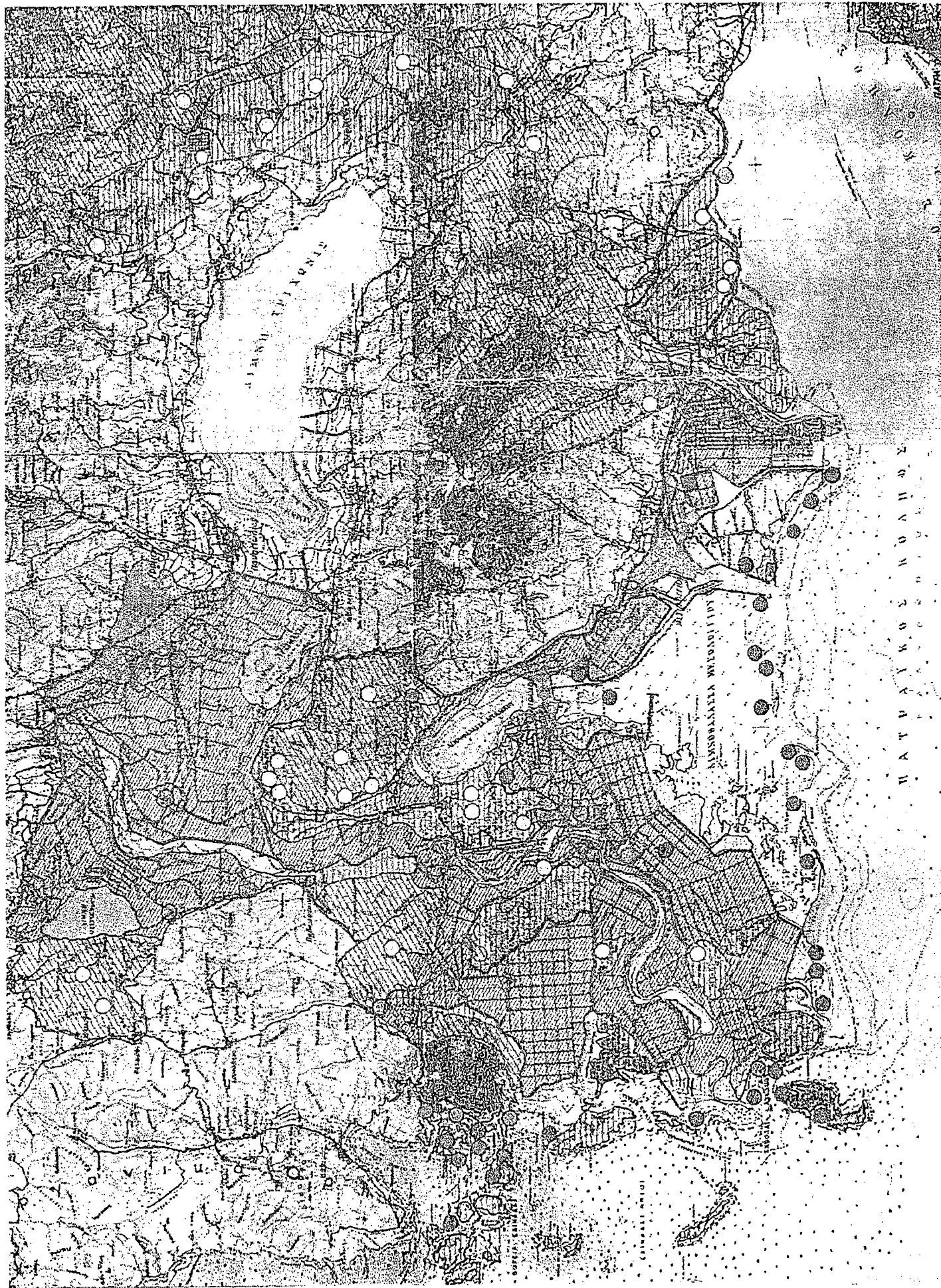
Την ημέρα της πεντηκοστής γινόταν εκεί ένα πανηγύρι που είχε καθιερωθεί από τον καιρό της τουρκοκρατίας. Μετά την απελευθέρωση το πανηγύρι συνδέθηκε με το γεγονός της εξόδου.

1.7.3 ΙΕΡΗ ΠΟΛΗ

Με νομοθετικό διάταγμα του 1937, το Μεσολόγγι είχε ανακηρυχθεί "Ιερή Πόλη" για την ανεκτίμητη προσφορά του στον αγώνα του 1821, για την αντοχή του στις αλλεπάλληλες πολιορκίες των Τούρκων και για την έξοδο της ηρωικής του φρουράς τον Απρίλιο του 1826.

1.7.4 ΑΡΧΑΙΑ ΠΛΕΥΡΩΝΑ

Ανάμεσα στο Μεσολόγγι και το Αιτωλικό βρισκόταν η αρχαία πόλη της Πλευρώνας. Πρόκειται ουσιαστικά για δύο πόλεις, την παλιά, που την είχε καταστρέψει ο Δημήτριος Β' το 234 π.Χ. και τη νεότερη. Στην περιοχή υπάρχουν αρκετά ερείπια, με πιο εντυπωσιακά το μικρό θέατρο της Πλευρώνας και τη δεξαμενή της. Από την Πλευρώνα καταγόταν ο Πανταλέων, στρατηγός της Αιτωλικής Συμπολιτείας και ο Αλέξανδρος, ο μόνος γνωστός ποιητής που έζησε στην Αλεξάνδρεια στα χρόνια του Πτολεμαίου Φιλάδελφου.

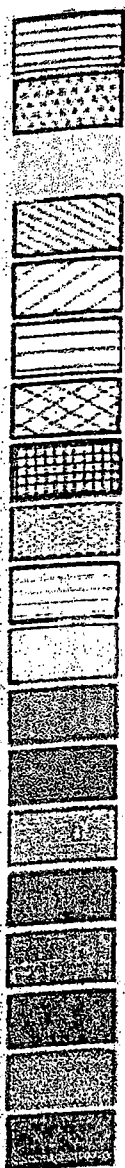

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Όριο περιοχής μελέτης

Όριο ευρύτερης περιοχής μελέτης

Παρόδια δάμηση

Οικιστική Χρήση

Οικιστικές συγκεντρώσεις

Γεωργική γή υψηλής παραγωγικότητας

Δάση

Θάμνοι (Βοσκότοποι)

Ζώνες Βιομηχανίας

Λατομικές περιοχές

Αλυκές

Αλμυρόβαλτοι

Αρχαιολογικοί χώροι

Λιμάνι

Μονάδα κλωβών

Χερσαία ιχθυοκαλλιέργεια - ΙΧΕ

Ιχθυοσυληπτική μονάδα - διβάρια

Ιαματικές πηγές - λασπόλουτρα

Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΤΕΙ)

Μονάδα Βιολογικού Καθαρισμού

Χώρος Διάθεσης Απορριμάτων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

2.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ - ΓΕΩΛΟΓΙΚΑ - ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ - ΥΓΡΟΤΟΠΙΚΑ

2.1.1 ΟΙ Λ/Θ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ - ΑΙΤΩΛΙΚΟΥ

ΤΟΠΟΣ - ΘΕΣΗ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ

Οι Λ/Θ Μεσολογγίου - Αιτωλικού βρίσκονται στο νοτιοδυτικό τμήμα του νομού Αιτωλοακαρνανίας με γεωγραφικές συντεταγμένες 38 μοίρες 15' - 38 μοίρες 30' βόρειο πλάτος και 21 μοίρες 05' - 21 μοίρες 35' ανατολικό μήκος. Έχει μέγιστο μήκος 27 χιλιόμετρα και μέγιστο πλάτος 15 χιλιόμετρα.

Η Λ/Θ Μεσολογγίου είναι ένας εκτεταμένος θαλάσσιος κόλπος, εκτάσεως 155000 στρεμμάτων με μέσο βάθος 0,45 μέτρα και μέγιστο βάθος 1,65 μέτρα.

Σχηματίστηκε από το συνδυασμό της δράσης των ποταμών Αχελώου και Ευήνου και τη δράση του κυματισμού και των παράκτιων ρευμάτων. Η δράση όλων αυτών των παραγόντων δημιούργησε αλυσίδα νησίδων και αμμωδών λουρίδων ξηράς, οι οποίες ουσιαστικά οριοθέτησαν τον υγρότοπο της Λ/Θ και την ανοικτή θάλασσα (Πατραϊκό κόλπο). Η δράση του κυματισμού και των παράκτιων ρευμάτων διατήρησε τα περάσματα και τους διάυλους ανοικτά.

Βόρεια της Λ/Θ Μεσολογγίου εκτείνεται η Λ/Θ Αιτωλικού με έκταση 15000 στρεμμάτων η οποία μέσο βάθος 12 μέτρα και μέγιστο 33 μέτρα.

Η Λ/Θ Αιτωλικού συνδέεται με τη Λ/Θ Μεσολογγίου με ανοίγματα γέφυρας τα οποία είναι εξαιρετικά αβαθή και σε ορισμένα σημεία μάλιστα φτάνουν τα 0,30 μέτρα γεγονός που κάνει προβληματική την επικοινωνία των δύο αυτών Λ/Θ.

Οι αμμώδεις νησίδες όπως η θολή, ο Αϊ - Γιάννης, ο Λούρος κ.α. που εκτείνονται σε μήκος 12 χιλιομέτρων εκτός από την οριοθέτηση που κάνουν, παίζουν και ένα ρόλο φυσικού κυματοθραύστη. Έτσι προστατεύουν την αβαθή

Λ/Θ από την διαβρωτική επενέργεια του κυματισμού, ο οποίος προκαλείται από τους επικρατούντες νοτιοδυτικούς ανέμους.

2.1.2 ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ Λ/Θ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ-ΑΙΤΩΛΙΚΟΥ

Η Λ/Θ Μεσολογγίου-Αιτωλικού-εκβολές Αχελώου είναι ένας από τους 11 πιο σημαντικούς υγρότοπους της χώρας μας. Ανάμεσα στις εκβολές των ποταμών Αχελώου και Ευήνου σχηματίστηκε ένα από τα σημαντικότερα και εκτενέστερα υγροτοπικά οικοσυστήματα της Μεσογείου. Με την πάροδο των αιώνων οι δύο ποταμοί με τις προσχώσεις τους δημιούργησαν ένα εκτεταμένο σύστημα αβαθών νερών. Το σύστημα αυτό απαρτίζεται από λιμνοθάλασσες, αμμοθίνες, αλμυρόβαλτους, καλαμιώνες, ποτάμια και παραποτάμια δάση.

Ο υγρότοπος του Μεσολογγίου περικλείεται από τα βουνά Αράκυνθος ή Ζυγός και Βαράσοβα στα ανατολικά και Πετρωτά και Κουτσιάρης δυτικά. Τα βουνά αυτά και οι λόγγοι, εκτός από την αισθητική αξία και την ιδιαιτερότητα του τοπίου, αποτελούν τη λεκάνη απορροής του υγρότοπου, συμβάλλοντας έτσι και στην ποικιλότητα του συστήματος.

Οι μεγάλες Λ/Θ της περιοχής διαχωρίζονται στο μεγαλύτερο τμήμα τους από το Ιόνιο και τις λουρνησίδες.

Ο Αχελώος πριν τις κατασκευές των φραγμάτων (Κρεμαστών, Καστρακίου και Στράτου) ήταν από τους πρώτους σε παροχή ποταμούς της Ευρώπης και κουβαλούσε μεγάλες ποσότητες ιλύος, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν στη θάλασσα αυτές οι λουρνησίδες και αμμοθίνες που τη χωρίζουν από τη Λ/Θ. Οι αμμοθίνες μαζί με τους υγρότοπους είναι γεωμορφολογικά και οικολογικά συστήματα, που στην Ευρώπη απειλούνται να καταστραφούν.

Επίσης από οικονομική άποψη μπορεί να παράγει σημαντικές ποσότητες αλιευμάτων, γιατί είναι ένας βιότοπος που έχει κατάλληλες συνθήκες οι οποίες προσελκύουν μεγάλο αριθμό οργανισμών και μια ποικιλία υδρόβιων οργανισμών απ' τους οποίους αρκετοί αναπτύσσονται σε εμπορεύσιμο μέγεθος. Οι λόγγοι που προσελκύουν τα ψάρια είναι οι εξής :

Α) Η Λ/Θ εμπλουτίζεται με θρεπτικά άλατα από την είσοδο γλυκών νερών. Τα μικρά βάθη και η ηλιακή ενέργεια συντελούν στη θέρμανση των νερών με

συνέπεια να έχουμε μεγάλη ανάπτυξη φυτοπλαγκτού-ζωοπλαγκτού και αυτό έχει σαν συνέπεια την ύπαρξη της άφθονης τροφής για τα ψάρια.

Β) Η μεγάλη έκταση της Λ/Θ προσφέρει τη δυνατότητα σε κάθε είδος να βρει ευνοϊκές συνθήκες περιβάλλοντος και να αποφεύγει τις απότομες μεταβολές αλατότητας.

Γ) Η παλιρροιακή δράση των νερών παίζει σημαντικό ρόλο τόσο στην ανανέωση και κυκλοφορία των νερών, όσο και για τον εμπλουτισμό σε οξυγόνο.

Δ) Οι αμμοησίδες που έχουν σχηματισθεί, προφυλάσσουν τη Λ/Θ από τη δράση της ανοικτής θάλασσας και τους μεγάλους κυματισμούς, λειτουργώντας σαν κυματοθραύστες.

Σε αυτό το ευρύτερο υγροτοπικό σύστημα της χώρας που αποτελείται από τις λιμνοθάλασσες Μεσολογγίου, Αιτωλικού και τις εκβολές του Αχελώου, έχουν γίνει τα τελευταία 30 χρόνια πολλές επεμβάσεις και λάθη από ανθρώπινες δραστηριότητες. Η Λ/Θ Μεσολογγίου και ο ευρύτερος υγρότοπός της έχουν ανακηρυχθεί υγρότοποι διεθνούς σημασίας και προστατεύονται από το καθεστώς

προστασίας που επιβάλλει η συνθήκη Ramsar, την οποία η χώρα μας έχει επικυρώσει από το 1974.

2.1.3 ΧΛΩΡΙΔΑ-ΠΑΝΙΔΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ

Οι λ/θ του Μεσολογγίου περιβάλλονταν κυρίως από εκτεταμένους αλμυρόβαλτους, μεγάλο μέρος των οποίων αποξηράνθηκε, αλλά παραμένει άγονο και αποτελεί βίοτοπο άγριας ζωής. Παρά την διαμόρφωση της γης γύρω από τις λ/θ, υπάρχουν ακόμα αλμυρόβαλτοι, λασπώδεις παραλίες και αμμώδεις περιοχές.

Γενικώς, η περιοχή χαρακτηρίζεται από ποικιλία βιοτόπων. Υπάρχουν εκτεταμένες περιοχές με αλμυρόβαλτους, όπου κυριαρχούν τα γένη salicornia και arthrocnemum, καθώς και εκτεταμένες περιοχές με ρηχά νερά, με πλούσια βλάστηση που σκεπάζεται από το νερό με είδη των γενών typha, enteromorpha και zostera.

Υπάρχουν επίσης εκτεταμένοι πυκνοί καλαμιώνες που καλύπτουν μια σημαντική έκταση κυρίως στα μέρη όπου εισρέει στις λ/θ γλυκό νερό. Τέτοιες περιοχές υπάρχουν κυρίως στις βόρειες και βόρειο-ανατολικές ακτές της λ/θ της Κλείσοβας, κατά μήκος της δυτικής ακτής της λ/θ του Μεσολογγίου, κατά μήκος

της ανατολικής ακτής της λ/θ του Αιτωλικού, στην ακτή της λ/θ του Σκατζόχοιρου, κατά μήκος των αποστραγγιστικών καναλιών και κατά μήκος της όχθης του ποταμού Αχελώου. Σε αυτές τις φυτοκοινωνίες κυριαρχούν τα είδη *phragmites australis*, *tupha latifolia*.

Παρά τις έντονες αγροτικές δραστηριότητες μεταξύ των μικρών αγρών, αναπτύσσονται αρκετοί φράχτες με φυσική βλάστηση με *phragmites australis*, *tamarix parviflora*, *juncus maritimus*. Σ' αυτούς τους μικροβιότοπους ζει ένα μέρος της άγριας πανίδας.

Ακόμη περισσότερα ζώα υπάρχουν στα αποστραγγιστικά κανάλια και στη γύρω φυσική βλάστηση. Κοντά στους καλαμιώνες αναπτύσσονται συστάδες με *scirpetum maritimi*. Τέτοιες φυτοκοινωνίες παρατηρούνται κυρίως στην λ/θ του Μεσολογγίου (κοντά στον Πόρο) καθώς και σε διάφορα μέρη στα ΒΑ της Κλείσοβας.

Όλη αυτή η περιοχή είναι εξαιρετικά ποικίλη. Στους γύρω λόφους αναπτύσσονται συστάδες *quercus macrolepis* και φρύγανα.

Ο Αχελώος είναι δεύτερος σε μέγεθος ποταμός στα Βαλκάνια. Στις εκβολές του καθώς και κατά μήκος της όχθης του αναπτύσσονται τρεις κυρίως τύποι βλάστησης :

- 1) Παρόχθια δάση με *salix alba* και *populus nigra* σαν επικρατούντα φυτά.
- 2) Δάσος με *fraxinus angustifolia* κοντά στο Λεσίμι, το οποίο είναι και το πιο πολύτιμο τμήμα της παρόχθιας βλάστησης της περιοχής.
- 3) Συστάδες με *tamarix parviflora* και *vitex agnus-castus*.

Είναι αξιοσημείωτο ότι η παρόχθια βλάστηση του Ευήνου εμφανίζει σημαντικές διαφορές από αυτήν του Αχελώου. Αυτό συμβαίνει γιατί ο Ευήνος δεν έχει συνεχή και ικανοποιητική ροή κατά την διάρκεια του έτους. Ως εκ τούτου οι συστάδες με *salix*, *fraxinus* και *ulmus* καθώς και οι καλαμιώνες κατά μήκος της όχθης είναι σπάνιες. Αντιθέτως είναι πολύ έντονη η ανάπτυξη του *nerium oleander*, *populus alba*, *p. nigra*, *platanus orientalis*.

Η οικολογική σπουδαιότητα της λ/θ του Μεσολογγίου - που είναι η μεγαλύτερη στην Ελλάδα και η δεύτερη μεγαλύτερη της Ευρωπαϊκής Μεσογείου - έχει αναγνωρισθεί όπως είπαμε παγκοσμίως και προστατεύεται από τη διεθνή συνθήκη Ramsar. Κατά την περίοδο των μεταναστεύσεων κάνουν στάση κοπάδια από χιλιάδες χαλκόκοτες και τσικνιάδες, ενώ ο διαχειμάζων πληθυσμός της

φαλαρίδας και του λεπτόροφου γλάρου, είναι σημαντικός και ξεπερνά το 1% του ποντοευρωπαϊκού πληθυσμού. Οι λασπονησίδες με την προστασία που παρέχουν ενάντια στη διάβρωση, διατηρούν σταθερή τη στάθμη του νερού, όπως επίσης και την περιεκτικότητά του σε αλάτι, ενώ προσφέρουν ιδανικό τόπο για το φώλιασμα σε 276 περίπου είδη παρυδάτιων πουλιών. Οι συχνότεροι επικοιστές είναι τα ναογλάρωνα, τα ποταμογλάρωνα, οι στρειδοφάγοι, οι πετροτριλίδες, οι καλαμοκανάδες και οι ασημόγλαροι. Αλλά και πολλά αρπακτικά πουλιά, απαντά κανείς στη λ/θ, ανάμεσά τους και τα όρνεα, που μια σπάνια αποικία τους βρίσκεται στο κοντινό φαράγγι της Κλεισούρας. Στην περιοχή των αλυκών κάνουν την ετήσια επίσκεψή τους τα πανέμορφα φοινικόπτερα (φλαμίγκος), ενώ ανάμεσα στα ρυάκια και στους αλμυρόβαλτους θηρεύει ακόμα βάτραχους και νεροφίδα η βίδα, ένα από τα σπανιότερα θηλαστικά της Ευρώπης.

2.1.4 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ

Αν και ο υπό μελέτη τόπος, είναι ένα σύνθετο οικοσύστημα που έχει δεχθεί έντονη επίδραση από ανθρώπινες δραστηριότητες, διατηρεί ακόμα σημαντική οικολογική αξία. Η χλωρίδα και η πανίδα της περιοχής παρουσιάζουν μεγάλη ιδιαιτερότητα, λόγω της έντονης παρουσίας και κυριαρχίας ειδών του υγρού στοιχείου. Παρά την έντονη διαμόρφωση της γης, υπάρχουν ακόμη εκτεταμένες περιοχές με αλμυρόβαλτους, αμμώδεις περιοχές και λασποτόπια. Ένα σημαντικό τμήμα του τόπου είναι το μοναδικό στην Ελλάδα αμιγές δάσος του *Fraginus*, που υπάρχει στην περιοχή του Λεσινίου. Υπολείμματα τέτοιου παρόχθιου δάσους, υπάρχουν επίσης στις ανατολικές όχθες του ποταμού Ευήνου. Αυτές οι περιοχές έχουν τεράστιο ορνιθολογικό και οικολογικό ενδιαφέρον.

Τα αλλουβιακά εδάφη του Ευήνου, είναι πολύ σημαντικά και σε πολύ καλή κατάσταση. Οι εκβολές αυτού του ποταμού, αποτελούν ένα από τα πιο αρμονικά οικοσυστήματα που γνωρίζουμε. Οι φυτοκοινωνίες στην περιοχή βρίσκονται σε εξαιρετικά καλή κατάσταση. Η παραλιακή ζώνη, μεταξύ Κλείσοβας και Ευήνου, που είναι σε πολύ καλή φυσική κατάσταση, είναι το μεγαλύτερο ενιαίο τμήμα φυσικού αλμυρόβαλτου στην περιοχή.

2.2 ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ - ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑ

Οι βόρειοι και Β.Δ. άνεμοι, που επικρατούν το χειμώνα στην περιοχή, επηρεάζουν σημαντικά την αλιεία. Οι νότιοι άνεμοι σπανίζουν. Κατά το τέλος της άνοιξης πιάνει ο λίβας. Το ποσό της βροχής, που πέφτει κάθε χρόνο φθάνει τα 744 χιλιοστά.

Το κλίμα είναι το χειμώνα ήπιο και το καλοκαίρι δροσερό. Ο μέσος ετήσιος αριθμός των αιθριων ημερών στην επαρχία Μεσολογγίου φθάνει στις 113,3 και των νεφοσκεπών στις 49,6. Ο ετήσιος αριθμός των ωρών ηλιοφάνειας φθάνει τις 2.702 ώρες.

Η μέση ετήσια θερμοκρασία του αέρα, φθάνει τους 18,2 βαθμούς Κελσίου, με απόλυτη μέγιστη τους 40,5 και απόλυτα ελάχιστη τους -5,2.

Η μέση σχετική υγρασία του αέρα φθάνει τα 68,4 %.

Ο άνεμος που εμφανίζεται με τη μεγαλύτερη συχνότητα είναι ο Β.Δ. (24 %) και ακολουθεί ο Ν.Δ. (18 %), ο οποίος επικρατεί κατά τους θερινούς μήνες (θαλάσσια αύρα). Αρκετά συχνός το καλοκαίρι είναι και ο δυτικός.

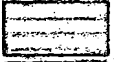

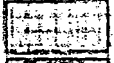

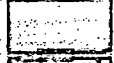

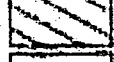
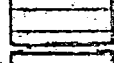
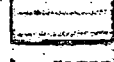
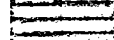
Οι κλιματολογικές συνθήκες επηρεάζουν σημαντικά την υδρολογική κατάσταση της Λ/Θ. Ο σχετικά υψηλός βροχομετρικός δείκτης, επιφέρει σημαντική αραιώση των νερών κατά το χειμώνα και την άνοιξη.

Στην αραιώση αυτή συμβάλλει και η εισροή νερών από άλλες περιοχές, των οποίων ο ογκομετρικός δείκτης είναι μεγαλύτερος. Επίσης, η μικρή νέφωση και η σχετικά μεγάλη ηλιοφάνεια, σε συνδυασμό με τις υψηλές θερμοκρασίες και εξατμίσεις, που επικρατούν και τους ξηρούς ανέμους που πνέουν, συντελούν στη σημαντική αύξηση της πυκνότητας των νερών, κατά τους θερινούς μήνες.

2.3 ΕΔΑΦΟΛΟΓΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Από τον εδαφολογικό χάρτη της περιοχής παρατηρούμε, ότι το γύρω από τη θάλασσα έδαφος, τον μέσα σε αυτήν νησίδων, καθώς και το έδαφος από τη μια και την άλλη πλευρά των ποταμών Ευήνου και Αχελώου, είναι προσχωματικό. Οι αποθέσεις συνίστανται από άργιλο, άμμο, χαλίκια, κροκάλες, αμμοχάλικα και λάσπη.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Ποτάμια οικοσυστήματα και παραποτάμια βλάστηση
- Υδρόφιλο δάσος Φράξου και μικρός Φραξιάς Αιτωλικού
- Βάλτοι λιμνοθαλασσών
- Αποξηραθέντα βαλτώδη εδάφη
- Λουρονησίδες
- Αλυκές
- Λοφώδες οικοσύστημα στο χώρο των εκβολών
- Λοφώδη και ορεινά οικοσυστήματα στην ευρύτερη περιοχή
- Νησιώτικο οικοσύστημα Εχινάδων
- Εντατικές ενιαίες καλλιέργειες
- Μικτές καλλιέργειες και διάσπαρτες δενδροκαλλιέργειες
- Θαλάσσιο οικοσύστημα
- Λιμνοθάλασσα
- Οικισμοί

Όριο περιοχής μελέτης

Όριο ευρύτερης περιοχής μελέτης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

ΔΗΜΟΥ Ι. Π. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ - ΕΡΓΑ ΥΠΟΔΟΜΗΣ (ΕΘΝΙΚΑ, ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ, ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΑ, ΔΗΜΟΤΙΚΑ)

3.1 ΥΓΕΙΑ - ΠΡΟΝΟΙΑ

- Περιφράξη νέου νοσοκομείου Μεσολογγίου	300	εκ.
- Μονάδα τεχνητού νεφρού Γ. Ν. Μεσολογγίου	90	εκ.
Σύνολο	<u>390</u>	εκ.

3.2 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

- Ηλεκτρικά δίκτυα Τ. Ε. Ι. Μεσολογγίου	300	εκ.
- Αποπεράτωση αμφιθεάτρου Τ. Ε. Ι. Μεσολογγίου	100	εκ.
Σύνολο	<u>400</u>	εκ.

3.3 ΑΛΙΕΙΑ

- Βελτίωση υποδομών και εγκαταστάσεων λ/θ Μεσ-Αιτωλ.	236,56	εκ.
- Ενίσχυση υποδομής λ/θ Μεσ-Αιτωλ.	155	εκ.
Σύνολο	<u>391,56</u>	εκ.

3.4 ΟΔΟΠΟΙΑ

- Συντήρηση οδικού δικτύου επαρχίας Μεσολογγίου	15	εκ.
- Ασφαλτόστρωση οδών περιοχής λιμανιού Μεσολογγίου	15	εκ.
- Κατασκευή τεχνικών έργων επαρχίας Μεσολ - Ναυπ.	20	εκ.
- Συντήρηση οδικού δικτύου Μεσολογγίου	35	εκ.
- Εργασίες ασφαλτόστρωσης οδών λιμανιού Μεσολογγίου	10	εκ.
- Βελτίωση οδού Μεσολογγίου - Αγριλιάς	20	εκ.
- Πλακόστρωση δρόμων λιμανιού Μεσολογγίου	38	εκ.
- Πλακόστρωση δρόμων λιμανιού Μεσολογγίου	35	εκ.

- Βελτίωση οδού Μεσολογγίου - ΚΤΕΟ	80 εκ.
- Συντήρηση οδικού δικτύου επαρχίας Μεσολογγίου	35 εκ.
- Συντήρηση οδικού δικτύου επαρχίας Μεσολογγίου	35 εκ.
- Βελτίωση οδού Αιτωλικού - Μεσολογγίου	1150 εκ.
Σύνολο	1488 εκ.

3.5 ΥΔΡΕΥΣΗ - ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ

- Ολοκλήρωση δικτύου ύδρευσης Μεσολογγίου	295 εκ.
- Υδρεύσεις μικρών κοινοτήτων Μεσολογγίου	56 εκ.
- Ύδρευση - αποχέτευση λιμανιού	30 εκ.
- Αντιπλημμυρικά έργα επαρχίας Μεσολογγίου	50 εκ.
- Αντιπλημμυρικά έργα επαρχίας Μεσολογγίου	100 εκ.
- Αντιπλημμυρικά έργα επαρχίας Μεσολογγίου	100 εκ.
- Αντιπλημμυρικά έργα επαρχίας Μεσολογγίου	50 εκ.
- Αντιπλημμυρικά έργα επαρχίας Μεσολογγίου	100 εκ.
- Αντιπλημμυρικά έργα επαρχίας Μεσολογγίου	203 εκ.
Σύνολο	984 εκ.

3.6 ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ

- Ανάπλαση ιστορικού κέντρου Μεσολογγίου	206,04 εκ.
- Ανάπλαση δασυλλίου στο λιμάνι Μεσολογγίου	40 εκ.
- Ανάπλαση παραλίας λιμανιού Μεσολογγίου	22 εκ.
Σύνολο	268,04 εκ.

3.7 ΛΙΜΕΝΙΚΑ

- Διαμόρφωση χώρου θεάτρου στο λιμάνι Μεσολογγίου	27 εκ.
- Επισκευή πέτρινου χτίσματος στο λιμάνι Μεσολογγίου	14 εκ.
- Αξιοποίηση ακινήτου στο λιμάνι Μεσολογγίου	60 εκ.
- Κατασκευή αναψυκτηρίου στο λιμάνι Μεσολογγίου	14 εκ.
- Κατασκευή θεάτρου στο λιμάνι Μεσολογγίου	37 εκ.
- Κατασκευή αναψυκτηρίου στο λιμάνι Μεσολογγίου	14 εκ.

- Μαρίνα Μεσολογγίου	1000 εκ.
Σύνολο	1166 εκ.

3.8 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

- ΧΥΤΑ (Χώρος Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων)

Μεταφορά σκουπιδότοπου λ/θ Κλείσοβας σε αυτόνομο χώρο ΧΥΤΑ 950 εκ.

Σύνολο	950 εκ.
--------	---------

3.9 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Στα έργα υποδομής, το υψηλό ποσοστό των δαπανών καταλαμβάνουν τα έργα οδοποιίας, ύδρευσης, αποχέτευσης, με ποσοστό 41%, περίπου επί του συνόλου.

- Το ποσοστό των αναπλάσεων παρουσιάζεται σε πολύ φτωχά επίπεδα της τάξεως του 4,5%, το οποίο αν συνεκτιμηθεί με τα υπόλοιπα έργα (υποδομής), δείχνει την αναγκαιότητα εξέλιξης του τομέα.

- Βασική κατεύθυνση στις δυνατότητες της περιοχής, δίνουν τα έργα που αφορούν το χώρο του λιμανιού, με ποσοστό δαπανών γύρω στο 19%. Επομένως καθίσταται πρόδηλο, ότι η υπερσυγκέντρωση των δραστηριοτήτων θα γίνει γύρω από το λιμάνι στα προσεχή χρόνια, που με το σύνολο των άλλων φυσικών και πολιτιστικών πόρων θα αποτελέσει πόλο έλξης για την περιοχή.

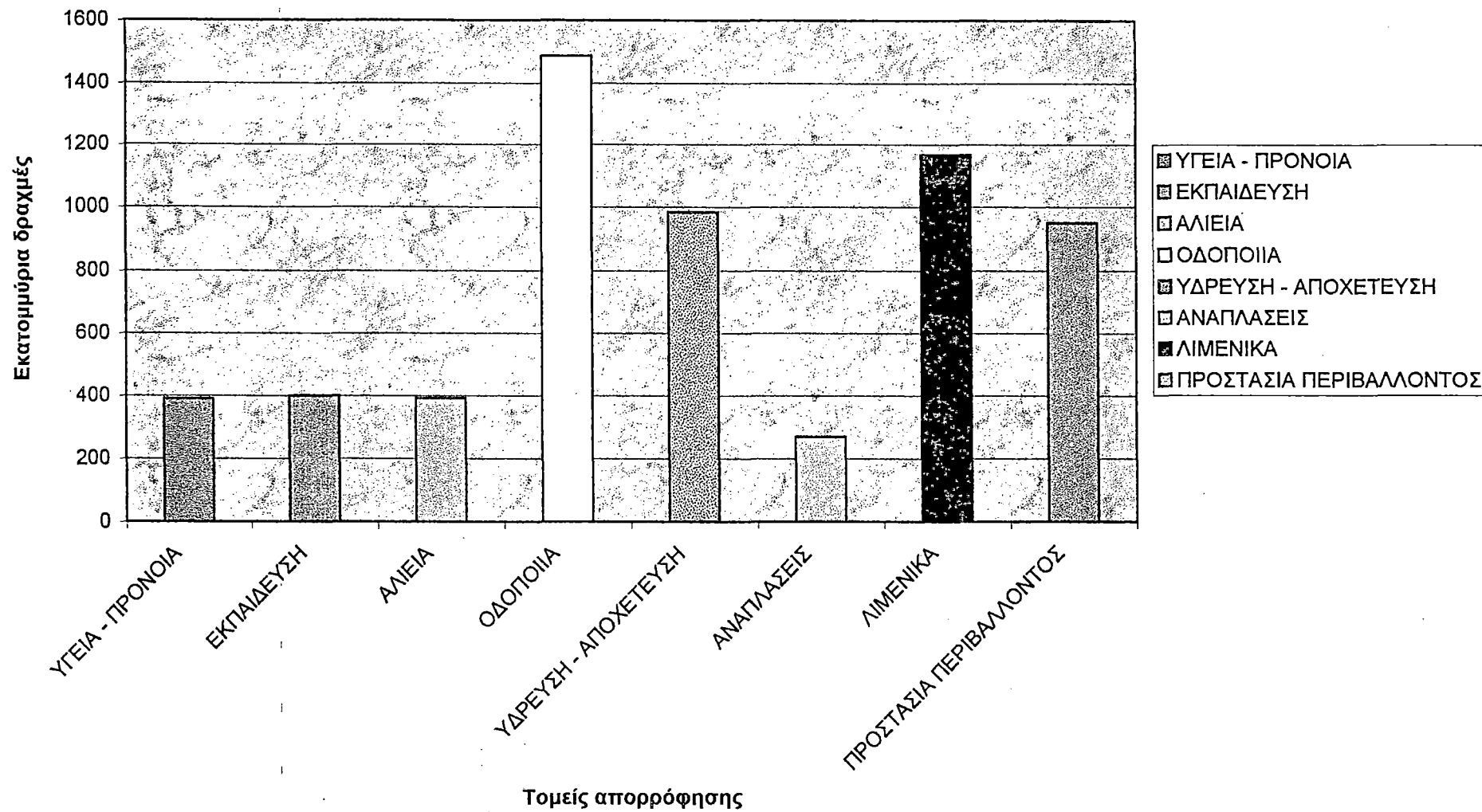
- Η προστασία του περιβάλλοντος συμμετέχει με ποσοστό 15,7% επί του συνόλου.

- Η αλιεία καταλαμβάνει το 6,5%, γεγονός που επισημαίνει την υστέρησή της σαν παραγωγικός τομέας της περιοχής.

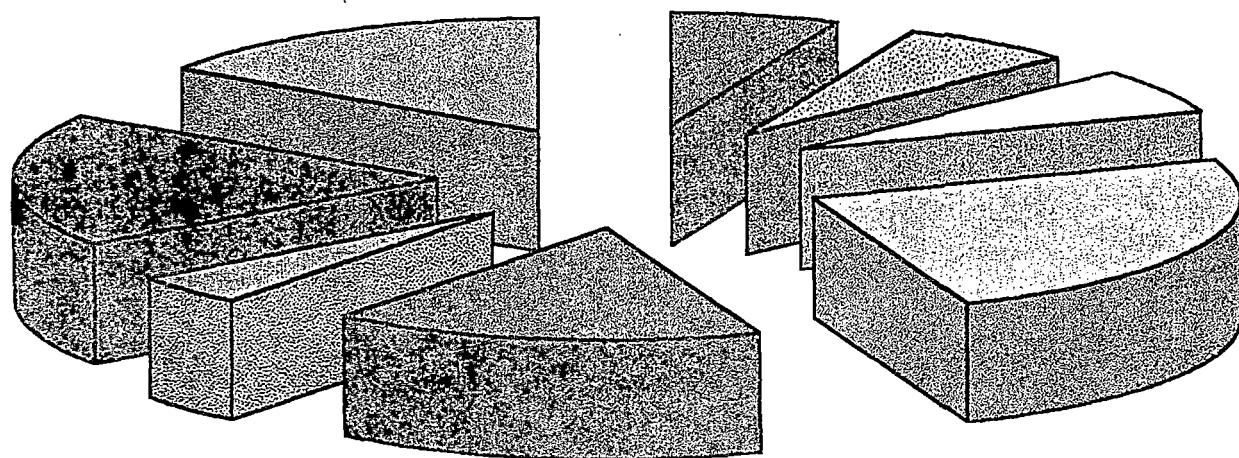
- Τα έργα σε τομείς κοινωνικής προστασίας, καταλαμβάνουν ένα αξιοσημείωτο ποσοστό της τάξεως του 13%.

- Επισημαίνεται τέλος η παντελής έλλειψη σε επενδύσεις - έργα, που αφορούν τη διαμόρφωση του περιβάλλοντος, είτε είναι αστικής είτε περιαστικής χρήσης, γεγονός το οποίο σε σχέση με τις προοπτικές της περιοχής, καθίσταται σαφέστατα αρνητικό.

Απορρόφηση δαπανών Ι.Π. Μεσολογγίου 1995 - 1999

Πίνακας ποσοστών των δαπανών έργων υποδομής

■ ΥΓΕΙΑ - ΠΡΟΝΟΙΑ

■ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

□ ΑΛΙΕΙΑ

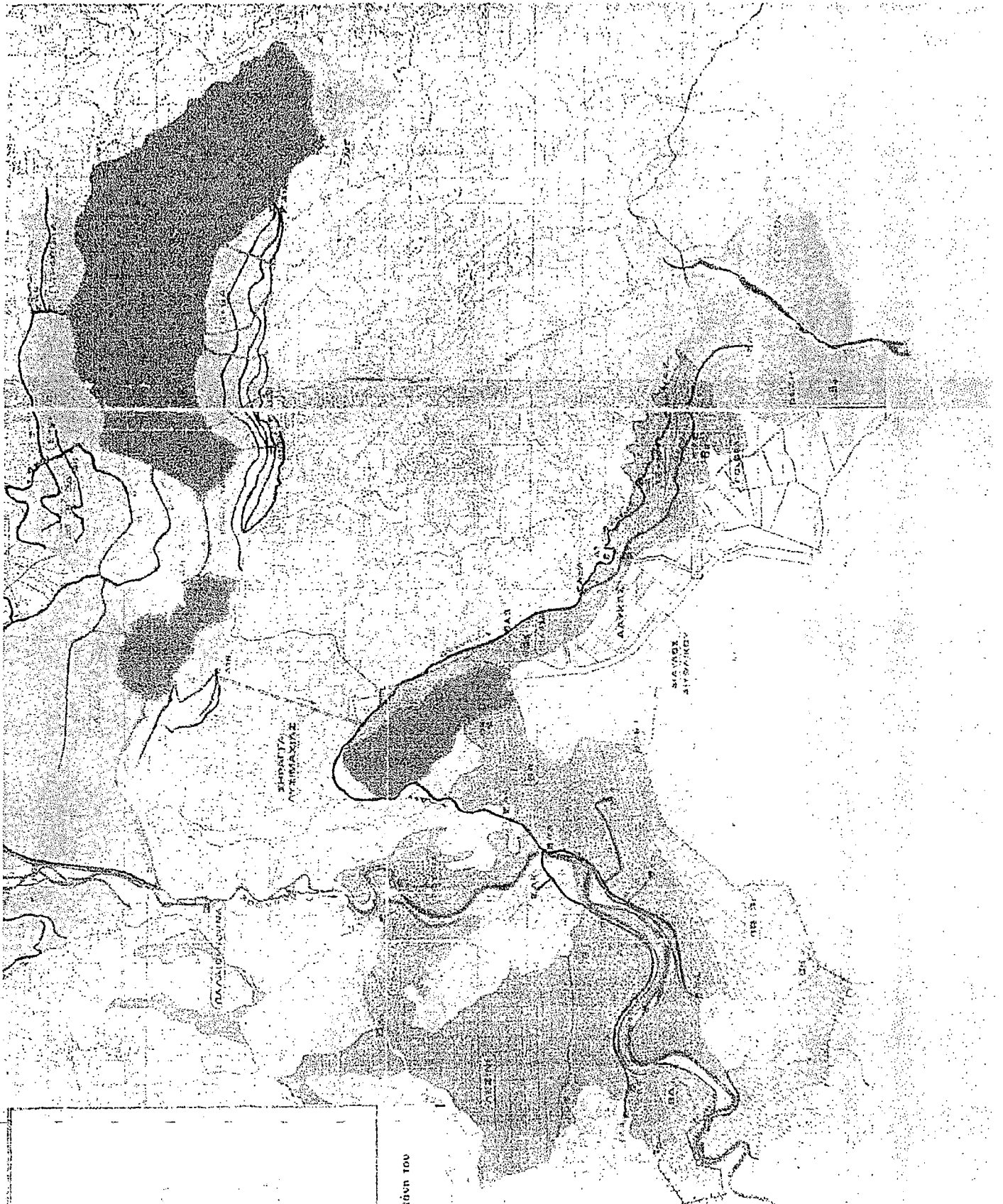
■ ΟΔΟΠΟΙΙΑ

■ ΥΔΡΕΥΣΗ - ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ

■ ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ

■ ΛΙΜΕΝΙΚΑ

■ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ

1	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
2	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
3	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
4	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
5	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
6	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
7	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
8	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
9	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
10	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
11	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
12	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
13	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
14	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
15	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
16	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
17	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
18	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
19	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
20	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
21	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
22	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
23	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
24	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
25	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
26	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
27	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
28	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
29	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
30	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
31	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
32	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
33	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
34	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
35	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
36	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
37	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
38	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
39	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
40	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
41	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
42	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
43	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
44	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
45	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
46	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
47	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
48	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
49	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
50	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
51	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
52	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
53	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
54	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
55	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
56	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
57	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
58	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
59	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
60	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
61	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
62	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
63	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
64	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
65	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
66	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
67	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
68	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
69	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
70	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
71	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
72	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
73	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
74	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
75	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
76	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
77	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
78	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
79	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
80	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
81	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
82	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
83	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
84	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
85	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
86	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
87	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
88	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
89	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
90	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
91	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
92	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
93	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
94	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
95	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
96	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
97	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
98	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
99	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
100	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ

Επιτομογραφία έργου στη λεκάνη του Κάτω Αχαιού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΣΤΙΣ ΠΟΛΕΙΣ

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο, ότι το κυριότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει σήμερα η ανθρωπότητα είναι αυτό της προστασίας του φυσικού οικοσυστήματος.

Ο άνθρωπος μέσα από αγώνες αιώνων ενάντια στη φύση, κατόρθωσε να την κατακτήσει, διαπιστώνοντας ταυτόχρονα τον όλεθρο της επιτυχίας του, την λανθασμένη επιλογή του. Η καταστροφή των δασών, η ρύπανση της ατμόσφαιρας και των θαλασσών, η εξαφάνιση μορφών ζωής του φυσικού και ζωικού κόσμου, η αλόγιστη χρήση της ενέργειας και των διαθέσιμων πόρων είναι το τίμημα της επιτυχίας του.

Οι πόλεις, που είναι το τεχνητό οικοσύστημα που δημιούργησε ο άνθρωπος διέρχονται και αυτές σήμερα από μια φοβερή κρίση. Οι δραστηριότητες που έχει αναπτύξει ο άνθρωπος, έχουν εκδιώξει οποιοδήποτε φυσικό στοιχείο και έχουν κάνει αφόρητο το αστικό περιβάλλον. Η τεχνολογία δεν μπορεί να δώσει λύσεις. Έγκλειστος ο άνθρωπος σ' αυτό το περιβάλλον γίνεται νευρικός και επιθετικός. Απορεί για το μοντέλο ανάπτυξης που διάλεξε και για την υποβάθμιση της ποιότητας ζωής που υφίσταται.

Τι είναι αυτό που τον κάνει να θέλει σήμερα να φύγει από το σπίτι του έστω και για μία εφήμερη ανάσα ζωής του σαββατοκύριακου; Τι είναι αυτό που τον κάνει να φεύγει από την πόλη του αδιαφορώντας για την ταλαιπωρία που θα υποστεί και την πιθανότητα να είναι στη λίστα των δεκάδων νεκρών και τραυματιών στο βωμό της ασφάλτου;

Είναι οι δεσμοί του ανθρώπου με τη φύση. Είναι οι ανάγκες για ψυχική και σωματική ηρεμία. Αν αυτές δεν ικανοποιηθούν, θα οδηγήσουν στην εμφάνιση ενός μοναχικού, επιθετικού, χωρίς ταυτότητα και αξίες ανθρώπου. Τέτοιοι θα είναι στο άμεσο μέλλον οι άνθρωποι των πόλεων.

Πρέπει επομένως, αυτή τη λανθασμένη επιλογή μας, όλοι να την αναθεωρήσουμε και να φέρουμε την φύση στις πόλεις. Σε αντίθετη περίπτωση, ο άνθρωπος θα κατακτά και άλλους φυσικούς πόρους τους οποίους με την

επικίνδυνη ημιμάθειά του, θα τους μετατρέψει σε άθλια αντίγραφα των πόλεων που έχει μισήσει και εγκαταλείπει.

Πως το φυσικό περιβάλλον έχει την ικανότητα να μεταβάλλει διάφορες καταστάσεις, είναι εγκύκλοπαιδικά γνωστό σε λίγους, ενώ ορισμένοι σκόπιμα υποβαθμίζουν το ρόλο του θεωρώντας πράσινο τα όμορφα λουλούδια που φύτεψε ο δήμος και τα δέντρα για να μας κάνουν σκιά. Έτσι δε θέλουμε να γνωρίζουμε τις δυνατότητές του να μεταβάλλει το μικροκλίμα της περιοχής, να μειώνει το θόρυβο, να περιορίζει την άμεση και έμμεση ακτινοβολία, να απομακρύνει, να κρύβει, να ελέγχει, να διευκολύνει ή και να εμποδίζει την κίνηση, να καθαρίζει τον αέρα από τα μικρόβια, να δίνει οξυγόνο, να εμποδίζει τη διάβρωση του εδάφους, να συντηρεί την πανίδα, να ομορφαίνει το περιβάλλον, να βοηθά τις κοινωνικές επαφές, να διδάσκει τον άνθρωπο.

Έτσι, επιγραμματικά φαίνεται η σημασία των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος στη διαμόρφωση των κατάλληλων συνθηκών διαβίωσης του ανθρώπου στις πόλεις. Στην έννοια φυσικό περιβάλλον, περιλαμβάνεται όλος ο έμβιος φυτικός και ζωικός κόσμος, το φυσικό οικοσύστημα που υπάρχει στην ύπαιθρο και στοιχεία του πρέπει να επανενταχθούν στο αστικό περιβάλλον, δηλαδή το ανθρωπογενές οικοσύστημα.

Πρωτεύοντα και κύρια στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος είναι τα φυτικά είδη. Χαμηλά, μέτρια, ψηλά σε διαφορετικές μορφές και σχήματα, με διάφορους κλώνους και χρωματισμούς, με διαφορετική υφή, πυκνότητα, μυρωδιά και ανθοφορία. Με μια λέξη πράσινο. Αυτά εκφράζουν το σημαντικότερο στοιχείο του φυσικού περιβάλλοντος που έχει ανάγκη η πόλη. Είναι το στοιχείο που αλλάζει την εικόνα μιας πόλης και την διάθεση των κατοίκων της. Με τις ευεργετικές επιδράσεις του μπορεί αν όχι να λύσει, τουλάχιστον να αμβλύνει τα προβλήματα ρύπανσης που υπάρχουν. Το πράσινο στις πόλεις είναι αναπόσπαστο κομμάτι της δομής τους. Είναι η ίδια μας η ζωή.

Τα προβλήματα που διατυπώνονται σήμερα δεν έτυχαν της ανάλογης σημασίας και ανάλυσης από την πολεοδομία, με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν οι βάσεις για να χαραχθεί μια σοβαρή πολιτική για το πράσινο. Πέραν αυτών, η έλλειψη σαφούς διαχωρισμού μεταξύ χώρων πρασίνου και ελεύθερων κοινόχρηστων χώρων, η επιλογή σταθερότυπου γης για το πράσινο πολύ χαμηλού εν σχέση με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, η έλλειψη γενναίων αποφάσεων

δέσμευσης χώρων πρασίνου και πολεοδόμησης νέας γης, η μεταβολή του ποσοστού κάλυψης των οικοπέδων και του ανώτατου ύψους οικοδομών, χειροτέρεψαν την κατάσταση και έφεραν στα όρια αντοχής της.

Σήμερα, το πράσινο προκύπτει σαν υπόλοιπο μιας πολεοδομικής ρύθμισης, σαν κερασάκι στην τούρτα του τσιμέντου. Αντίθετα, χώροι πρασίνου θυσιάζονται εύκολα και αβασάνιστα για κάποιο κοινωφελές έργο. Μπορεί βέβαια να είναι αναγκαία τα έργα αυτά, αλλά πιστεύουμε ότι έρχονται σε δεύτερη μοίρα σε σχέση με το πράσινο. Πρέπει να υπάρξει σαφής κατάταξη των προτεραιοτήτων για τις ανάγκες της πόλης στο πλαίσιο της δόμησης, ενός πλαισίου που θα δεχθεί και θα συντηρήσει τις λειτουργίες αυτές και την ζωή μας.

Μιλάμε συνέχεια για το πράσινο, τον πράσινο πνεύμονα, για το αστικό ή περιαστικό πράσινο και όλα αυτά είναι έννοιες που έχουν μπει για τα καλά στη ζωή μας. Τι όμως καταλαβαίνει ο καθένας μας όταν ακούει την έννοια "πράσινο" ή "αστικό πράσινο"; Η έννοια πράσινο δε σημαίνει οπωσδήποτε ένα χώρο άβατο λόγω της πυκνής κάλυψής του με δέντρα, θάμνους, πολυετή ποώδη και φυτά καλύψεως εδάφους. Αντίθετα οι λύσεις αυτές πρέπει να αποφεύγονται γιατί δημιουργούν πολλαπλά προβλήματα (κρύπτες ασχημιών, εμπόδια στην κυκλοφορία κ.λ.π.).

Αστικό πράσινο αποτελεί ο ελεύθερος χώρος, ανεξάρτητα από το εμβαδόν του, δομημένος με κριτήρια οικολογικά, λειτουργικά και αισθητικά από τεχνητά και κυρίως φυσικά υλικά (χώμα, φυτά, βράχια, ξύλο, νερό, χρώματα) συνδεδεμένα αρμονικά μεταξύ τους και συντηρούμενα σ' ένα σύστημα που δε συγκρούεται με άλλες λειτουργίες. Εξασφαλίζει καταφυγή και αναψυχή των πολιτών, συμβάλλοντας στην ενίσχυση των αισθητικών αξιών και τη σταθεροποίηση του αστικού οικοσυστήματος.

Η χρησιμότητα του αστικού και περιαστικού πρασίνου είναι πολύ μεγάλη. Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει αν μελετήσουμε προσεκτικά τα παρακάτω:

1) Ένα δέντρο μέσα στην πόλη ισοδυναμεί με πέντε μηχανήματα κλιματισμού σε συνεχή λειτουργία. Το καλοκαίρι, το πράσινο μειώνει τη θερμοκρασία κατά 3-4 βαθμούς Κελσίου, ενώ αντίθετα το χειμώνα μπορεί να ανεβάσει τη θερμοκρασία κατά 1-5 βαθμούς Κελσίου.

2) Δημιουργούν ρεύματα αέρα από και προς την πόλη.

3) Το πράσινο συγκρατεί τόνους σκόνη, καθαρίζοντας ταυτόχρονα τον περιβάλλοντα αέρα.

4) Τυπικά μολυσμένος αέρας όζοντος, φιλτράρεται από ένα άλσος με δέντρα σε τέτοιο βαθμό, ώστε στον υπόροφο, η περιεκτικότητα του αέρα σε όζον να πέφτει αισθητά. Μεγάλος είναι επίσης ο ρόλος του πρασίνου στην απορρόφηση του CO, SO₂, των διαφόρων ενώσεων του N₂ και γένει των ρύπων.

5) Οι δεντροστοιχίες και τα πάρκα μειώνουν αισθητά το θόρυβο, ανάλογα με το πλάτος της δεντροστοιχίας, το είδος και το μέγεθος του δέντρου και ανάλογα με την πηγή της ηχορύπανσης. Πηγές ηχορύπανσης, όπως οι αρτηρίες μεγάλης κυκλοφορίας, γραμμές τρένων, σχολικές αυλές, εργοστάσια κ.λ.π. πρέπει να απομονώνονται με λωρίδες πρασίνου, πλάτους τουλάχιστον 10 μέτρα με διάφορα μεγέθη δέντρων.

6) Τα φύλλα διάφορων φυτών εκκρίνουν ουσίες φαινολικής φύσης με αντιβιοτική δράση, όπως τερπένια και τανίνες.

7) Ένας άλλος παράγοντας που συνδέεται με την ύπαρξη πρασίνου, αλλά είναι ανεξάρτητος απ' αυτό είναι η ύπαρξη του εδάφους. Ο ρόλος του εδάφους μέσα στις πόλεις είναι καθοριστικός. Είναι βιολογικό φίλτρο για όλους σχεδόν τους ρυπαντές.

8) Οι χορτοτάπητες από είδη αγροστωδών, συγκρατούν και διηθούν τα υδάτινα κατακρημνίσματα. Συγκρατούν τη σκόνη και προστατεύουν απόλυτα το έδαφος από επιφανειακές και βαθύτερες διαβρώσεις. Λειτουργούν αντιθορυβικά και ενισχύουν τη θερμοχωρητικότητα των ελεύθερων χώρων συμβάλλοντας και στην αναπνευστική και διαπνευστική λειτουργία του συνολικού πρασίνου.

Συγκεκριμένα το δέντρο που αποτελεί το κυριότερο είδος του αστικού πρασίνου, προσφέρει μια σειρά από βιολογικές, αισθητικές, ψυχικές και άλλες διευκολύνσεις στον άνθρωπο, σπουδαιότερες από τις οποίες είναι:

1) Η παροχή οξυγόνου με τη φωτοσύνθεση.

2) Συγκρατεί το κονιορτό της ατμόσφαιρας.

3) Βακτηριακός καθαρισμός της ατμόσφαιρας.

4) Απορρόφηση οξειδίων.

5) Ρύθμιση της θερμοκρασίας και υγρασίας της ατμόσφαιρας.

Τα δέντρα προσφέρουν δροσιά στις ζεστές μέρες του καλοκαιριού, αλλά ρυθμίζουν και την υγρασία της ατμόσφαιρας με τη διαπνοή.

- 6) Μείωση της έντασης του ήχου.
- 7) Μείωση της διάβρωσης του εδάφους.
- 8) Από αισθητικής πλευράς παρέχει ομορφιά και χάρη στο περιβάλλον. Δημιουργεί χώρους συγκέντρωσης πουλιών, ζώων και γενικά ένα ευχάριστο περιβάλλον για κάθε ζωντανό οργανισμό.

Από όλα αυτά μπορούμε να καταλάβουμε τη σημασία που έχει το πράσινο στις πόλεις και στη ζωή μας. Κρίμα όμως που οι επιφάνειες που απέμειναν στο σύγχρονο οικιστικό χώρο για να συνθέσουν το αστικό πράσινο είναι λίγες και σχεδόν ασήμαντες. Μερικοί από τους χώρους που απέμειναν είναι :

- 1) Λοφίσκοι
- 2) Αλσύλλια
- 3) Ρέματα
- 4) Αρχαιολογικοί χώροι
- 5) Χώροι στρατοπέδων
- 6) Αυλές σχολείων
- 7) Αυλές δημόσιων κτιρίων
- 8) Χώροι αποθηκών και εγκαταστάσεων οργανισμών Κοινής Ωφέλειας
- 9) Κοινόχρηστοι χώροι εκκλησιών
- 10) Ελεύθεροι δημόσιοι κοινόχρηστοι χώροι πρασίνου
- 11) Κέντρα αθλητικών εγκαταστάσεων
- 12) Πεζόδρομοι
- 13) Κλιμακωτοί πεζόδρομοι
- 14) Προκήπια και όψεις πολυκατοικιών και κατοικιών
- 15) Πεζοδρόμια
- 16) Ταράτσες
- 17) Μπαλκόνια
- 18) Ακάλυπτοι χώροι συγκροτημάτων πολυκατοικιών στο ελεύθερο και συνεχές σύστημα δόμησης.
- 19) Χώροι κοιμητηρίων.
- 20) Περιβάλλοντες χώροι βιομηχανικών εγκαταστάσεων.
- 21) Περιβάλλοντες χώροι νοσοκομειακών εγκαταστάσεων.
- 22) Οικόπεδα που δεν οικοδομήθηκαν ακόμη.

23) Οικόπεδα του ελληνικού δημοσίου των οποίων η χρήση δεν είναι ξεκαθαρισμένη.

24) Περιαστικός ελεύθερος χώρος (αδόμητος).

Οι χώροι αυτοί σήμερα, στην πλειονότητά τους, μπορούν να χαρακτηριστούν σαν αφύτευτοι, πρόχειρα και τυχαία φυτεμένοι μέχρι κακώς οργανωμένοι και προσφέρουν ελάχιστες δυνατότητες αναψυχής, καταφυγής των πολιτών, που είναι καταπιεσμένοι από την άναρχη δόμηση και το επιβαρημένο από κάθε μορφής ρύπανση, σύγχρονο αστικό περιβάλλον.

Τελειώνοντας θα πρέπει να σημειώσουμε πως το πράσινο είναι ποιότητα ζωής και ότι τα αγαθά της φύσης εκτιμώνται όταν χάνονται. Ο άνθρωπος των πόλεων, άρχισε να εκτιμά το πράσινο και να αντιλαμβάνεται την αξία που έχει για τη ζωή του, αλλά και για τη ζωή της ίδιας του της πόλης. Πρέπει να επενδύσουμε σ' αυτή την ανάγκη των κατοίκων, για να κρατήσουμε τις πόλεις μας οικονομικά, ακόμα, πολιτικά, βιολογικά ζωντανές, αλλά και τους ανθρώπους ευτυχισμένους. Η επένδυση στο πράσινο είναι επένδυση ζωής.

4.1 ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΟΥ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Η πόλη του Μεσολογγίου και η ευρύτερη περιοχή έχει ορισμένα χαρακτηριστικά που απαιτούν μία πολύπλευρη προσέγγιση του θέματος. Το γεγονός ότι προστατεύονται από διεθνείς συνθήκες λόγω των ιδιαίτερων οικοσυστημάτων, η θέση τους στον εν γένει πολιτισμό, οι ασχολίες των ανθρώπων και οι φυσικοί πόροι, απαιτούν προσεγμένες επιλογές που θα εξυπηρετούν αποδεκτούς στόχους.

Η διατήρηση της φυσιογνωμίας της χλωρίδας, η δημιουργία χώρων πρασίνου και αναψυχής, ο σεβασμός στην παράδοση και την ιστορία, η εναρμόνιση του πρασίνου με τις σύγχρονες χρήσεις χώρων, το ιδιαίτερο μικροκλίμα τους, είναι μερικοί από τους στόχους που πρέπει να βασιστεί μια πολιτική ανάπτυξης του πρασίνου στην περιοχή.

Αυτά μπορούν να επιτευχθούν :

- Με κατάλληλα φυτικά είδη, ανάλογα τη χρησιμότητα και την προσαρμοστικότητά τους στις επικρατούσες συνθήκες.

- Με αξιοποίηση των παλαιών χώρων, σύμφωνα με αρχές αλλά και η συγκρότηση νέων, ανάλογα με την πληθυσμιακή κατανομή, τη δυνατότητα εύρεσής τους, την ανάδειξη σημείων της πόλης, την ύπαρξη χωροταξικού σχεδιασμού και την καταλληλότητά του στην αναψυχή.
- Ο σχεδιασμός πρασίνου για την πληθώρα των ιστορικών - παραδοσιακών χώρων, απαιτεί έρευνα του παρελθόντος και πειραματισμό στο παρόν.
- Οι νέες χρήσεις χώρων (επέκταση λιμανιού, αξιοποίηση της λιμνοθάλασσας κ.λ.π.) απαιτούν κατάλληλη και συμβατή εναρμόνιση του πρασίνου.
- Η προσοχή στο μικροκλίμα θα πρέπει να είναι θεμελιακό στοιχείο του σχεδιασμού, αφού αυτό αποτελεί και παράγοντα επιτυχίας ή αποτυχίας.

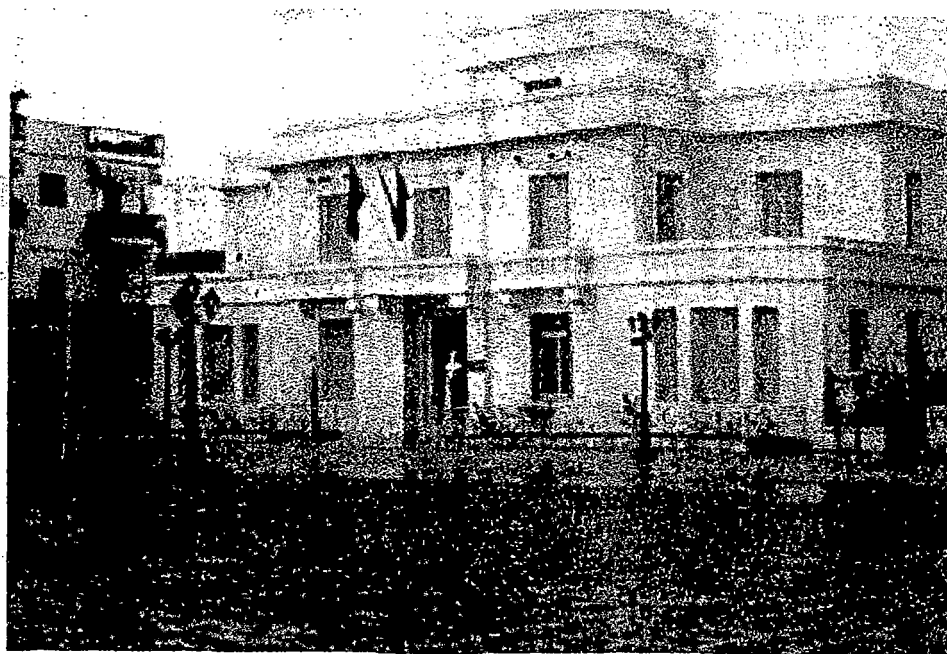
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

5.1 ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ-ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ

Χτίστηκε το 1932 επί δημάρχου Χρήστου Ευαγγελάτου, για να λειτουργήσει σαν δημαρχείο. Τα τελευταία 12 χρόνια λειτουργεί σαν Μουσείο-Πινακοθήκη και στεγάζει το επίσημο γραφείο του δημάρχου. Δίπλα ακριβώς και επί της δυτικής πλευράς, στεγάζεται το κτίριο της λέσχης των αξιωματικών, ενώ μπροστά από αυτά τα δύο κτίρια βρίσκεται η κεντρική πλατεία του Μεσολογγίου. Μπροστά στην είσοδο της πινακοθήκης και εκατέρωθεν αυτής, βρίσκονται τα αγάλματα των πρωθυπουργών Ε.Δεληγιώργη και Χ.Τρικούπη. Επίσης, εκατέρωθεν της εισόδου είναι διαμορφωμένα δύο παρτέρια, με διαστάσεις 5 μέτρα μήκος και 1,5 πλάτος το καθένα, τα οποία οριοθετούνται με σιδερένια κάγκελα πολύ μικρού ύψους 0.50 μέτρα περίπου. Η φύτευση σ' αυτά είναι ελλιπής και χωρίς σχεδιασμό. Συγκεκριμένα αποτελείται από Rosa sp σε ασύμμετρη φύτευση και απεριποίητη κόμη και άγρια χόρτα.

Εικόνα 1

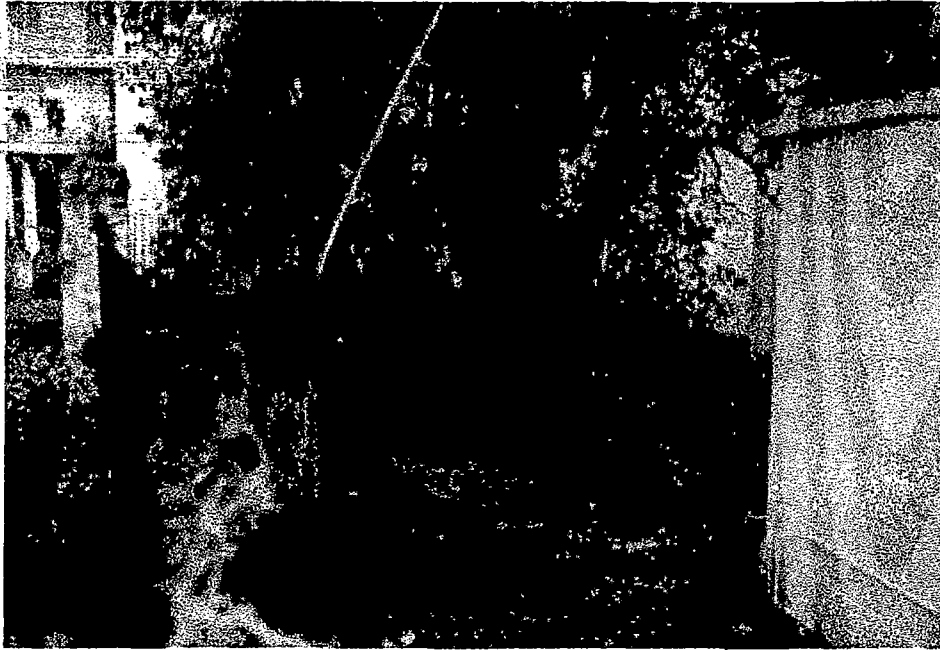
Στο πίσω μέρος του κτιρίου υπάρχει ακάλυπτος χώρος, οριοθετημένος με μάντρα ύψους 1,20 μέτρων, πάνω στην οποία είναι τοποθετημένα σιδερένια κάγκελα ύψους 1 μέτρου.

Εικόνα 2

Στο εσωτερικό αυτού του χώρου, η φύτευση αποτελείται μόνο από δύο φυλλοβόλα δέντρα εντελώς απεριποίητα, άγρια χόρτα, ξερά φύλλα και

ακαθαρσίες. Είναι δηλαδή ένας χώρος εμφανώς παραμελημένος, γεγονός που αποτελεί αρνητικό στοιχείο για την αισθητική του χώρου.

Εικόνα 3

ΟΙΚΙΑ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

Το σπίτι του Κωστή Παλαμά χτίστηκε το 1708 και είναι το μοναδικό κτίσμα που δεν καταστράφηκε κατά την διάρκεια της εξόδου του Μεσολογγίου. Το 1982 ιδρύθηκε το πνευματικό κέντρο του δήμου Μεσολογγίου που στεγάστηκε στο σπίτι του Παλαμά. Η οικία του Κωστή Παλαμά συνορεύει νότια με την οδό Τ. Σπόνδη, βόρεια με την οδό Σ. Πεταλούδη, δυτικά με την οδό Τρικούπη και ανατολικά με την οδό Γουναράκη.

Το 1993 έγινε επισκευή και συντήρηση τόσο της κατοικίας όσο και του περιβάλλοντα χώρου. Η συνολική έκταση που καταλαμβάνει η οικία του Κωστή Παλαμά μαζί με τον περιβάλλοντα χώρο είναι 550 τετραγωνικά μέτρα.

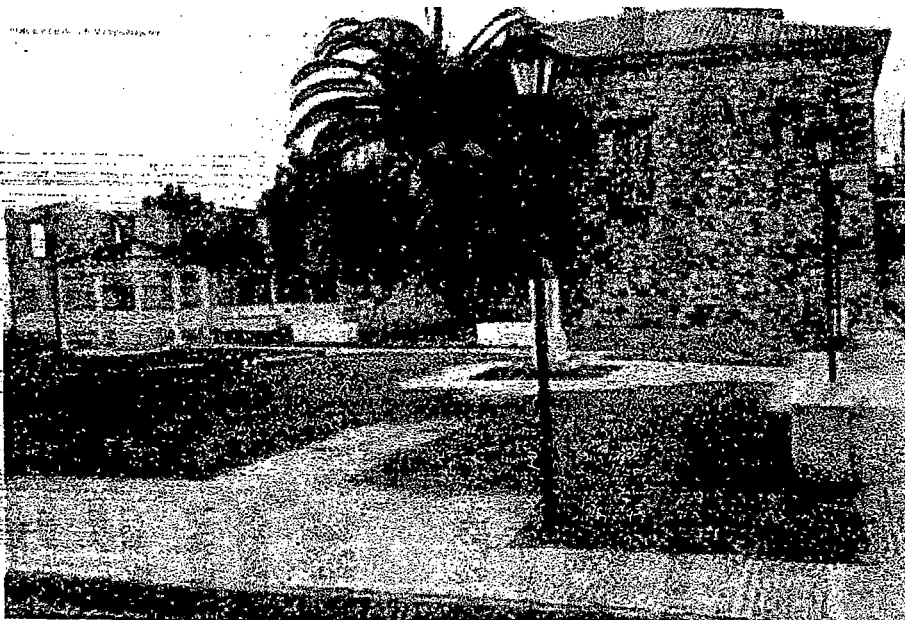
Όσον αφορά την υφιστάμενη κατάσταση του χώρου που βρίσκεται μεταξύ της οδού Γουναράκη και της οικίας Παλαμά, δεν έχει να επιδείξει κάτι το ιδιαίτερο. Ένας Phoenix canariensis canariensis και ένα κατεστραμμένο και παραμελημένο γκαζόν, αποτελούν το φυτικό υλικό αυτού του χώρου. Όσον αφορά την

υποδομή, αυτή χαρακτηρίζεται από πλακόστρωτους διαδρόμους, πέτρινα παγκάκια και την προτομή του Παλαμά.

Εικόνα 4

Επίσης υπάρχουν έξι στύλοι φωτισμού ύψους 2 μέτρων ο καθένας, που καταλήγουν σε σχηματισμό μικρών φαναριών και ένα κίосκι από σκυρόδεμα με ξύλινη οροφή.

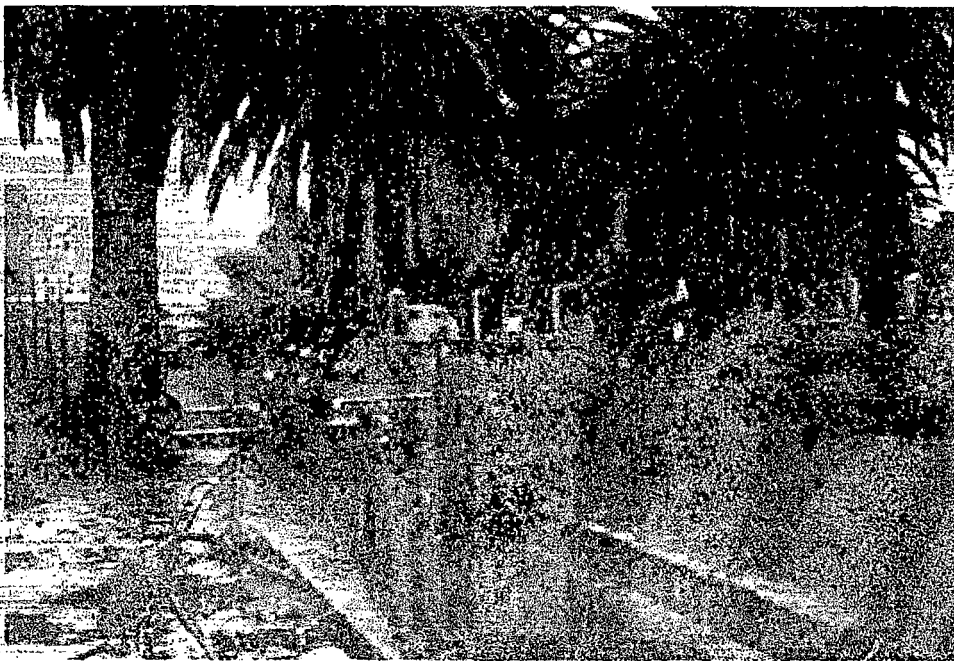
Εικόνα 5

Όλα τα παραπάνω συνθέτουν την εικόνα αυτού του χώρου, μια εικόνα όμως χωρίς αισθητική αξία μη ικανή να αναδείξει το οίκημα αυτό όπως του αρμόζει.

ΟΙΚΙΑ ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΤΡΙΚΟΥΠΗ

Χτίστηκε το 1730 και καταστράφηκε το 1826 με την έξοδο του Μεσολογγίου. Ξαναχτίστηκε το 1850 και έγινε μια αναπαλαίωση το 1993. Η οικία του Χ. Τρικούπη συνορεύει ανατολικά με την οδό Σ. Τρικούπη, δυτικά με την οδό Σ. Λεβίδου, βόρεια με ιδιοκτησία Τρικούπη και νότια με την οδό Παπαλουκά.

Όσον αφορά το φυτικό υλικό που υφίσταται στον περιβάλλοντα χώρο της οικίας Τρικούπη, έχει ως εξής: φοίνικες *canariensis*, *Populus* sp, ακακίες, ιτιές κλαίουσες, *pergium oleander*, *Rosa* sp. Όλα αυτά συνθέτουν μικρούς ή μεγάλους ανθόκηπους πλαισιωμένους από γκαζόν. Οι ανθόκηποι αυτοί χωρίζονται μεταξύ τους από πλακόστρωτους διαδρόμους, ενώ τα χαρακτηριστικά πεζούλια, διαχωρίζουν εμφανώς το φυτικό υλικό από αυτούς.

Εικόνα 6

Η έκταση της οικίας Τρικούπη είναι αρκετά μεγάλη και πλούσια θα έλεγε κανείς, όσον αφορά το φυτικό υλικό που την πλαισιώνει. Ο επισκέπτης μέσα από μια περιήγηση στο χώρο αυτό έχει την ευκαιρία να ξεκουράσει το μάτι του, μέσα από την εικόνα του πλούσιου πράσινου που προσφέρουν οι πολυάριθμοι φοίνικες (που χρονολογούνται από το 1850 περίπου), το γκαζόν, τα χρώματα των ανθισμένων τριανταφυλλιών αλλά και άλλων ανθοφύτων. Έχει την ευκαιρία να

ξεκουραστεί σε παγκάκια, όμορφα σκαλισμένα από χυτοσίδηρο με την αίσθηση του ξύλου να τα συμπληρώνει, ενώ τα παραδοσιακά φανάρια που εξυπηρετούν τον φωτισμό δίνουν έναν διαφορετικό τόνο.

Εικόνα 7

Η οικία Τρικούπη μαζί με τον περιβάλλοντα χώρο οριοθετούνται από πέτρινη μάντρα ύψους 0,50 μέτρων περίπου και μαζί με τα κάγκελα φτάνουν στο ύψος των 1,80 μέτρων.

Το ιστορικό αυτό οίκημα είναι ένα αξιόλογο μνημείο, με σπουδαία ιστορική σημασία, γι' αυτό και η ανάδειξή του μέσα από το πράσινο, θα πρέπει να είναι ανάλογη. Θα πρέπει λοιπόν, να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην συντήρηση του πράσινου, γιατί ενώ υπάρχουν πολύ όμορφα φυτά, είναι εντελώς παραμελημένα.

Εικόνα 8

Το γκαζόν εμφανώς απεριποίητο δίνει περισσότερο την αίσθηση του αγριόχορτου, παρά του πράσινου αυστηρά κουρεμένου γλοστάπητα. Οι Rosa sp, άλλες παρουσιάζονται καχεκτικές, άλλες με ξερά φύλλα, άλλες με συμπτώματα τροφопενίας και άλλες με έναν υποδειγματικό αριθμό ανθέων. Το σχήμα των φοινίκων, όχι μόνο χάνεται, αλλά τα ξερά κλαδιά αγγίζουν το έδαφος και υποδηλώνουν στον καθένα, τον χρόνο που βρίσκονται υπό αυτές τις συνθήκες.

Εικόνα 9

Θα πρέπει λοιπόν ο δήμος να μεριμνήσει, τόσο για την περιποίηση της κόμης των φυτών, όσο και για τον καθαρισμό γενικότερα του χώρου. παράγοντα, τόσο για την ανάδειξη του μνημείου αυτού, όσο και για την αίσθηση που θα αποκομίσει ο επισκέπτης από την περιήγηση του.

ΚΗΠΟΣ ΤΩΝ ΗΡΩΩΝ

Ο Κήπος των Ηρώων αποτελεί ένα από τα πιο όμορφα ιστορικά μνημεία του Μεσολογγίου. Περιλαμβάνει μέρος του παλαιού τείχους της πόλης με τις παραδοσιακές πολεμίστρες, το οποίο αποτελεί το όριο του κήπου από την βόρεια πλευρά. Οι υπόλοιπες πλευρές οριοθετούνται από ψηλά κάγκελα, τα οποία στηρίζονται από κολώνες μετόν μαζί με βάση. Η όλη περίφραξη φτάνει τα 2 μέτρα ύψος.

Εικόνα 10

Στο εσωτερικό του κήπου υπάρχουν πολλά μνημεία πεσόντων, ενώ δεν λείπουν οι κτιριακές εγκαταστάσεις, όπως είναι το φυλάκιο και τα δημόσια αποχωρητήρια.

Εικόνα 11

Πρόκειται για τον πιο όμορφο κήπο του Μεσολογγίου, με πολύ πλούσιο φυτικό υλικό, μεγάλο μέρος του οποίου υπάρχει πριν την επανάσταση. Δέντρα και θάμνοι, δένουν αρμονικά μεταξύ τους, για να δώσουν την αίσθηση της φύσης στην μικρή πόλη του Μεσολογγίου. Φοινικοειδή, *Pinus* sp, *Cupressus* sp, *Laurus nobilis*, μυρτιές, ελιές, κισσοί, πυράκανθοι, *nerium oleander*, *acacia* sp, *Acier* sp, *Rosa* sp, *Pittosporum tobira*, είναι δέντρα και θάμνοι που συνθέτουν όμορφα και αρμονικά αυτόν τον παράδεισο. Ο επισκέπτης, έχει την ευκαιρία να περπατήσει σε άνετους και μεγάλους πλακόστρωτους διαδρόμους, που δένουν όμορφα με τον χώρο και δεν αποτελούν ξεχωριστό κομμάτι του. Χώρος ξεκούρασης βρίσκεται κανείς σ'όλο τον κήπο, όπου μαζί με το πράσινο απολαμβάνει ο επισκέπτης την γαλήνη και την ηρεμία που προσφέρονται σ'ένα τέτοιο χώρο.

Εικόνα 12

Ο φωτισμός των μνημείων γίνεται με ειδικής επιλογής λάμπες ή προβολείς, δίνοντας στον χώρο μια ξεχωριστή ατμόσφαιρα κατά την διάρκεια της νύχτας.

Εικόνα 13

Κάθε χρόνο την Κυριακή των Βαΐων γιορτάζεται η Έξοδος του Μεσολογγίου και η ολοκλήρωσή της λαμβάνει χώρα στον Κήπο των Ηρώων. Σ' αυτόν τον χώρο, κάθε χρόνο ο Χρήστος Καψάλης ανατινάσσει τον Μύλο κατά αναπαράσταση, προκαλώντας το δέος και την συγκίνηση σε πλήθος κόσμου, που καταφθάνει την ημέρα αυτή.

Ο κήπος αυτός, έχει πολλά θετικά στοιχεία να αναδείξει και να προσφέρει, χρειάζεται όμως και την προσοχή της πολιτείας, όσον αφορά την συντήρηση του τόσο κατά τις εορταστικές ημέρες που οι επισκέπτες, είτε ευσυνείδητα είτε ασυνείδητα, ταλαιπωρούν με διάφορους τρόπους το πράσινο, αλλά και κατά την διάρκεια όλου του έτους.

5.2 ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΑ - ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΙ - ΝΗΣΙΔΕΣ

5.2.1 ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΑ

Το Μεσολόγγι είναι μία πόλη υποβαθμισμένη όσον αφορά την πεζοδρόμηση της, αλλά και το πράσινο που αναπτύσσεται εκεί. Αυτό μπορεί να το διαπιστώσει εύκολα κανείς, είτε είναι κάτοικος του Μεσολογγίου, είτε ένας απλός επισκέπτης κάνοντας μια απλή βόλτα στους δρόμους της. Αυτό που μπορεί να παρατηρήσει αρχικά, είναι το γεγονός ότι το πλήθος των πεζόδρομων δεν ικανοποιεί τους κανόνες και τις ανάγκες για τις οποίες κατασκευάζονται. Πεζοδρόμια που δεν ξεπερνούν τα 40 - 50 εκ. αποτελούν συχνή θέα στην πόλη του Μεσολογγίου και τις περισσότερες φορές η λειτουργικότητά τους παρεμποδίζεται άλλοτε από κολώνες της Δ.Ε.Η., άλλοτε από εμπορεύματα καταστημάτων, τις καρέκλες των συνοικιακών καφενείων, ακόμα και από τη λανθασμένη θέση μιας πινακίδας του κώδικα οδικής κυκλοφορίας.

Εικόνα 14

Η φύτευση δε των πεζοδρομίων δεν έχει να επιδείξει τίποτα το ιδιαίτερο. Γυμνά πεζοδρόμια, που τις περισσότερες φορές δε διαθέτουν ούτε τη στοιχειώδη ένδειξη πρασίνου, ενώ όταν αυτή υπάρχει, είναι τόσο κακόβουλα τοποθετημένη που περνά σχεδόν απαρατήρητη.

Εικόνα 15

Μπάζα και αγριόχορτα, κάνουν τη διέλευση των πεζών πολλές φορές αδύνατη, γεγονός που συμπληρώνεται και από την κακή υποδομή των πεζοδρομίων (ανισόπεδο έδαφος, σπασμένες πλάκες πλακόστρωσης και άλλα).

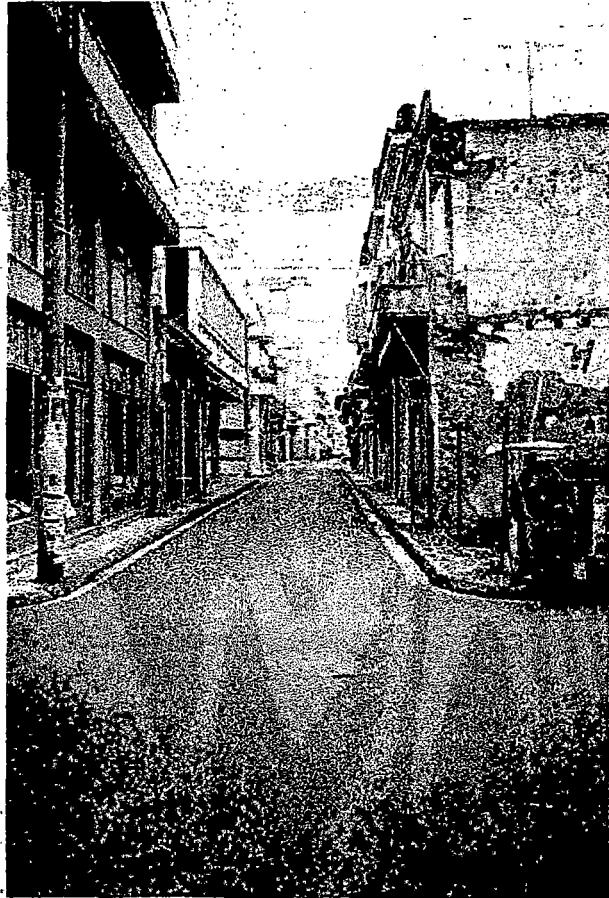

Εικόνα 16

Το Μεσολόγγι παρουσιάζει σοβαρό πρόβλημα πεζοδρόμησης σε δρόμους όπως η Χαριλάου Τρικούπη, οι Ελευθέρων Πολιορκημένων, Σπύρου Μουστακλή, Λόρδου Βύρωνα, που υποδέχονται πλήθος επισκεπτών κατά τη διάρκεια όλου του έτους.

Εικόνα 17

Εικόνα 18

Το Μεσολόγγι δεν ανήκει στα λεγόμενα αστικά κέντρα, αλλά αποτελεί μια ήσυχη επαρχιακή πόλη, παρόλα αυτά η ύπαρξη πρασίνου κρίνεται εξίσου σημαντική. Η ρύπανση της ατμόσφαιρας δεν αποτελεί πρωτεύον πρόβλημα του Μεσολογγίου, γεγονός όμως που δεν συνεπάγεται την έλλειψή του πρασίνου από αυτό. Μια πλούσια δενδροφύτευση και αρμονικά δεμένα, σε συνδυασμό με τα ιστορικά μνημεία, θα αποτελούσε μια πιο ευχάριστη νότα για την πόλη.

5.2.2 ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΙ

Μια σημαντική διαφορά με τα προαναφερθέντα, θα παρατηρήσει κανείς στους δρόμους του ιστορικού κέντρου (Λ. Βύρωνα, Μ. Μακρή, Αθ. Ραζικώτσηκα, Φ. Κατάσσου, Δ. Μακρή, Χρυσογέλου, Ντόλμα και Μεταξά) τόσο στην πεζοδρόμηση όσο και στη δεντροφύτευση. Όλη η εικόνα δείχνει την προσπάθεια για μια θετική αλλαγή στο ιστορικό κέντρο, αλλά με εμφανή τα σημάδια της προχειρότητας, της έλλειψης αισθητικής και γενικότερα της κακής

λειτουργικότητας. Παρακάτω γίνεται μια περιγραφή για κάθε δρόμο του ιστορικού κέντρου ξεχωριστά με παράλληλη έκθεση φωτογραφιών.

ΟΔΟΣ ΛΟΡΔΟΥ ΒΥΡΩΝΑ

Όσον αφορά τα στοιχεία της υποδομής, η πλακόστρωση του δρόμου έχει γίνει με πλάκες ορθογωνικής διατομής (όχι ίδιων διαστάσεων) περιοχής Κορφοβουνίου Άρτας άνευ αρμού. Στην είσοδο του δρόμου έχει διαμορφωθεί ειδική ράμπα για τη διευκόλυνση των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Η πλακόστρωση παρουσιάζει κλίση κατά πλάτος 12% από την οικοδομική γραμμή και προς το μέσο της οδού. Στο μέσον του δρόμου και σε πλάτος ενός μέτρου η κατά πλάτος κλίση είναι μηδενική. Σ' αυτό το σημείο του δρόμου είναι τοποθετημένα τα φρεάτια συλλογής όμβριων, τα οποία καλύπτονται από χυτοσίδηρα καπάκια. Τα δίκτυα του Ο.Τ.Ε. και της Δ.Ε.Η. περνούν υπόγεια. Οι κάλαθοι αχρήστων είναι ανύπαρκτοι. Ο φωτισμός πραγματοποιείται με στύλους, που καταλήγουν σε διπλή ή μονή λάμπα, σχήματος φαναριού ύψους 2,5 μ.

Εικόνα 19

Όσον αφορά τη φύτευση στην είσοδο του δρόμου υπάρχουν έξι ξαρντινιέρες, σχήματος παραλληλογράμμου, από τις οποίες οι πέντε περιέχουν φίκους Benjamin και η μία περιέχει σεφλέρα. Τα φυτά αυτά παρουσιάζουν όμορφη και περιποιημένη κόμη. Εκατέρωθεν του δρόμου και σε άνιση απόσταση μεταξύ τους αναπτύσσονται έξι Bougainvillia sp διαφόρων χρωμάτων. Αυτές αναρριχούνται

στηριζόμενες στους τοίχους των σπιτιών, χωρίς να υπάρχει κάποιος πάσσαλος στήριξης. Επίσης εκατέρωθεν του δρόμου και σε διαγώνια διάταξη υπάρχουν οκτώφικοι ροδίτικοι στηριζόμενοι σε ξύλινους πάσσαλους.

ΟΔΟΣ Φ. ΚΑΤΑΣΣΟΥ

Όσον αφορά τα στοιχεία της υποδομής, η πλακόστρωση του δρόμου έχει γίνει με πλάκες ορθογωνικής διατομής (όχι ίδιων διαστάσεων) περιοχής Κορφοβουνίου Άρτας άνευ αρμού. Στην είσοδο του δρόμου έχει διαμορφωθεί ειδική ράμπα για τη διευκόλυνση των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Η πλακόστρωση παρουσιάζει κλίση κατά πλάτος 12% από την οικοδομική γραμμή και προς το μέσο της οδού. Στο μέσον του δρόμου και σε πλάτος ενός μέτρου η κατά πλάτος κλίση είναι μηδενική. Σ' αυτό το σημείο του δρόμου είναι τοποθετημένα τα φρεάτια συλλογής όμβριων, τα οποία καλύπτονται από χυτοσίδηρα καπάκια. Τα δίκτυα του Ο.Τ.Ε. και της Δ.Ε.Η. περνούν υπόγεια. Οι κάλαθοι αχρήστων είναι ανύπαρκτοι. Ο φωτισμός πραγματοποιείται με στύλους, που καταλήγουν σε διπλή ή μονή λάμπα, σχήματος φαναριού ύψους 2,5 μ.

Εικόνα 20

Όσον αφορά τη φύτευση αυτή συνθέτουν, τρεις φυτοσυστάδες (παρτέρια) σε διαγώνια διάταξη κάθε μία από τις οποίες περιλαμβάνει μία *Drakena sp.*, τέσσερις φοίνικες *Chamerops humilis*, και ένα φοίνικα *Washingtonian*. Οι φυτοσυστάδες οριοθετούνται με πετρόστρωτο πεζούλι ύψους 50 εκ., και ξύλινη

επιφάνεια με σκοπό την χρησιμοποίησή του και σαν καθιστικό. Επίσης, επί του δρόμου υπάρχουν δύο φικοί ροδίτικοι, στηριζόμενοι σε ξύλινους πασσάλους, καθώς και μία φωτίνια. Τη φύτευση συμπληρώνουν έξι ζαρντινιέρες τετράγωνου σχήματος, εκ των οποίων τέσσερις περιέχουν φίκους Benjamin και δύο περιέχουν Thuja orientalis.

ΟΔΟΣ Μ. ΜΑΚΡΗ

Όσον αφορά τα στοιχεία της υποδομής, η πλακόστρωση του δρόμου έχει γίνει με πλάκες ορθογωνικής διατομής (όχι ίδιων διαστάσεων) περιοχής Κορφοβουνίου Άρτας άνευ αρμού. Στην είσοδο του δρόμου έχει διαμορφωθεί ειδική ράμπα για τη διευκόλυνση των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Η πλακόστρωση παρουσιάζει κλίση κατά πλάτος 12% από την οικοδομική γραμμή και προς το μέσο της οδού. Στο μέσον του δρόμου και σε πλάτος ενός μέτρου η κατά πλάτος κλίση είναι μηδενική. Σ' αυτό το σημείο του δρόμου είναι τοποθετημένα τα φρεάτια συλλογής όμβριων, τα οποία καλύπτονται από χυτοσίδηρα καπάκια. Τα δίκτυα του Ο.Τ.Ε. και της Δ.Ε.Η. περνούν υπόγεια. Οι κάλαθοι αχρήστων είναι ανύπαρκτοι. Ο φωτισμός πραγματοποιείται με στύλους, που καταλήγουν σε διπλή ή μονή λάμπα, σχήματος φαναριού ύψους 2,5 μ.

Εικόνα 21

Όσον αφορά τη φύτευση, αυτή συνθέτουν τρεις φυτοσυστάδες, σε διαγώνια διάταξη και κάθε μία από αυτές απαρτίζεται από μία *Drakena* sp, ύψους 0,40 μ.,

τέσσερις φοίνικες Houmilis και ένα φοίνικα Washingtonian. Όσον αφορά την φύτευση θα πρέπει να προσθέσουμε και τέσσερις φίκους ροδίτικους, δύο για κάθε πλευρά του δρόμου που βρίσκονται σε άνιση απόσταση μεταξύ τους. Επίσης υπάρχουν και δύο Bougainvillia sr εκ των οποίων, μία σε άσπρο χρώμα και η άλλη σε ροζ.

ΟΔΟΣ ΑΘ. ΡΑΖΗΚΩΤΣΙΚΑ (Από Λ. Βύρωνα έως Δ. Μακρή)

Όσον αφορά τα στοιχεία της υποδομής, η πλακόστρωση του δρόμου έχει γίνει με πλάκες ορθογωνικής διατομής (όχι ίδιων διαστάσεων) περιοχής Κορφοβουνίου Άρτας άνευ αρμού. Στην είσοδο του δρόμου έχει διαμορφωθεί ειδική ράμπα για τη διευκόλυνση των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Η πλακόστρωση παρουσιάζει κλίση κατά πλάτος 12% από την οικοδομική γραμμή και προς το μέσο της οδού. Στο μέσον του δρόμου και σε πλάτος ενός μέτρου η κατά πλάτος κλίση είναι μηδενική. Σ' αυτό το σημείο του δρόμου είναι τοποθετημένα τα φρεάτια συλλογής όμβριων, τα οποία καλύπτονται από χυτοσίδηρα καπάκια. Τα δίκτυα του Ο.Τ.Ε. και της Δ.Ε.Η. περνούν υπόγεια. Οι κάλαθοι αχρήστων είναι ανύπαρκτοι. Ο φωτισμός πραγματοποιείται με στύλους που καταλήγουν σε διπλή ή μονή λάμπα, σχήματός φαναριού ύψους 2,5 μ.

Εικόνα 22

Εδώ η φύτευση περιλαμβάνει εννέα φίκους ροδίτικους σε τυχαία διάταξη μεταξύ τους, που στηρίζονται σε ξύλινους πασσάλους. Το πράσινο

συμπληρώνουν επίσης τρεις *Bougainvillia* sp, και δύο *Jasminum grandiflorum* τα οποία βρίσκουν στήριξη μέσω της αναρρίχησης τους στις οικοδομές.

ΟΔΟΣ Δ. ΜΑΚΡΗ

Όσον αφορά τα στίχαια της υποδομής, η πλακόστρωση του δρόμου έχει γίνει με πλάκες ορθογωνικής διατομής (όχι ίδιων διαστάσεων) περιοχής Κορφοβουνίου Άρτας άνευ αρμού. Στην είσοδο του δρόμου έχει διαμορφωθεί ειδική ράμπα για τη διευκόλυνση των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Η πλακόστρωση παρουσιάζει κλίση κατά πλάτος 12% από την οικοδομική γραμμή και προς το μέσο της οδού. Στο μέσον του δρόμου και σε πλάτος ενός μέτρου η κατά πλάτος κλίση είναι μηδενική. Σ' αυτό το σημείο του δρόμου είναι τοποθετημένα τα φρεάτια συλλογής όμβριων, τα οποία καλύπτονται από χυτοσίδηρα καπάκια. Τα δίκτυα του Ο.Τ.Ε. και της Δ.Ε.Η. περνούν υπόγεια. Οι κάλαθοι αχρήστων είναι ανύπαρκτοι. Ο φωτισμός πραγματοποιείται με στύλους, που καταλήγουν σε διπλή ή μονή λάμπα, σχήματος φαναριού ύψους 2,5 μ.

Εικόνα 23

Αναφορικά με την φύτευση αυτού του δρόμου, το πράσινο έχει ως εξής: επτά φωτινίες, εκατέρωθεν του δρόμου και σε απόσταση 1.50 μέτρων από την οικοδομική γραμμή καθώς και πέντε *Bougainvillia* sp σε ασύμμετρη φύτευση μεταξύ τους.

ΟΔΟΣ ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΥ

Όσον αφορά τα στοιχεία της υποδομής, η πλακόστρωση του δρόμου έχει γίνει με πλάκες ορθογωνικής διατομής (όχι ίδιων διαστάσεων) περιοχής Κορφοβουνίου Άρτας, άνευ αρμού. Στην είσοδο του δρόμου έχει διαμορφωθεί ειδική ράμπα για τη διευκόλυνση των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Η πλακόστρωση παρουσιάζει κλίση κατά πλάτος 12% από την οικοδομική γραμμή και προς το μέσο της οδού. Στο μέσον του δρόμου και σε πλάτος ενός μέτρου η κατά πλάτος κλίση είναι μηδενική. Σ' αυτό το σημείο του δρόμου είναι τοποθετημένα τα φρεάτια συλλογής όμβριων, τα οποία καλύπτονται από χυτοσίδηρα καπάκια. Τα δίκτυα του Ο.Τ.Ε. και της Δ.Ε.Η. περνούν υπόγεια. Οι κάλαθοι αχρήστων είναι ανύπαρκτοι. Ο φωτισμός πραγματοποιείται με στύλους, που καταλήγουν σε διπλή ή μονή λάμπα, σχήματος φαναριού ύψους 2,5 μ.

Εικόνα 24

Αναφερόμενοι και εδώ στην φύτευση, υπάρχουν δέκα φίκοι ροδίτικοι, εκατέρωθεν του δρόμου και σε απόσταση 1.20-1.50 μέτρων από την οικοδομική γραμμή. Αυτοί στηρίζονται σε ξύλινους πασσάλους και η κόμη τους δεν παρουσιάζεται ιδιαίτερα αναπτυγμένη. *Bougainvillia* sp. και *Jasminum grandiflorum* υπάρχουν και εδώ, επτά και τέσσερα στο πλήθος τους αντίστοιχα. Είναι εμφανής και εδώ η έλλειψη σχεδιασμού για την τοποθέτηση του κάθε φυτού, γι' αυτό και εμφανίζονται σε ασύμμετρες ή τυχαίες θέσεις.

ΟΔΟΣ ΑΘ. ΡΑΖΗΚΩΤΣΙΚΑ (Από Δ. Μακρή έως Ευγενίδου)

Όσον αφορά τα στοιχεία της υποδομής, η πλακόστρωση του δρόμου έχει γίνει με πλάκες ορθογωνικής διατομής (όχι ίδιων διαστάσεων) περιοχής Κορφοβουνίου Άρτας άνευ αρμού. Στην είσοδο του δρόμου έχει διαμορφωθεί ειδική ράμπα για τη διευκόλυνση των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Η πλακόστρωση παρουσιάζει κλίση κατά πλάτος 12% από την οικοδομική γραμμή και προς το μέσο της οδού. Στο μέσον του δρόμου και σε πλάτος ενός μέτρου η κατά πλάτος κλίση είναι μηδενική. Σ' αυτό το σημείο του δρόμου είναι τοποθετημένα τα φρεάτια συλλογής όμβριων, τα οποία καλύπτονται από χυτοσίδηρα καπάκια. Τα δίκτυα του Ο.Τ.Ε. και της Δ.Ε.Η. περνούν υπόγεια. Οι κάλαθοι αχρήστων είναι ανύπαρκτοι. Ο φωτισμός πραγματοποιείται με στύλους, που καταλήγουν σε διπλή ή μονή λάμπα, σχήματος φαναριού ύψους 2,5 μ.

Εικόνα 25

Εδώ το πράσινο συνθέτουν τρεις φυτοσυστάδες σε διαγώνια διάταξη και εκατέρωθεν του δρόμου και κάθε μία περιέχει μία *Drakena sp.*, τέσσερις φοίνικες *Chamerops humilis*, και ένα φοίνικα *Washingtonian*. Επίσης στη φύτευση περιλαμβάνονται εννιά ζαρντινιέρες, εκ των οποίων οι έξι είναι σχήματος τετραγώνου και περιλαμβάνουν *Thuja orientalis*, ενώ οι υπόλοιπες τρεις είναι σχήματος παραλληλογράμμου και περιλαμβάνουν φίκους *Benjamin*.

ΟΔΟΣ Κ. ΜΕΤΑΞΑ

Όσον αφορά τα στοιχεία της υποδομής, η πλακόστρωση του δρόμου έχει γίνει με πλάκες ορθογωνικής διατομής (όχι ίδιων διαστάσεων) περιοχής Κορφοβουνίου Άρτας άνευ αρμού. Στην είσοδο του δρόμου έχει διαμορφωθεί ειδική ράμπα για τη διευκόλυνση των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Η πλακόστρωση παρουσιάζει κλίση κατά πλάτος 12% από την οικοδομική γραμμή και προς το μέσο της οδού. Στο μέσον του δρόμου και σε πλάτος ενός μέτρου η κατά πλάτος κλίση είναι μηδενική. Σ' αυτό το σημείο του δρόμου είναι τοποθετημένα τα φρεάτια συλλογής όμβριων, τα οποία καλύπτονται από χυτοσίδηρα καπάκια. Τα δίκτυα του Ο.Τ.Ε. και της Δ.Ε.Η. περνούν υπόγεια. Οι κάλαθοι αχρήστων είναι ανύπαρκτοι. Ο φωτισμός πραγματοποιείται με στύλους, που καταλήγουν σε διπλή ή μονή λάμπα, σχήματος φαναριού ύψους 2,5 μ.

Εικόνα 26

Εδώ η φύτευση περιλαμβάνει έξι φίκους ροδίτικους σε απόσταση ενός μέτρου από την οικοδομική γραμμή στηριζόμενοι σε ξύλινους πασσάλους.

ΟΔΟΣ ΝΤΟΛΜΑ

Όσον αφορά τα στοιχεία της υποδομής, η πλακόστρωση του δρόμου έχει γίνει με πλάκες ορθογωνικής διατομής (όχι ίδιων διαστάσεων) περιοχής Κορφοβουνίου Άρτας άνευ αρμού. Στην είσοδο του δρόμου έχει διαμορφωθεί ειδική ράμπα για τη διευκόλυνση των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Η

πλακόστρωση παρουσιάζει κλίση κατά πλάτος 12% από την οικοδομική γραμμή και προς το μέσο της οδού. Στο μέσον του δρόμου και σε πλάτος ενός μέτρου η κατά πλάτος κλίση είναι μηδενική. Σ' αυτό το σημείο του δρόμου είναι τοποθετημένα τα φρεάτια συλλογής όμβριων, τα οποία καλύπτονται από χυτοσίδηρα καπάκια. Τα δίκτυα του Ο.Τ.Ε. και της Δ.Ε.Η. περνούν υπόγεια. Οι κάλαθοι αχρήστων είναι ανύπαρκτοι. Ο φωτισμός πραγματοποιείται με στύλους, που καταλήγουν σε διπλή ή μονή λάμπα, σχήματος φαναριού ύψους 2,5 μ.

Εικόνα 27

Το πράσινο εδώ απαρτίζεται από ένα παρτέρι, το οποίο περιέχει και αυτό μία *Drakena* sp., τέσσερις φοίνικες *Chamerops humilis* και ένα φοίνικα *Washingtonian*. Και εδώ η φυτοσυστάδα οριοθετείται από πετρόστρωτο πεζούλι ύψους 0,50 μ. και ξύλινη επιφάνεια, που χρησιμεύει ως καθιστικό. Το φυτικό υλικό συμπληρώνουν δύο γιασεμιά χιώτικα, που βρίσκονται από τη μία πλευρά του δρόμου και επτά φίκοι ροδίτικοι στηριζόμενοι και αυτοί σε ξύλινους πασσάλους.

5.2.3 ΝΗΣΙΔΕΣ

ΝΗΣΙΔΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

Η φύτευση επί της νησίδας αυτής περιλαμβάνει *pergium oleander*, *Phoenix canariensis*, *Cupressus* sp, *Pittosporum tobira*, ενώ επί των πεζοδρομίων του

δρόμου, υπάρχουν διάφορα εσπεριδοειδή. Επί των νησίδων υπάρχουν σωλήνες άρδευσης για να ποτίζονται τα φυτά.

ΝΗΣΙΔΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΔΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΥ ΚΑΙ ΜΑΓΕΡ

Η νησίδα αυτή βρίσκεται επί των οδών Χρ. Ευαγγελάτου και Μάγερ. Η φύτευση επί της νησίδας περιλαμβάνει ένα κανάριο φοίνικα και δύο κακτοειδή. Το έδαφος καλύπτεται από αραιοφυτεμένο γκαζόν.

Εικόνα 28

ΝΗΣΙΔΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΡΑΖΗ (ΠΡΙΝ ΑΝΕΜΟΜΥΛΟ)

Η φύτευση εδώ αποτελείται από *perium oleander*, *Pyracanthus coccinea*, εσπεριδοειδή, *Cupressus*-sp και *Pittosporum tobira*. Ανά είκοσι μέτρα υπάρχουν στύλοι που καταλήγουν σε διπλές λάμπες.

Εικόνα 29

ΝΗΣΙΔΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ Κ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ (ΟΙΚΙΑ ΤΡΙΚΟΥΠΗ)

Το φυτικό υλικό εδώ αποτελείται από *perium oleander*, *Cupressus sp* και *Rhoenix canariensis* σε ασύμμετρη φύτευση. Στυλίδι που καταλήγουν σε διπλές λάμπες υπάρχουν ανά είκοσι μέτρα.

Εικόνα 30

ΝΗΣΙΔΕΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΟΥ - ΑΙΤΩΛΙΚΟΥ

Η φύτευση εδώ περιλαμβάνει εσπεριδοειδή, *Phoenix canariensis* με ασύμμετρη διάταξη και αραιοφυτεμένο γκαζόν.

Εικόνα 31

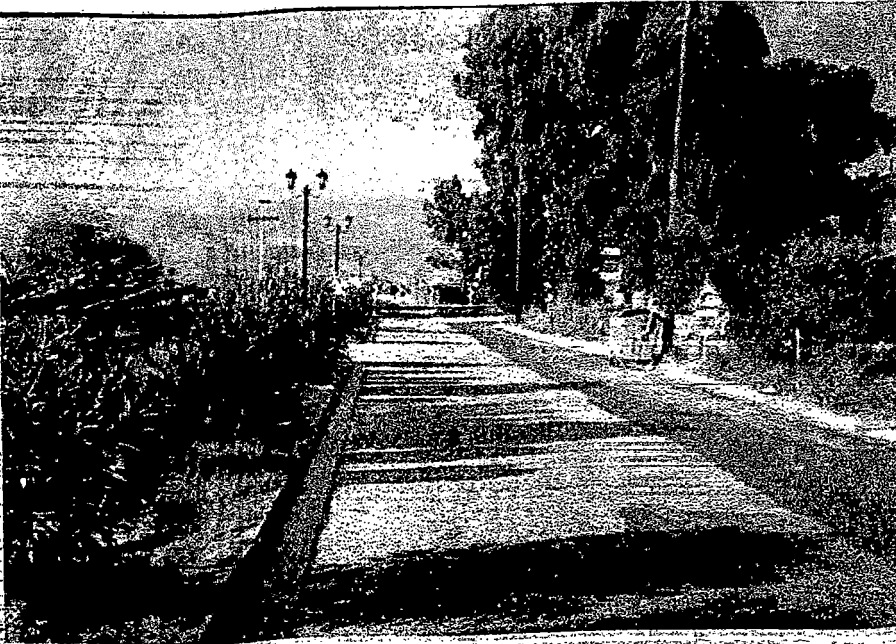
Εικόνα 32

ΝΗΣΙΔΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

Πρόκειται για τον περιφερειακό δρόμο, που οδηγεί στο λιμάνι και αποτελείται από φυτά όπως *perium oleander*, *Pittosporum tobira* και αγριόχορτα.

Εικόνα 33

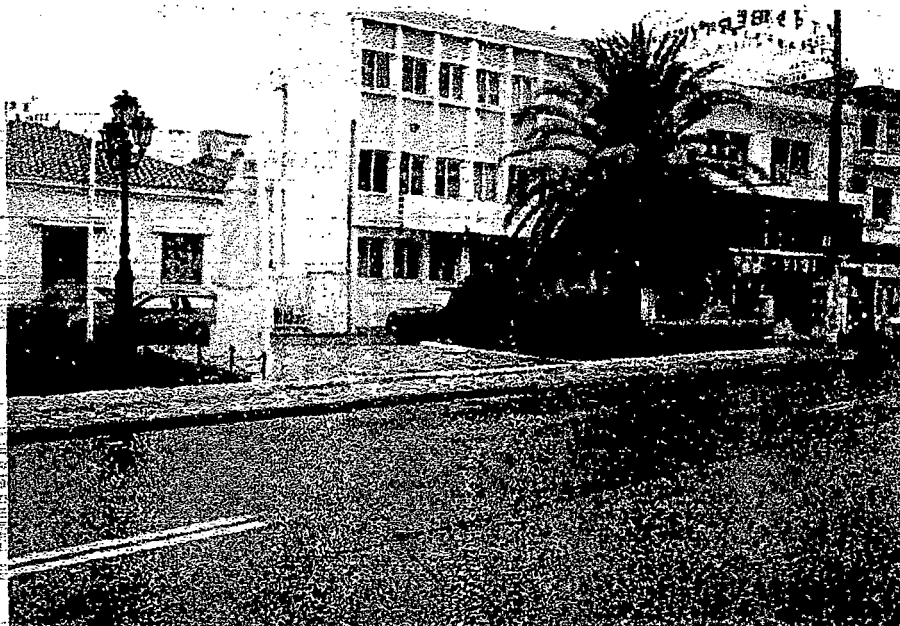
Εικόνα 34

Εικόνα 35

ΝΗΣΙΔΑ ΣΤΗ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΟΔΩΝ ΜΟΥΣΤΑΚΛΗ-ΕΛ. ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΩΝ

Η νησίδα χωρίζεται σε δύο τμήματα, που αποτελούν και δύο ξεχωριστά παρτέρια. Ενδιάμεσα των δύο παρτεριών βρίσκεται το μνημείο "των αξιωματικών πεσόντων κατά τη μάχη 1912 - 1913". Στο ένα παρτέρι υπάρχει ένας *Phoenix canariensis* ύψους περίπου 8-10 m, δύο *Thuja orientalis* σφαιρικού σχήματος και απεριποίητο γκαζόν.

Εικόνα 36

Στο άλλο παρτέρι υπάρχουν 4 πυράκανθοι, σφαιρικού σχήματος, δύο *Phoenix canariensis* ύψους 8-10 μ, δύο μουριές, 6 *Rosa sp* και απεριποίητο γκαζόν. Τα δύο παρτέρια οριοθετούνται από πασσάλους συνδεόμενους με αλυσίδες.

Εικόνα 37

Ο φωτισμός είναι επαρκής αφού εκτός από τους δύο παραδοσιακούς στύλους, στο χώρο αυτό βρίσκονται και κεντρικές κολώνες της Δ.Ε.Η., επί των οδών Μουστακλή και Ελ. Πολιορκημένων. Περιμετρικά αυτών υπάρχει πλακόστρωτο πεζοδρόμιο.

5.3 ΠΛΑΤΕΙΕΣ

5.3.1 ΔΙΑΜΟΡΦΩΜΕΝΕΣ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΜΠΟΤΣΑΡΗ

Η πλατεία Μπότσαρη αποτελεί την κεντρική πλατεία του Μεσολογγίου, η οποία συνορεύει βόρεια με την οδό Α.Μαυροκορδάτου, ανατολικά με την οδό Κλείσοβας, νότια με την οδό Χ.Τρικούπη και δυτικά με την οδό Ελευθέρων Πολιορκημένων.

Εικόνα 38

Ο χώρος της πλατείας χωρίζεται σε δύο τμήματα από ένα πεζόδρομο πλάτους 3,5 - 4 μέτρα. Τα δύο αυτά τμήματα είναι άνισα μεταξύ τους, εκ των οποίων το μικρότερο καταπατείτε εξ' ολοκλήρου από καφετέριες, ενώ το μεγαλύτερο καταπατείτε από ένα μικρό μέρος από καφετέριες και ένα περίπτερο. Η πλατεία είναι πλακόστρωτη με λευκές τετράγωνες πλάκες στο κέντρο της, ενώ περιμετρικά με πλάκες ορθογωνικής διατομής άνευ αρμού.

Εικόνα 40

Εικόνα 41

Ο φωτισμός της πλατείας ικανοποιείται επαρκώς από την ύπαρξη 10 στύλων από χυτοσίδηρο 2,5 μέτρων περίπου ο καθένας, που καταλήγουν σε τέσσερις ή τρεις λάμπες σε σχήμα φαναριών.

Σχετικά με τους χώρους ξεκούρασης, το ένα και μοναδικό παγκάκι αποδεικνύει την έλλειψή τους, στον χώρο της κεντρικής πλατείας.

Εικόνα 42

Η κεντρική πλατεία του Μεσολογγίου είναι μια πλατεία με σημαντικές ελλείψεις, τόσο στην υποδομή όσο και στην φύτευση. Αναφερόμενοι στην γενική εικόνα, θα λέγαμε ότι αυτή χαρακτηρίζεται περισσότερο από τσιμέντο και λιγότερο από πράσινο. Λείπουν εντελώς φυτά σκίασης, που κάνουν μια πλατεία πιο ελκυστική στον περαστικό ή στον επισκέπτη να κάνει μια σύντομη στάση. Τα παγκάκια και οι κάδοι απορριμμάτων θα έπρεπε να είναι από τις προτεραιότητες του Δήμου, αφού αυτά τα δύο αποτελούν βασικά στοιχεία μιας πλατείας. Αλλά αναφερόμενοι και στην υπάρχουσα φύτευση, θα λέγαμε ότι υπάρχουν αρκετά αρνητικά στοιχεία, αφού υστερεί τόσο στη συντήρησή της όσο και στη λειτουργικότητά. Προβλήματα εμφανίζονται και στην υποδομή της πλατείας εξαιτίας της κλίσης η οποία παρουσιάζει ανομοιομορφίες, με αποτέλεσμα την εμφάνιση λιμναζόντων νερών.

Από τα προαναφερθέντα γίνεται σαφές ότι ο λειτουργικός ρόλος της συγκεκριμένης πλατείας χάνει την αξία του και απαιτείται η άμεση επέμβαση της πολιτείας.

ΠΛΑΤΕΙΑ KENNENTY

Η πλατεία Κέννεντυ έχει έκταση 1400 τ.μ. και χωρίζεται σε δύο τμήματα. Το βόρειο τμήμα συνορεύει με την οδό Κ.Κατσή ανατολικά, με την οδό Ε. Βενιζέλου νότια, και με την οδό Σ. Μούστακλή δυτικά. Το τμήμα αυτό είναι πετρόστρωτο και έχει κλίση περιμετρικά για στράγγιση, χωρίς όμως αυτή να εκμηδενίζει το πρόβλημα από τα λιμνάζοντα νερά.

Εικόνα 43

Στο τμήμα αυτό υπάρχουν 10 παρτέρια, εκ των οποίων 8 είναι σχήματος ορθογωνίου με πλάτος 2 μέτρων περίπου και 2 σχήματος εξαγώνου που βρίσκονται στο κέντρο του τμήματος. Τα δέντρα που συνθέτουν αυτά τα παρτέρια είναι: 10 *morus platanifolia*, 9 *acacia* sp, 2 *Viburnum davidii* και 10 *Rosa* sp.

Εικόνα 44

Τα παγκάκια είναι 6 στο πλήθος τους και οι κάλαθοι αχρήστων 2. Ο χώρος φωτίζεται επαρκώς από κολώνες της Δ.Ε.Η.

Το νότιο τμήμα συνορεύει με την Ε. Βενιζέλου βόρεια, Κ. Κατσή ανατολικά και Σ. Μουστακλή δυτικά. Το τμήμα αυτό διαφέρει σημαντικά από το βόρειο σε πολλά σημεία. Αυτό είναι πλακόστρωτο, με εμφανείς ανομοιομορφίες στην κλίση, ιδιαίτερα στο κέντρο του τμήματος, που αποτελεί χώρο συγκέντρωσης των νερών από τις βροχές, καθιστώντας, πολλές φορές, τη διάβαση των πεζών αδύνατη.

Το τμήμα αυτό έχει σχήμα τετραγώνου, όπου στις γωνίες του υπάρχουν παρτέρια σχήματος ορθογωνίων τριγώνων. Το κάθε παρτέρι αποτελείται από διαφορετικό φυτικό υλικό, το οποίο στο σύνολό του είναι : 4 *Phoenix canariensis* ύψους 8 - 10 μέτρα και 3 *phoenix canariensis* ύψους 1 μέτρου, 2 *Yucca aloifolia*, 2 *Thuja orientalis*, 1 *pyracantha*, 1 *olea europea*, 9 *acacia sp* και 3 *Acer sp*

Εικόνα 45

Εικόνα 46

Και αυτός ο χώρος φωτίζεται από κολώνες της Δ.Ε.Η. , ενώ το μοναδικό παγκάκι δεν ικανοποιεί επαρκώς τις ανάγκες ανάπαυσης των περαστικών.

Στο τμήμα αυτό οι ελλείψεις είναι πολύ πιο εμφανείς απ' ότι στο βόρειο. Εδώ δεν υπάρχουν δέντρα σκίασης, κάλαθοι αχρήστων και χώροι ανάπαυσης. Όσον αφορά τη φύτευση, αυτή δεν αποτελεί κάτι το αισθητικά και λειτουργικά δεμένο. Οι ελάχιστοι θάμνοι δεν προσφέρουν χρώμα, τα αγριόχορτα

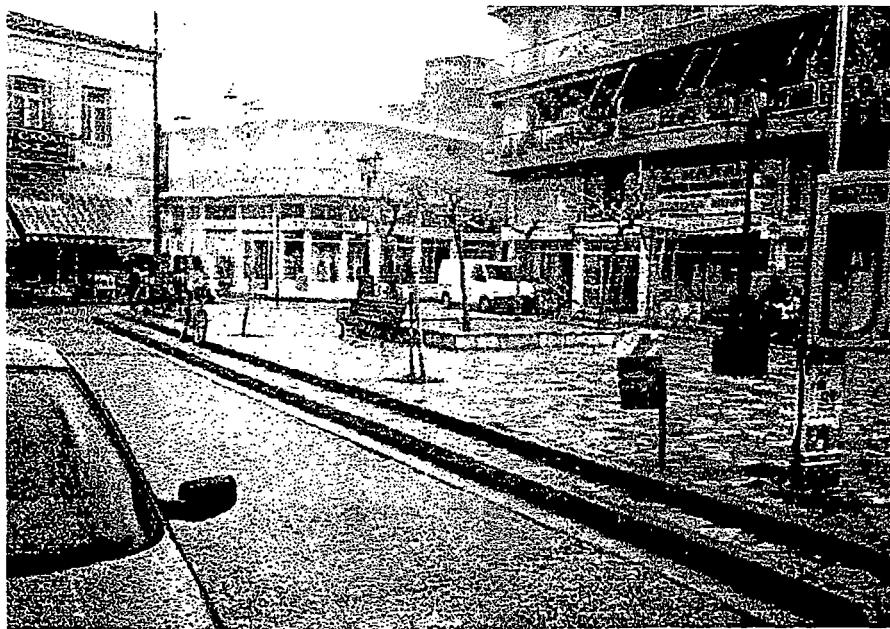
πλαισιώνουν το χώρο των παρτεριών σε όλη τους την έκταση, ενώ η υπόλοιπη φύτευση παρουσιάζει στοιχεία παραμέλησης.

ΠΛΑΤΕΙΑ ΠΕΝΤΕ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΩΝ

Η πλατεία πέντε πρωθυπουργών έχει έκταση 300 τετραγωνικά μέτρα και βρίσκεται επί των οδών Θυσίας και Λουδοβίκου Βαυαρίας.

Η πλατεία είναι επίπεδη και πετρόστρωτη, με προβληματική όμως κλίση, γεγονός που αιτιολογείται από την συγκέντρωση λιμναζόντων νερών, που αποτελεί συχνό φαινόμενο.

Στο χώρο της πλατείας υπάρχει ένα και μοναδικό παρτέρι, ελαφρώς υπερυψωμένο στο κέντρο του. Την φύτευση του παρτεριού απαρτίζουν τέσσερις *morus platanifolia*, ενώ το γυμνό από γκαζόν έδαφος συμπληρώνει την αντιαισθητική εικόνα του παρτεριού.

Εικόνα 47

Περιμετρικά της πλατείας υπάρχουν άλλες δέκα *morus platanifolia* σε ασύμμετρη φύτευση, ενώ στο βορειοανατολικό τμήμα της πλατείας στεγάζεται περίπτερο. Ο φωτισμός του χώρου είναι ελλιπής, αφού οι δύο στύλοι φωτισμού, αδυνατούν να καλύψουν τις απαιτούμενες ανάγκες της πλατείας σε φωτισμό.

Εικόνα 48

Επίσης τα ελάχιστα παγκάκια και η έλλειψη των κάδων απορριμμάτων συμβάλουν στην εκμηδένιση του λειτουργικού ρόλου της πλατείας.

ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΡΙΚΟΥΠΗ

Η πλατεία Τρικούπη έχει έκταση 1500 τ.μ. περίπου και συνορεύει Β.Δ. με την οδό Κύπρου, νότια με την οδό Παπαλουκά και ανατολικά με τη Β' πάροδο Παπαλουκά.

Η πλατεία Τρικούπη είναι μια διαμορφωμένη πλατεία, παρόλα αυτά όμως, η διαμόρφωσή της παρουσιάζει αρκετά αρνητικά σημεία. Η πλατεία αυτή είναι επίπεδη και πλακόστρωτη, αλλά ανομοιομορφίες στην κλίση παρουσιάζονται κατά τόπους στο χώρο της, δημιουργώντας έτσι προβλήματα κακής στράγγισης. Το πρόβλημα της κακής στράγγισης εμφανίζεται και στα παρτέρια, λόγω του ανώμαλου εδάφους τους.

Η φύτευση περιλαμβάνει πέντε παρτέρια καθένα από τα οποία απαρτίζεται :
 το πρώτο, από 5 *acacia* sp, 6 *nerium oleander* και 3 *Phoenix canariensis*
 το δεύτερο, από 9 *acacia* sp, 6 *nerium oleander* και 2 *Phoenix canariensis*
 το τρίτο, από 9 *acacia* sp, 7 *nerium oleander* και 1 *phoenix canariensis*
 το τέταρτο, από 4 *acacia* sp, 8 *nerium oleander* και ένα *phoenix canariensis* και

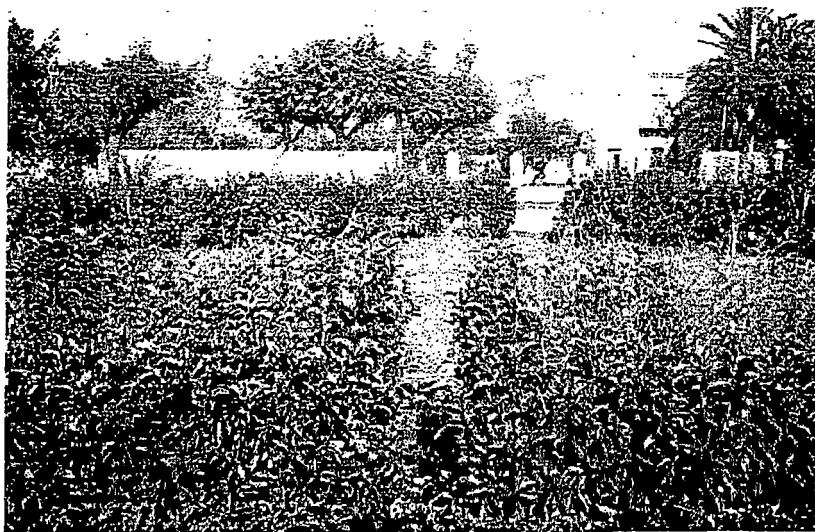
το πέμπτο, το οποίο είναι στρογγυλό στο σχήμα, από 3 *Phoenix canariensis*, 1 *Rosa* sp, ενώ οριοθετείται από *Ligustrum japonica*.

Εικόνα 49

Τη φύτευση συμπληρώνουν 5 citrus που βρίσκονται περιμετρικά της πλατείας.

Όσον αφορά το φωτισμό, αυτός είναι επαρκής και υπάρχει ακόμα και στα παρτέρια. Περιμετρικά της πλατείας υπάρχει πλακόστρωτο πεζοδρόμιο. Δεν υπάρχουν κάλαθοι αχρήστων, ενώ τους χώρους ανάπαυσης ικανοποιούν οκτώ παγκάκια.

Εικόνα 50

Πρόκειται για μία πλατεία που απαιτεί από το Δήμο την άμεση συντήρηση της φύτευσής της εξαιτίας του γεγονότος ότι ξερά κλαδιά και αγριόχορτα, πλαισιώνουν ασφκτικά το χώρο των παρτεριών.

ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΥΠΡΟΥ - ΛΕΒΙΔΟΥ

Πρόκειται επίσης για μια διαμορφωμένη πλατεία. Συνορεύει βόρεια με την οδό Δ. Σιδέρη, δυτικά με την οδό Κύπρου, νότια με την οδό Α.Φωτίλα και τέλος ανατολικά με την οδό Λεβίδου.

Η πλατεία είναι πλακόστρωτη, γεγονός που δεν εκμηδενίζει τη συγκέντρωση λιμναζόντων νερών, εξαιτίας της λανθασμένης κλίσης. Πεζοδρόμια υπάρχουν περιμετρικά της πλατείας, ενώ διάδρομοι στην πλατεία διευκολύνουν τη διέλευση των πεζών. Τόσο τα πεζοδρόμια, όσο και οι διάδρομοι είναι πλακόστρωτοι.

Ο φωτισμός της πλατείας είναι επαρκής, αφού οι επτά στύλοι, που καταλήγουν σε διπλά παραδοσιακά φανάρια, φωτίζουν ικανοποιητικά όλο το χώρο. Οι χώροι ανάπαυσης είναι πέντε στο πλήθος, αριθμός που δεν μπορεί να θεωρηθεί ικανοποιητικός. Κάλαθοι αχρήστων.

Εικόνα 51

Όσον αφορά τώρα τη φύτευση, αυτήν απαρτίζουν εννέα παρτέρια. Καθένα από αυτά αποτελείται από ένα *phoenix canariensis*, πλαισιωμένο από γκαζόν σε

αραιή φύτευση με αποτέλεσμα να παρουσιάζονται κενοί χώροι εντός των παρτεριών. Την εικόνα του πράσινου συμπληρώνουν επίσης citrus σε ασύμμετρη φύτευση, που βρίσκονται επί της ανατολικής πλευράς.

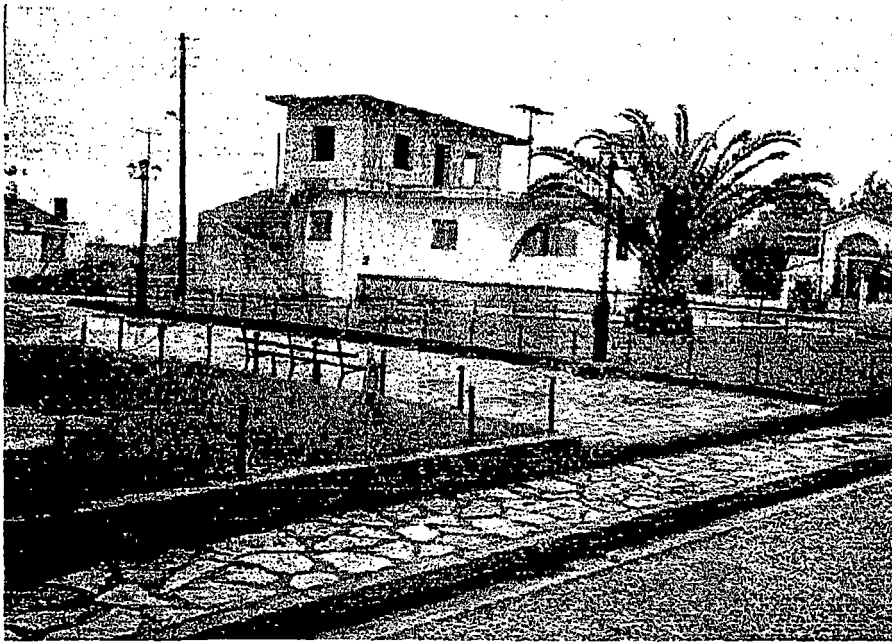

Εικόνα 52

ΠΛΑΤΕΙΑ ΜΑΛΑΚΑΣΗ

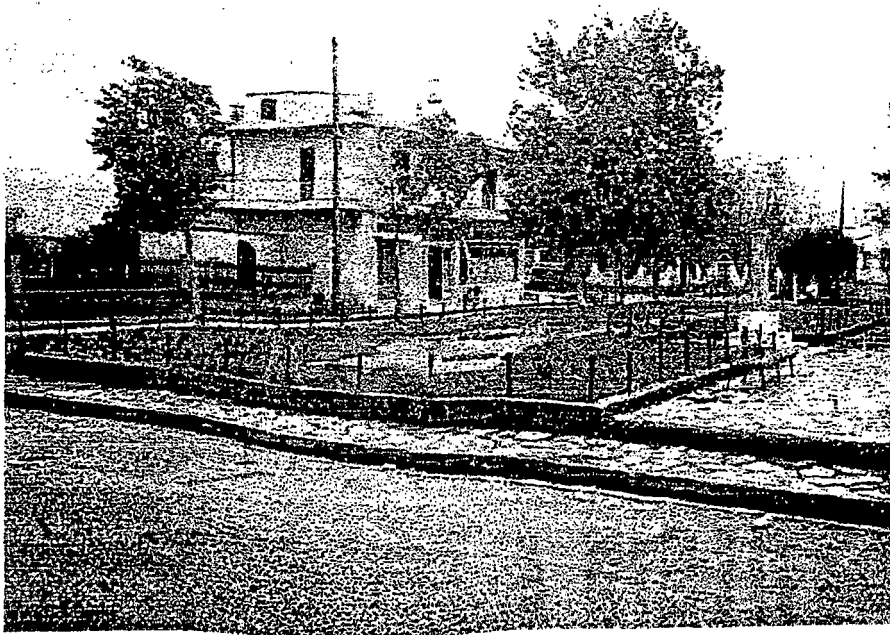
Η πλατεία βρίσκεται σε κατοικημένη περιοχή και συνορεύει βόρεια με την οδό Α. Μαυροκορδάτου, Β.Α. με την οδό Σπ. Τρικούπη, νότια με την οδό Σπ. Τρικούπη και δυτικά με την οδό Βλαχοπούλου. Στο κέντρο της πλατείας υπάρχει το μνημείο του Μιλτιάδη Μαλακάση.

Όλος ο χώρος της πλατείας είναι επίπεδος, ενώ κλίσεις παρουσιάζονται εντός του χώρου των παρτεριών. Πεζοδρόμιο υπάρχει περιμετρικά της πλατείας.

Εικόνα 53

Στο χώρο της πλατείας υπάρχουν 2 παρτέρια, εκ των οποίων το ένα περιλαμβάνει ένα *Phoenix canariensis* και το άλλο περιλαμβάνει 6 *Populus* sp. Τα φυτά και των δύο παρτεριών πλαισιώνει γκαζόν, το οποίο βρίσκεται σε αραιή φύτευση, με αποτέλεσμα την εμφάνιση κενών χώρων.

Εικόνα 54

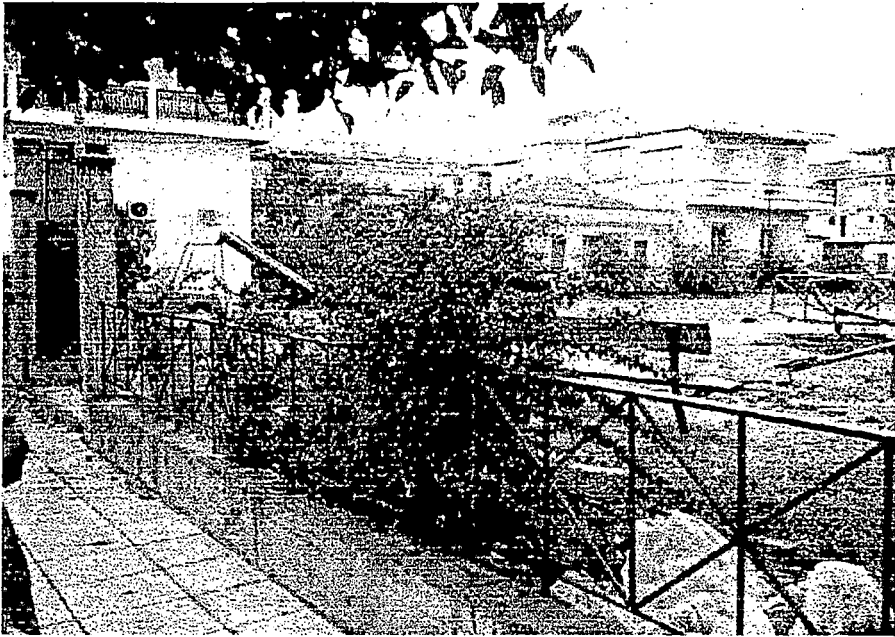
Ο φωτισμός είναι ελλειπής στο χώρο καθώς επίσης οι χώροι ανάπαυσης και οι κάλαθοι αχρήστων. Αξιοσημείωτο είναι ότι δεν υπάρχουν δέντρα σκίασης στην πλατεία και περιμετρικά των παρτεριών υπάρχουν σιδερένιοι πάσσαλοι, ύψους 0,30 εκ., συνδεδεμένοι με αλυσίδες, οι οποίες έχουν υποστεί βανδαλισμούς.

Η πλατεία αυτή δεν παρουσιάζει λογική στη φύτευση, το φυτικό υλικό είναι φτωχό και η γενικότερη εικόνα δείχνει ότι πρόκειται για ένα παραμελημένο χώρο. Ο λειτουργικός ρόλος της πλατείας χάνεται και απαιτείται η άμεση επέμβαση του Δήμου.

ΠΛΑΤΕΙΑ (ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΑΠΟ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΗ)

Η πλατεία αυτή έχει έκταση 1000 τ.μ. περίπου και βρίσκεται επί των οδών Σπ. Τρικούπη νότια, Κ. Κατσή δυτικά και Α. Μαυροκορδάτου ανατολικά, ενώ βόρεια συνορεύει με ιδιόκτητο χώρο.

Ο χώρος είναι περιφραγμένος από κάγκελα και η πρόσβαση στο εσωτερικό του πραγματοποιείται από δύο εισόδους. Η επιφάνεια του χώρου είναι ανισόπεδη και ασφυκτιά από αγριόχορτα. Στο χώρο αυτό, επίσης υπάρχουν παιδικά όργανα για παιχνίδι, η εικόνα των οποίων έρχεται σε πλήρη αντίθεση με αυτή που παρουσιάζουν τα μπάζα, τα σκουπίδια, τα κατεστραμμένα παγκάκια και η άγρια βλάστηση.

Εικόνα 55

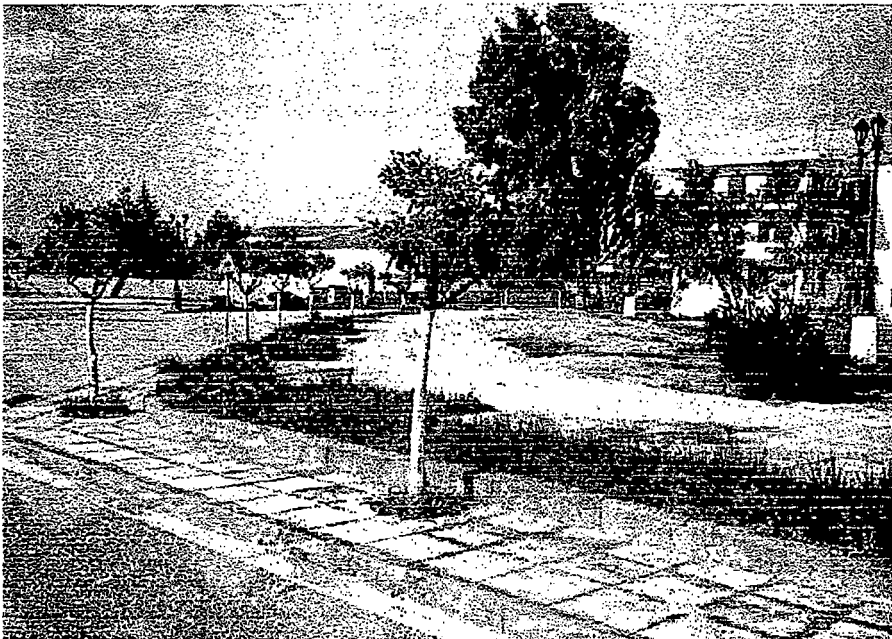
Ο χώρος αυτός αδυνατεί να προσφέρει τη συγκίνηση της χαράς και του παιχνιδιού στα παιδιά, παρόλο που βρίσκεται σε μια κατοικημένη περιοχή, εξαιτίας της παραμέλησης και της αδιαφορίας που υφίσταται.

Εικόνα 56

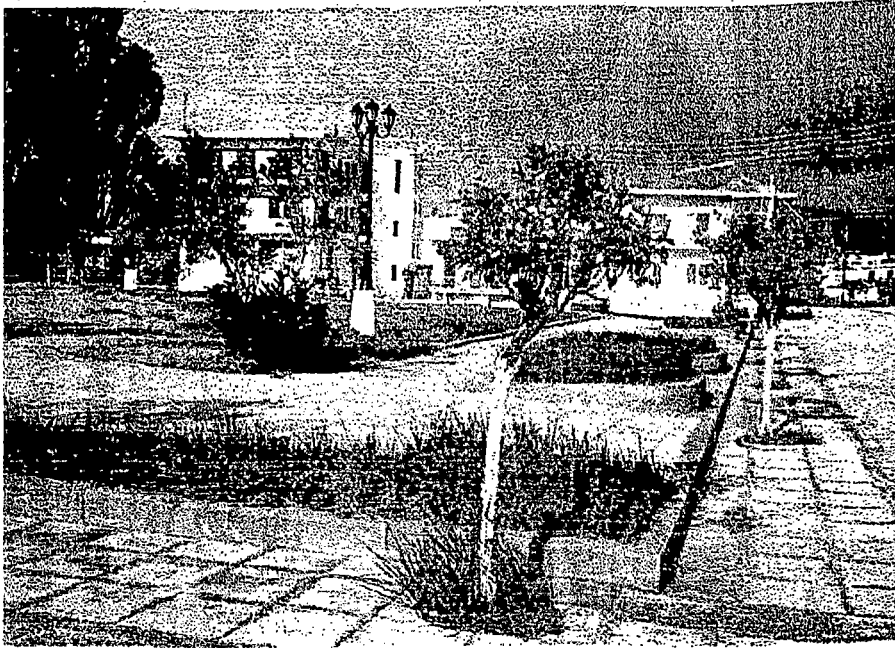
ΠΛΑΤΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΡΟΤΟΜΗΣ

Η πλατεία αυτή συνορεύει βόρεια με την οδό Φλέμιγκ, βορειοδυτικά με την οδό Κύπρου και νοτιοδυτικά με την οδό Κύπρου. Όσον αφορά την υποδομή, το έδαφος εμφανίζεται ανισόπεδο με κλίσεις προς την περίμετρο της πλατείας. Για το φωτισμό υπάρχουν πέντε στύλοι των 2,5 μ., περίπου, που καταλήγουν σε τριπλή λάμπα σχήματος φαναριού. Υπάρχουν τρία παγκάκια, αριθμός , που αποδεικνύει την ανεπάρκεια της πλατείας, από χώρους ανάπαυσης. Οι διάδρομοι της πλατείας είναι πλακόστρωτοι και τα όριά τους δεν είναι εμφανή σε συγκεκριμένα σημεία.

Εικόνα 57

Όσον αφορά το φυτικό υλικό αυτό έχει ως εξής : περιμετρικά και επί του πεζοδρομίου, υπάρχουν citrus 23 στο πλήθος τους, με απόσταση πέντε μέτρων ανάμεσά τους. Στο εσωτερικό υπάρχουν δύο phoenix canariensis, ένας eucalyptus και δύο nerium oleander. Παράλληλα με το πεζοδρόμιο υπάρχουν παρτέρια σε σχήμα μισοφέγγαρου και παραλληλόγραμμου χωρίς φύτευση (μόνο αγριόχορτα). Στο κέντρο της πλατείας δεν υπάρχει γκαζόν, ενώ σε άλλα τμήματα αναπτύσσονται μόνο αγριόχορτα ή παραμένουν εντελώς χέρσα.

Εικόνα 58

Εικόνα 59

Είναι χαρακτηριστική η παραμέληση τόσο των δέντρων όσο και των παρτεριών. Η έλλειψη χώρων ανάπαυσης, δέντρων σκίασης και γενικότερα αισθητικής καθιστούν το λειτουργικό ρόλο αυτής της πλατείας ανύπαρκτο.

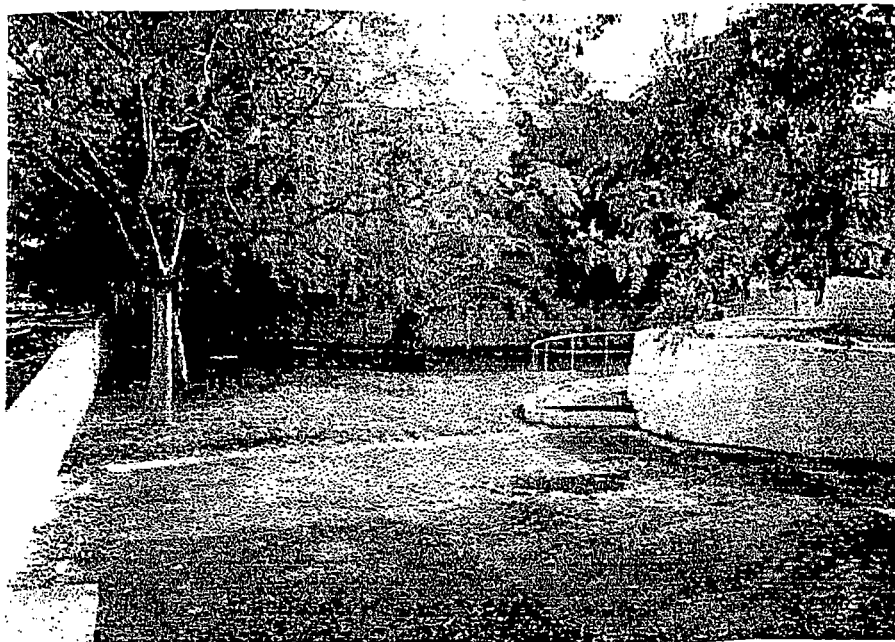

Εικόνα 60

ΑΝΤΛΙΟΣΤΑΣΙΟ

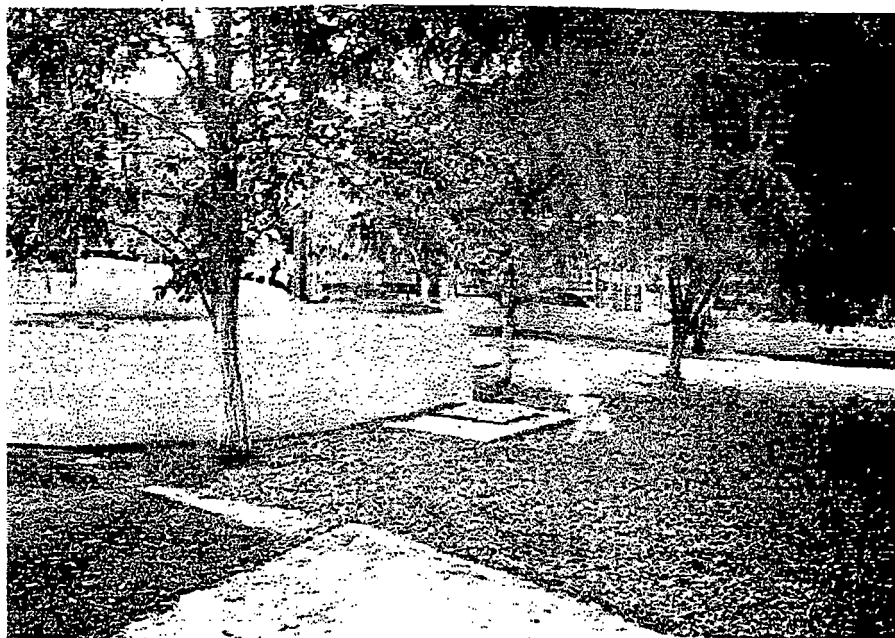
Το αντλιοστάσιο έχει έκταση 1500 τ.μ. περίπου, και συνορεύει ανατολικά με την οδό Κ.Κατσή, νότια με την οδό Ριβανού, δυτικά με την οδό Σταυροπούλου και τέλος βόρεια με πολυκατοικία.

Είναι ένας χώρος, μεγάλο μέρος του οποίου καλύπτεται με φυτικό υλικό όπως, Pinus sp, acacia sp, olea europa, Phoenix canariensis, γκαζόν. Οι ενδιάμεσοι χώροι καλύπτονται με τσιμέντο, το οποίο αποτελεί και το υλικό κατασκευής των χώρων ανάπαυσης.

Εικόνα 61

Η απεριποίητη κόμη των δέντρων, τα ξερά φύλλα που σκεπάζουν τους τιμεντένιους διαδρόμους, αποτελούν στοιχεία παραμέλησης και αυτού του χώρου. Ο φωτισμός είναι έντονος τόσο από τα φωτιστικά του ίδιου του χώρου όσο και από τις κολώνες της Δ.Ε.Η.

Εικόνα 62

5.3.2 ΑΔΙΑΜΟΡΦΩΤΕΣ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΙΔΕΡΗ

Η πλατεία Σιδέρη είναι ένας χώρος μερικά διαμορφωμένος, που συνορεύει νότια με την οδό Κασοχαιών και βόρεια με την οδό Σιδέρη. Η πλατεία είναι τσιμεντόστρωτη με οριοθετημένους διαδρόμους και χωρίς πεζοδρόμιο περιμετρικά. Η πλατεία παρουσιάζει κλίση επί της δυτικής και βόρειας πλευράς, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται προβλήματα λόγω της κακής στράγγισης.

Εικόνα 63

Στη διαμόρφωση της πλατείας ανήκουν και τα παρτέρια, τα οποία είναι οριοθετημένα με τσιμεντένιο πεζούλι. Η φύτευσή τους αποτελείται μόνο από αγριόχορτα. Μπάζα και σκουπίδια υπάρχουν τόσο εκτός όσο και εκτός των παρτεριών. Ο φωτισμός είναι ελλιπής.

ΠΛΑΤΕΙΑ ΜΑΓΕΡ

Η πλατεία Μάγερ είναι ένας αδιαμόρφωτος χώρος, η οποία συνορεύει Β.Α. με την οδό Μάγερ, νότια με την οδό Α. Φλέμιγκ, δυτικά με την Α. πάροδο Παπαλουκά και Β.Δ. υπάρχει ένα κανάλι. Τη μόνη διαμόρφωση του χώρου, αποτελούν οι τσιμεντένιοι διάδρομοι. Τα οριοθετημένα παρτέρια, δεν

περιλαμβάνουν φύτευση, παρά μόνο μπάζα και αγριόχορτα. Ο φωτισμός ικανοποιείται μόνο από τις κολώνες της Δ.Ε.Η

Εικόνα 64

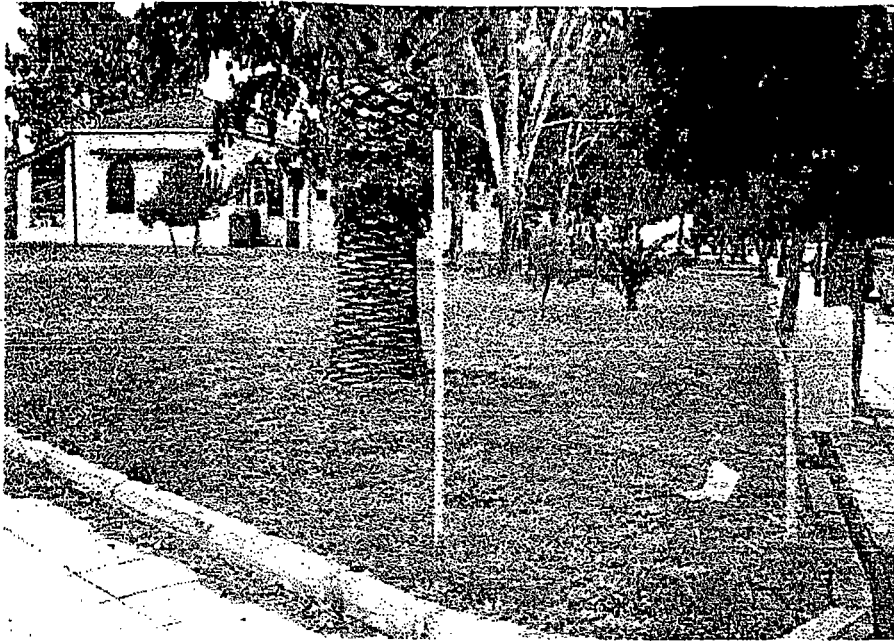
5.4 ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΙ ΧΩΡΟΙ

5.4.1 ΔΙΑΜΟΡΦΩΜΕΝΟΙ

ΧΩΡΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΟΥ

Ο χώρος αυτός συνορεύει βόρεια με την οδό Χατζηκώστα, ανατολικά με την οδό Καψάλη, δυτικά με την οδό Θυσίας και νότια με την οδό Ηρώων.

Ο χώρος αυτός βρίσκεται σε ανισόπεδο έδαφος, περιέχει πλακόστρωτους διαδρόμους και στο κέντρο του στεγάζεται το αναψυκτήριο.

Εικόνα 65

Όσον αφορά τη φύτευση αυτή περιλαμβάνει 13 *Eucalyptus* sp, 19 *Pinus* sp, 6 *Pyracanthus coccinea*, 9 *Thuja orientalis*, 4 *Populus* sp, 4 *morus platanifolia* και 32 *Phoenix canariensis*. Η εικόνα των φυτών αποδεικνύει την έλλειψη ενδιαφέροντος για το χώρο αυτό, γεγονός που πιστοποιείται από το απεριποίητο γκαζόν, και την ύπαρξη ξερών φύλλων και κλαδιών.

Εικόνα 66

Εικόνα 67

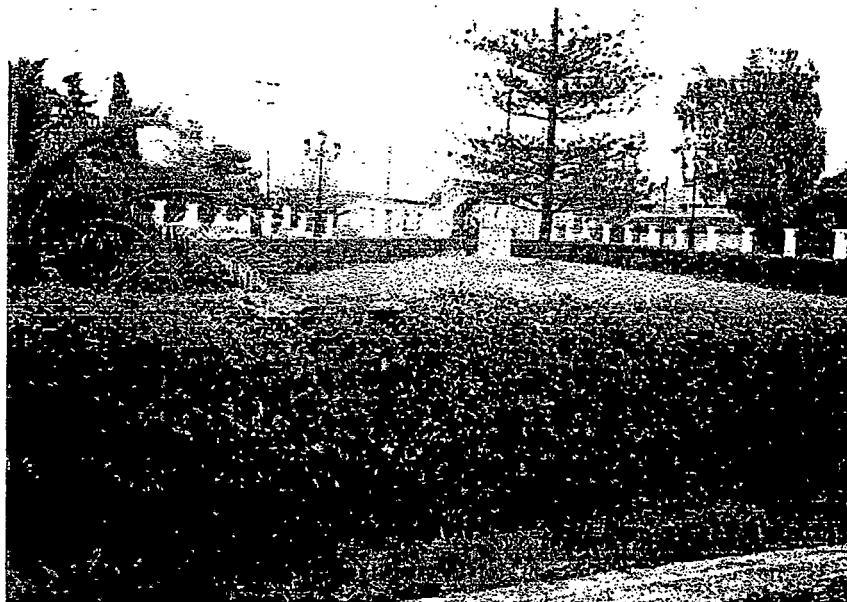
Ο φωτισμός επί της δυτικής πλευράς, σε αντίθεση με τις υπόλοιπες, είναι επαρκής. Τέλος δεν υπάρχουν παγκάκια και κάλαθοι αχρήστων.

Εικόνα 68

ΧΩΡΟΣ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΥΛΗ

Ο χώρος αυτός συνορεύει ανατολικά με την οδό Ελευθέρων Πολιορκημένων, δυτικά με την Α. Καψάλη και νότια με την οδό Χατζηκώστα. Πρόκειται για ένα τριγωνικό χώρο, με πεζοδρόμιο περιμετρικά και ελαφρά κλίση. Υπάρχουν πέντε στύλοι εξωτερικά της έκτασης αυτής, που καταλήγουν σε τριπλές λάμπες σε σχήμα φαναριού και ικανοποιούν επαρκώς το φωτισμό. Κάλαθοι αχρήστων και χώροι ανάπαυσης δεν υπάρχουν.

Εικόνα 69

Το φυτικό υλικό αποτελείται από μία φυσική περίφραξη με *Ligustrum japonica*, με διαμορφωμένη κόμη στα 0,5 μ.. Στο εσωτερικό του χώρου υπάρχει γκαζόν, του οποίου η όψη δηλώνει την παραμέλησή του, τρεις *Phoenix canariensis* (ένας σε κάθε γωνία) και μία *Araucaria excelsa* στο κέντρο του. Στο χώρο αυτό βρίσκεται και ένα πέτρινο ρολόι.

ΧΩΡΟΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΑΠΟ ΤΟ ΝΕΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

Ο χώρος αυτός συνορεύει βόρεια με την οδό Ναυπάκτου και νοτιοανατολικά με την οδό Ν. Μπακογιάννη. Ο χώρος αυτός είναι διαμορφωμένος και παρουσιάζει ελαφρά κλίση. Επί της βόρειας πλευράς υπάρχει περίπτερο. Παγκάκια και κάλαθοι αχρήστων είναι ανύπαρκτα.

Αναφορικά με τη φύτευση υπάρχουν πέντε παρτέρια, εκ των οποίων τα τέσσερα είναι ορθογωνίου σχήματος και περιλαμβάνουν στο σύνολό τους 2 *salix babylonica*, 2 *acacia* sp, ενώ το πέμπτο περιλαμβάνει θάμνους από *Ligustrum*

japonica, *Pittosporum tobira* και μία *agave exselsa*. Όλα τα παρτέρια καλύπτονται από γκαζόν που ποτίζεται αυτόματα. Ο φωτισμός γίνεται από λάμπες της Δ.Ε.Η.

5.4.2 ΑΔΙΑΜΟΡΦΩΤΟΙ

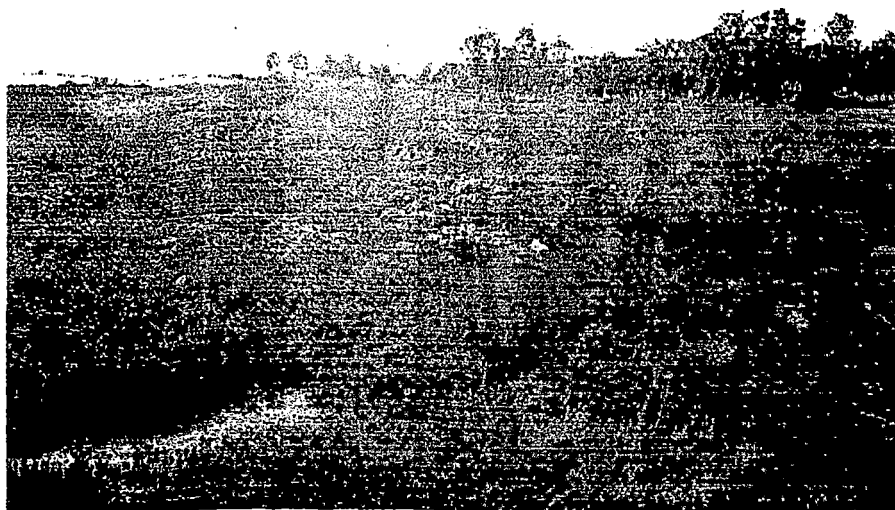
ΧΩΡΟΣ ΤΩΝ 27 ΣΤΡΕΜΜΑΤΩΝ

Η έκταση αυτή των 27 στρεμμάτων είναι ένας αδιαμόρφωτος χώρος ,που η αξιοποίησή του σε πάρκο, βρίσκεται ακόμη στο γραφειοκρατικό σχεδιασμό, εδώ και τουλάχιστον δύο χρόνια. Στα νοτιοανατολικά συνορεύει με τη λιμνοθάλασσα, ενώ βορειοδυτικά με το δρόμο που οδηγεί στην προβλήτα. Σ' αυτή την κατεύθυνση υπάρχει δεντροστοιχία από *Eucalyptus* sp, σε ακανόνιστη φύτευση.

Εικόνα 70

Μπροστά από τους *Eucalyptus* sp και προς το εσωτερικό της έκτασης αυτής, υπάρχει ένα κανάλι (τάφος) που διακόπτεται κατά μήκος του από διάφορα μπάζα. Μπάζα βρίσκονται και στο εσωτερικό του χώρου αυτού, καθώς επίσης σκουπίδια και αγριόχορτα. Όσον αφορά την υφή του εδάφους, θα το χαρακτηρίζαμε αμμώδες, ενώ ως προς το ανάγλυφο πρόκειται για μια επίπεδη έκταση.

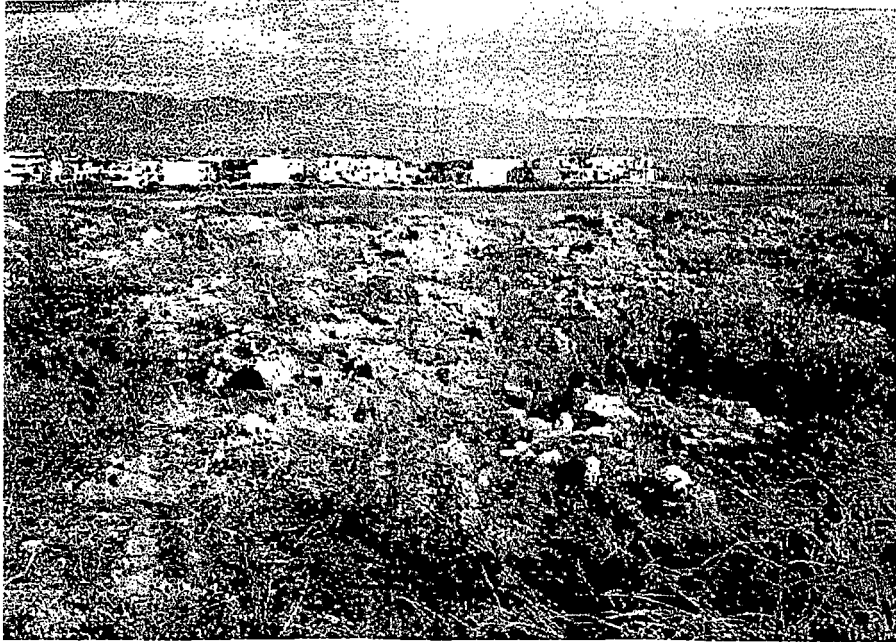

Εικόνα 71

Εικόνα 72

Χαρακτηριστικό είναι ότι κατά μήκος των πλευρών που συνορεύουν με τους δρόμους, δεν υπάρχουν πεζοδρόμια, ενώ φωτισμός υπάρχει μόνο στη νοτιοανατολική πλευρά. Όλα αυτά δημιουργούν μια ανομοιογενή εικόνα στο έδαφος, με αποτέλεσμα να εμφανίζονται προβλήματα, όπως λιμναζόντων νερών, σε μεγάλο ποσοστό της έκτασης του χώρου αυτού.

Εικόνα 73

ΧΩΡΟΣ ΠΡΟΤΟΜΗΣ ΠΑΛΑΜΑ

Η έκταση αυτή ανήκει στους αδιαμόρφωτους χώρους του Μεσολογγίου και συνορεύει νοτιοδυτικά με την οδό Κύπρου, βορειανατολικά με την οδό Μάγερ και βόρεια με κατοικημένη περιοχή.

Εικόνα 74

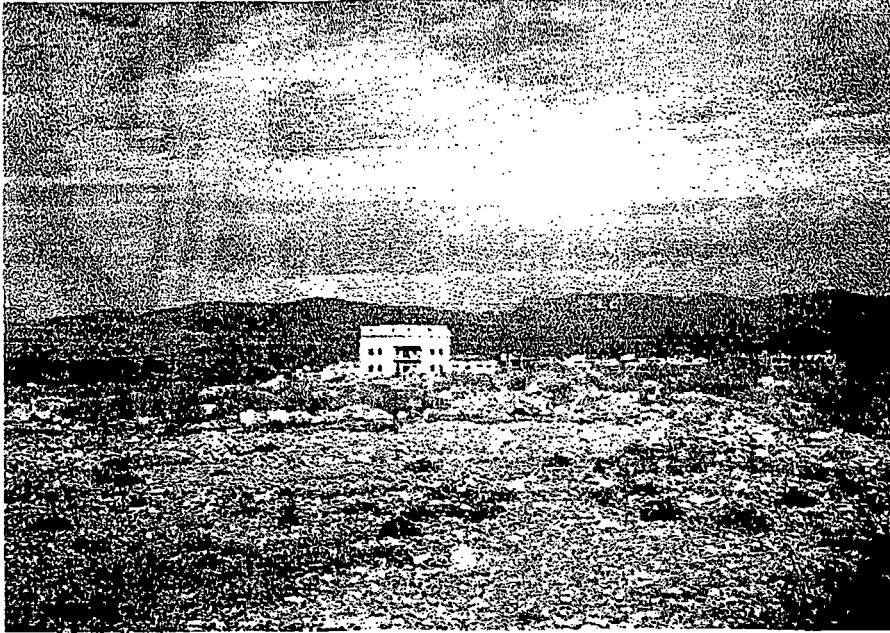
Πρόκειται για μια έκταση επίπεδη με πεζοδρόμιο περιμετρικά ενώ το εσωτερικό του καλύπτεται από μπάζα και αγριόχορτα. Η μοναδική φύτευση που υπάρχει είναι τα citrus που υπάρχουν περιμετρικά του χώρου αυτού σε ασύμμετρη φύτευση.

Εικόνα 75

ΧΩΡΟΣ ΟΙΚΙΑΣ ΒΥΡΩΝΑ (ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ)

Πρόκειται επίσης για μία αδιαμόρφωτη έκταση, που συνορεύει βόρεια με την οδό Κολοκοτρώνη, ανατολικά με την οδό Κύπρου, δυτικά με τη λιμνοθάλασσα και νότια με κανάλι, που χωρίζει την έκταση σε δύο τμήματα.

Εικόνα 76

Η όλη έκταση δεν είναι οριοθετημένη και δίνει την εντύπωση ενός σκουπιδότοπου. Φωτισμός δεν υπάρχει και το μοναδικό φυτικό υλικό είναι τα αγριόχορτα.

Εικόνα 77

ΧΩΡΟΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΑΠΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟ ΣΤΑΘΜΟ

Ο χώρος αυτός συνορεύει βόρεια με την οδό Βαλτινού, ανατολικά με την οδό Σταυροπούλου, νότια με την οδό Κλείσovas και δυτικά με οικόπεδο. Είναι ένας εντελώς αδιαμόρφωτος χώρος με κλίση προς το εσωτερικό του.

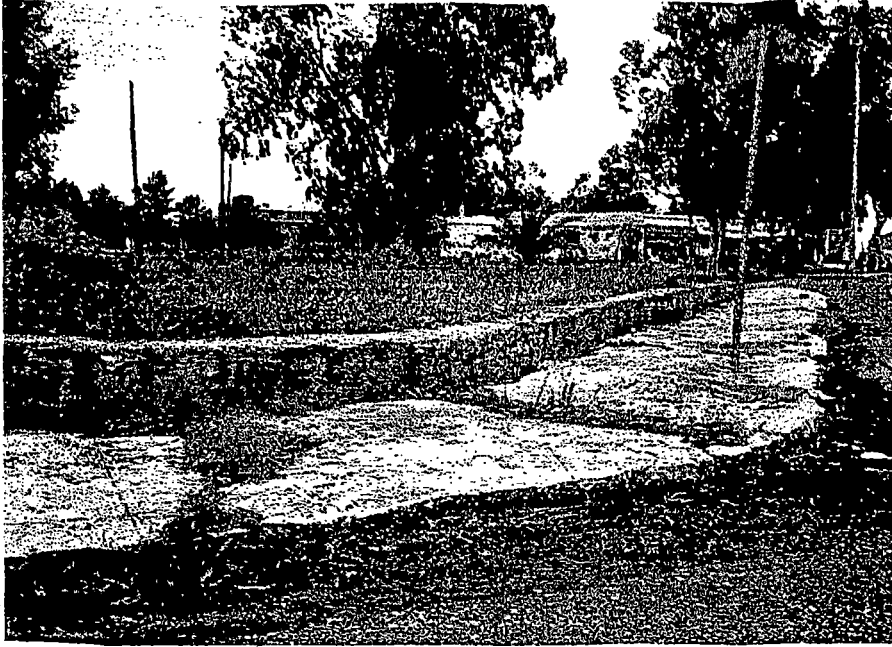

Εικόνα 78

Η θέα των μπαζών και των αγριόχορτων είναι τα μοναδικά στοιχεία που αντικρίζει κανείς. Ο φωτισμός είναι ανύπαρκτος.

ΧΩΡΟΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ 27 ΣΤΡΕΜΜΑΤΩΝ

Ο χώρος αυτός συνορεύει βορειοανατολικά με την έκταση των 27 στρεμμάτων, βορειοδυτικά με το λιμενικό, νοτιοδυτικά με το εστιατόριο “Λιμάνι” και νότια με το ξενοδοχείο “ΞΕΝΙΑ”. Το επίπεδο του χώρου αυτού παρουσιάζει κλίση από το κέντρο του, προς την περίμετρό του. Όλος ο χώρος βρίσκεται σε υψηλότερο επίπεδο από το επίπεδο του δρόμου. (περίπου στα 30 εκ.), ενώ περιμετρικά αυτού υπάρχει πεζοδρόμιο σε άθλια κατάσταση, λόγω του ότι υπάρχουν σπασμένες πλάκες και αγριόχορτα ξεφυτρώνουν από παντού.

Εικόνα 79

Ο φωτισμός στο χώρο ικανοποιείται από ένα στύλο στο κέντρο του, 2,5 μ. Περίπου, και από μία κολώνα της Δ.Ε.Η. προς τη βορειοανατολική πλευρά του. Κάλαθοι αχρήστων και χώροι ανάπαυσης δεν υπάρχουν.

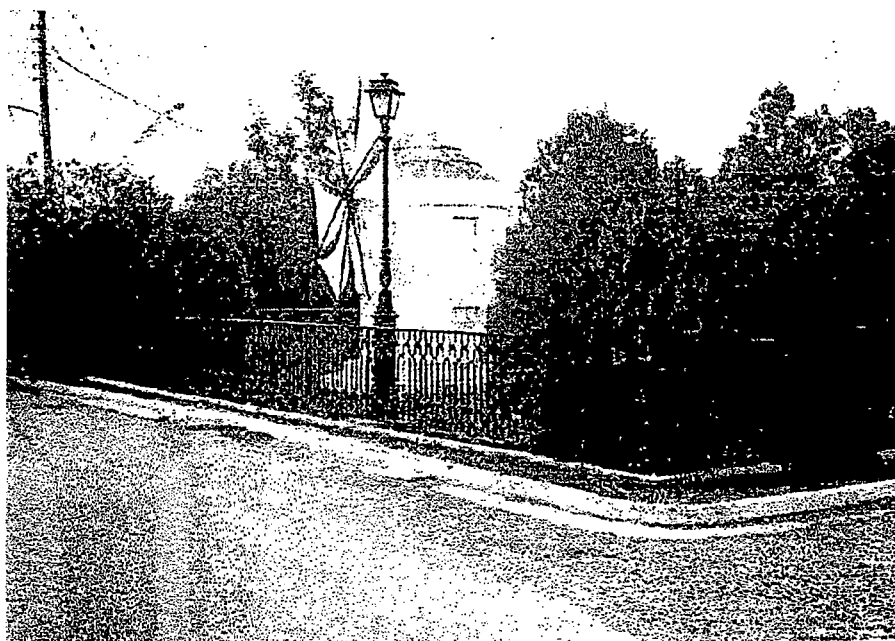
Όσον αφορά τη φύτευση του χώρου αυτή περιλαμβάνει δύο *Phoenix canariensis*, ένα *eucalyptus*, μία *populus alba* και ένα *cacta cee*. Το απεριποίητο γκαζόν, μαζί με τα αγριόχορτα, καλύπτουν την επιφάνεια του χώρου αυτού.

Εικόνα 80

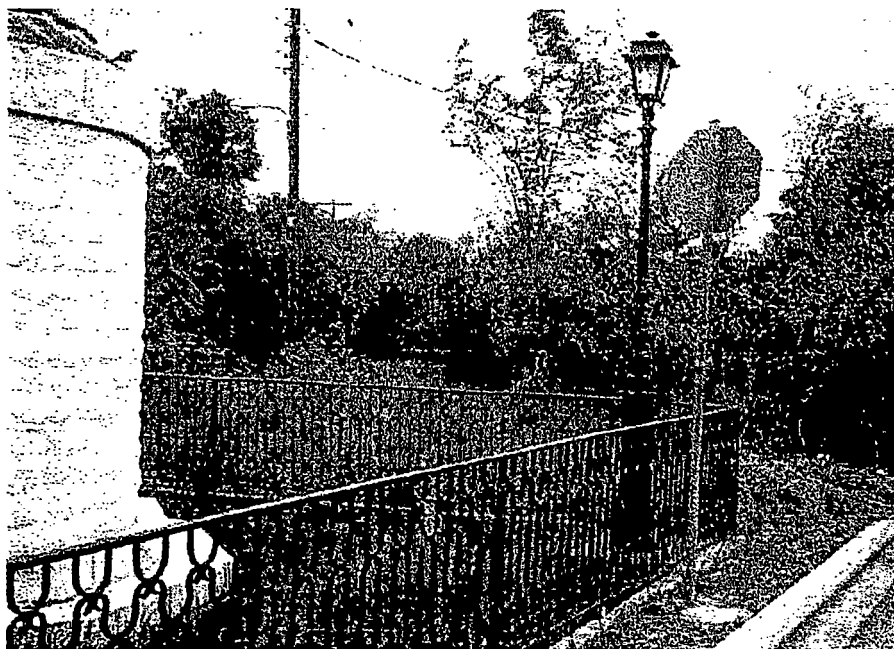
ΧΩΡΟΣ ANEMOMYΛΟΥ

Η περιοχή αυτή συνορεύει βορειοανατολικά με το δρόμο που οδηγεί στη Τουρλίδα, βορειοδυτικά με το δρόμο που οδηγεί στο λιμάνι και νότια με το λιμενικό. Ο χώρος αυτός χωρίζεται σε δύο τμήματα. Το πρώτο τμήμα περιλαμβάνει τον ανεμόμυλο. Πρόκειται για ένα περιφραγμένο με σιδερένια κάγκελα τμήμα, στο εσωτερικό του οποίου υπάρχει ο ανεμόμυλος σαν ιστορικό μνημείο.

Εικόνα 81

Η φύτευση στο χώρο αυτό έχει ως εξής : τρεις *Thuja orientalis*, διαμορφωμένες σε κωνικό σχήμα και αγριόχορτα που καλύπτουν το έδαφος. Το μνημείο αυτό φωτίζεται από την ύπαρξη δύο στύλων, που καταλήγουν σε φανάρια.

Εικόνα 82

Το δεύτερο τμήμα περιλαμβάνει το χώρο πίσω από τον ανεμόμυλο. Πρόκειται για ένα χώρο εντελώς αδιαμόρφωτο, με άγρια βλάστηση. Αειθαλή και φυλλοβόλα δέντρα, θάμνοι και αγριόχορτα συνθέτουν το φυτικό υλικό του.

Εικόνα 83

Περιμετρικά υπάρχουν *perium oleander*, με ασύμμετρη φύτευση και απεριποίητη κόμη. Ο φωτισμός είναι ελλειπής, παγκάκια και κάλαθοι αχρήστων είναι ανύπαρκτοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΤΗΣ Ι.Π. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Συνοψίζοντας θα λέγαμε ότι σ' αυτήν την εργασία κάναμε μια προσπάθεια να συγκεντρώσουμε και να καταγράψουμε στοιχεία και πληροφορίες για καθένα από τους παρακάτω αναφερόμενους παράγοντες :

- *Τα κοινωνικά στοιχεία* : ανάλυση του πληθυσμού δηλαδή α) αριθμός κατοίκων, β) μορφωτικό επίπεδο - εκπαίδευση, γ) εισόδημα (βιομηχανικές, αγροτικές δραστηριότητες), δ) διακύμανση του πληθυσμού κατά τη διάρκεια του έτους κ.α.
- *Το ανθρωπογενές περιβάλλον* : αναφέραμε όλους τους χώρους και τα κτίσματα που έχουν σχέση με την αρχαιολογία, την ιστορία, τη θρησκεία ή ακόμα και με τις σύγχρονες δραστηριότητες όπως οικισμοί - τουρισμός, βιομηχανικές δραστηριότητες, ΔΕΗ, ΟΤΕ κλπ.
- *Το φυσικό περιβάλλον* : τις μεταβλητές δηλαδή και τους παράγοντες που δεν έχει διαμορφώσει ο άνθρωπος και έχουν την προέλευσή τους στη φύση.
- *Το τοπίο* : εξετάσαμε δηλαδή το σύνολο των βιοτικών και αβιοτικών παραγόντων που μεμονωμένα ή αλληλεπιδρώντας, συνθέτουν την εικόνα της μελετώμενης περιοχής. Για την ανάλυση του τοπίου λάβαμε υπόψιν μας α) υδάτινους όγκους β) ποταμούς, ρεύματα γ) ανθρωπογενή δ) γεωλογία κ.α.
- *Τη χλωρίδα - πανίδα* : εντοπίσαμε μικροπεριβάλλοντα με παρουσία σπάνιων ενδημικών ή μη ζώων καθώς και την ύπαρξη σπάνιων φυτών με οικολογική αξία, που αποτελούν μια σημαντική μεταβλητή, αφού η σύνθεση, ο τύπος και άλλα χαρακτηριστικά, αποτελούν αναγκαία υποδομή για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων αναψυχής και δημιουργίας πρασίνου.
- *Το κλίμα* : στοιχεία όπως ηλιοφάνεια, διάρκεια καλοκαιριού, άνεμοι, μέγιστα και ελάχιστα θερμοκρασιών, υγρασία αέρος, που αφορούν τόσο την ανάπτυξη των φυτών και ζώων, όσο και τη διάρκεια του τουρισμού στην πόλη του Μεσολογγίου.

- *Το έδαφος* : εξετάσαμε το έδαφος τόσο από οικολογικής πλευράς, όσο και από πλευράς καταλληλότητάς του για τη δημιουργία χώρων αναψυχής και υποδοχής του κοινού (ολισθαίνοντα εδάφη, πλημμυρίζοντα, ελώδη, ευδιάβρωτα, κ.α.
- *Την κυκλοφορία - έργα υποδομής* : αναφερόμαστε στο οδικό δίκτυο της πόλης, αλλά και σε άλλα έργα υποδομής, όπως είναι η ύδρευση, η αποχέτευση κ.α. καθώς και τις αναπτυξιακές δραστηριότητες αυτών από το δήμο Μεσολογγίου, επισημαίνοντας που αυτός επικεντρώνει το ενδιαφέρον του και που εντοπίζονται ελλείψεις.
- *Το ρόλο του αστικού πρασίνου* : αναφερόμαστε στη χρησιμότητα του πρασίνου, πως αυτό μπορεί να αναβαθμίσει μια πόλη, να βελτιώσει και να αναδείξει την ποιότητα ζωής του ανθρώπου.

Όλα αυτά δεν έγιναν τυχαία, αλλά έχοντας ως απώτερο σκοπό - μελετώντας όλα τα προαναφερόμενα - να καταλήξουμε σε συμπεράσματα σχετικά με την ανάγκη που έχει αυτή η πόλη για χώρους πρασίνου αλλά και την αναζήτηση των κατοίκων της γενικότερα για χώρους αναψυχής. Συμπεράσματα ενδιαφέροντα και σημαντικά προκειμένου να διαμορφωθεί μια πολιτικά ανάπτυξης για το Μεσολόγγι σχετικά με τους χώρους αναψυχής και πρασίνου.

Όλη αυτή η έρευνα χώρων αναψυχής, είναι θα λέγαμε κεφαλαιώδους σημασίας, γιατί οδηγεί τελικά στην έστω και κατά προσέγγιση εκτίμηση του αριθμού επισκεπτών, του είδους των δραστηριοτήτων κ.α., μεταβλητές απολύτως αναγκαίες για το σωστό προγραμματισμό των διαφόρων έργων που πρέπει να εκτελεστούν. Η ακριβής εκτίμηση της ανάγκης ενός συγκεκριμένου αριθμού ατόμων, είναι πρακτικά αδύνατη γιατί δεν είναι ποσοτικό μέγεθος αλλά ποιοτικό και ψυχολογικό. Εντελώς ενδεικτικά όμως δίδονται τα παρακάτω στοιχεία, σχετικά με τα τετραγωνικά μέτρα πρασίνου που αναλογούν σε ένα κάτοικο σε διάφορες Ευρωπαϊκές πόλεις

Πληθυσμός σε εκ.	Πόλη	Χώροι πρασίνου σε τμ ανά κάτοικο
9	Λονδίνο	9
	Παρίσι	8,54
	Ρώμη	9
3	Αθήνα	2,8
	Βιέννη	20
	Βρυξέλλες	29
1	Άμστερνταμ	27
	Ρότερνταμ	28
	Θεσσαλονίκη	2,73
	Βόννη	35
0,5	Μπορντό	2
	Πάτρα	0,77

Το Μεσολόγγι είναι μια πόλη 11.614 κατοίκων. Σύμφωνα με τα στοιχεία που καταγράψαμε στις παραγράφους 5.3.1 και 5.4.1, οι πλατείες και οι χώροι που είναι καλυμμένοι με πράσινο, δε ξεπερνούν σε έκταση τα 20.925 τμ. Βλέπουμε λοιπόν, ότι ο σημερινός κάτοικος του Μεσολογγίου έχει στη διάθεσή του μόλις 1,8 τμ πρασίνου ένα νούμερο που δε τολμά κανείς να το συγκρίνει με τα αντίστοιχα νούμερα των ευρωπαϊκών πόλεων. Άλλωστε όπως είδαμε από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα, αυτά τα φτωχά νούμερα χαρακτηρίζουν γενικά τις περισσότερες ελληνικές πόλεις.

Πέραν όμως όλων αυτών και έχοντας μελετήσει το σχέδιο πόλεως μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα ότι το Μεσολόγγι είναι μια πόλη που έχει τη δυνατότητα να προσφέρει στους κατοίκους του πολύ περισσότερες εκτάσεις πρασίνου. Οι εκτάσεις αυτές έχουν καταγραφεί στις παραγράφους 5.3.2 και 5.4.2 και καταλαμβάνουν έκταση 78.930 τμ. Αυτοί οι χώροι σε συνδυασμό με τους χώρους που ανήκουν στο λιμενικό ταμείο (στην περιοχή του λιμανιού) οι οποίοι καταλαμβάνουν έκταση 21.150 τμ. Μπορούν να αποτελέσουν τις πηγές αναζήτησης πρασίνου και η ανάλογη διαμόρφωσή τους να αναδείξει ένα άλλο πρόσωπο του Μεσολογγίου. Συνολικά λοιπόν αυτοί οι αδιαμόρφωτοι χώροι καταλαμβάνουν έκταση 100.080 τμ. Εμείς προτείνουμε άμεσα τα εξής μέτρα για τη δημιουργία χώρων πρασίνου και αναψυχής με προσδοκώμενο στόχο η συνολική έκταση πρασίνου που θα αναλογεί σε κάθε κάτοικο να είναι 9 με 10 τμ. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τις υπόλοιπες κλιματολογικές συνθήκες (πχ

γεινίαση με λ/θ, βουνό κλπ.), θα αποτελέσουν ένα ικανοποιητικό ποσοστό πρασίνου για κάθε κάτοικο.

- Διαμόρφωση εκ νέου της κεντρικής πλατείας του Μεσολογγίου (πλατεία Μπότσαρη) που αναφέρουμε στην παράγραφο 5.3.1 Παρά τις διαφωνίες που μπορεί να αναπτυχθούν , η διαμόρφωση της πλατείας με καλλωπιστικούς θάμνους που συνδυάζουν το πράσινο με το χρώμα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, καθώς επίσης και η δεντροφύτευση περιμετρικά της πλατείας με δέντρα που αναπτύσσουν μικρή κόμη, θα δώσουν μια διάσταση στην πλατεία πιο δροσερή και φιλόξενη, τόσο στους κατοίκους όσο και στους επισκέπτες.
 - Ανανέωση και εμπλουτισμός επιβάλλεται στις πλατείες που αναφέραμε στην παράγραφο 5.3.1 (πλ Κέννεντυ, πλ πέντε πρωθυπουργών, πλ Τρικούπη, πλ Κύπρου Λεβίδου, πλ Μαλακάση, πλ έναντι Πυροσβεστικής και πλ αντλιοστασίου). Είναι πλατείες που πλαισιώνονται από συνοικίες τόσο στο κέντρο όσο και περιμετρικά του Μεσολογγίου. Η ανανέωση και ο εμπλουτισμός που προτείνουμε όχι μόνο θα αναβαθμίσει τις συνοικίες αυτές αλλά θα βοηθήσει και στο γεγονός να αποκτήσουν αυτές οι πλατείες λειτουργικό ρόλο κάτι που δεν μπορούμε να πούμε ότι ισχύει.
 - Συντήρηση κρίνεται απαραίτητη για τους χώρους του δημοτικού αναψυκτηρίου και του τριγωνικού χώρου πριν από την πύλη που αναφέραμε στην παράγραφο 5.4.1.
 - Η αναδιαμόρφωση ή ο εμπλουτισμός του περιβάλλοντος χώρου των ιστορικών μνημείων που αναφέρουμε στην παράγραφο 5.1, δηλαδή της οικίας Παλαμά, της οικίας Τρικούπη, της πινακοθήκης καθώς και του κήπου των ηρώων, κρίνεται όχι μόνο απαραίτητος αλλά και επιτακτικός. Η επιλογή της κατάλληλης χλωρίδας θα πρέπει να αναδεικνύει το δέσιμο της σχέσης του χρόνου και του ιστορικού μνημείου, γεγονός απαραίτητο για να μπορέσει το ιστορικό μνημείο να αποτελέσει πόλο έλξης για τους επισκέπτες.
- Η προσπάθεια για την αύξηση του πρασίνου πιστεύουμε ότι θα συμπληρωθεί ουσιαστικά, εάν ο Δήμος εκμεταλλευθεί ανάλογα τους αδιαμόρφωτους χώρους, που έχουν ήδη ενταχθεί στο σχέδιο πόλεως και έχουν χαρακτηριστεί ανάλογα πάρκα ή πλατείες.
- Ο υποβαθμισμένος χώρος που πλαισιώνει την οικία Βύρωνα, η οποία αποτελεί ένα ιστορικό μνημείο, έχει ενταχθεί στο σχέδιο πόλεως, ως δημοτικό πάρκο. Ένας χώρος που απαιτεί μια

μεγάλη και σε βάθος μελέτη ώστε να μπορέσει να αποτελέσει ένα πόλο έλξης για τους επισκέπτες, που δε θα συνδέεται άμεσα με το κέντρο.

- Χώροι όπως αυτοί απέναντι από το ραδιοφωνικό σταθμό και έναντι της προτομής Παλαμά, που αναφέρονται στην παράγραφο 5.3.2, έχουν χαρακτηριστεί ως πλατείες και προτείνουμε την άμεση διαμόρφωσή τους.
- Ο χώρος των 27 στρεμμάτων, ο οποίος αναφέρεται στην παράγραφο 5.4.2, έχει ενταχθεί και αυτό στο σχέδιο πόλεως, χωρίς να έχουν γίνει ακόμη άμεσα σχέδια για το μέλλον. Αυτό που προτείνουμε εμείς γι' αυτό το χώρο είναι ότι μπορεί να αποτελέσει το χώρο για τη διαμόρφωση ενός πρότυπου οικολογικού πάρκου. Η διαμόρφωση ενός πάρκου με έντονο το φυσικό στοιχείο και το γεγονός της γειννίασης με τη λ/θ θα μπορούσε να αποτελέσουν ένα ζεστό και φιλόξενο περιβάλλον για την ανάπτυξη και διαβίωση πολλών πτηνών ή και άλλου είδους μικρών ζώων. Επίσης, καθιστικοί χώροι, χώροι περιήγησης, σε συνδυασμό με τα προαναφερθέντα, μπορούν να αποτελέσουν στοιχεία που θα κεντρίσουν το ενδιαφέρον του επισκέπτη και θα αυξήσουν το χρόνο παραμονής του στην πόλη του Μεσολογγίου.
- Τέλος αφήσαμε το χώρο του λιμανιού, ένα εντελώς ανεκμετάλλευτο στοιχείο τουρισμού. Προτείνουμε λοιπόν, ανάπτυξη του λιμανιού, διαμόρφωση χώρων αναψυχής και παιχνιδιού, καθιστικούς χώρους, όπου σε συνδυασμό με την ευχάριστη και πλούσια διαμόρφωση πρασίνου, θα δώσει την ευκαιρία για επενδύσεις σ' αυτήν την περιοχή (καφετέριες, κέντρα διασκέδασης, κ.α.). Η αξιοποίηση του λιμανιού θα δώσει την ευκαιρία για περίπατο στους κατοίκους του Μεσολογγίου, στους φοιτητές βρίσκοντας έτσι διέξοδο από την καθημερινή ρουτίνα του κέντρου. Εξάλλου θα μπορούσε να αποτελέσει ένα πόλο έλξης για ιστιοπλοϊκά, θαλαμηγούς ή άλλου είδους τουριστικών πλοιαρίων, λόγω της εύκολης προσέγγισης σ' αυτό, για μεγάλο χρονικό διάστημα του έτους μιας και το κλίμα του Μεσολογγίου είναι ευνοϊκό και επιτρέπει τέτοιου είδους δραστηριότητες.

Για όλα τα προαναφερθέντα θα πρέπει να συνταχθούν ειδικές μελέτες που απαιτούν πολλή δουλειά και όρεξη. Οπωσδήποτε ο σχεδιασμός και η δημιουργία (εγκατάσταση και εκτέλεση έργων) ενός πάρκου, μιας πλατείας, ή μιας δεντροστοιχίας, δεν είναι μόνο η φύτευση της βλάστησης. Δε θα πρέπει να αποτελεί έργο μόνο των γεωτεχνικών ή αρχιτεκτόνων τοπίου, αλλά έργο ομάδας ειδικών, στο οποίο θα συμπεριλαμβάνονται κοινωνιολόγοι, γεωγράφοι, διαχειριστές έργων κ.α.

Εμείς πιστεύουμε ότι κάναμε μια σημαντική δουλειά, καταβάλλοντας πολύ κόπο και προσπάθεια για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του ενός έτους. Πιστεύουμε ότι η εργασία αυτή θα αποτελέσει το μοχλό που θα ενεργοποιήσει τις ευαισθησίες και το ενδιαφέρον όχι μόνο των ανθρώπων του Δήμου, αλλά και όσων έχουν την ευρύτερη ευθύνη για το πόσο καλαίσθητη είναι η εικόνα που επιδεικνύει το Μεσολόγγι.

Θέτοντας εμείς τις βάσεις ευχόμαστε να αξιοποιηθεί στο έπακρον η πόλη που μας φιλοξένησε στα καλύτερα χρόνια της ζωής μας. Ελπίδα μας να επιδείξει πιο αξιόλογα στοιχεία που θα αναδεικνύουν όχι μόνο την ιστορική της μνήμη ως πόλη, συνδυασμένη μ' ένα ποιοτικό και ευχάριστο περιβάλλον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ, σημειώσεις του τμήματος ΔΑΣΟΠΟΝΙΑΣ ΔΡΑΜΑΣ "ΘΕΜΑΤΑ ΚΗΠΟΤΕΧΝΙΑΣ - ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΤΟΠΙΟΥ", 1995.
2. MILLERIANTE, φυτολογικός & φωτογραφικός οδηγός, 1996.
3. ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΦΑΡΟΣ, εκδόσεις ΦΑΡΟΣ, 1993.
4. ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ, εκδόσεις ΝΙΚΑΣ, 1995.
5. Σημειώσεις ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ ΙΙΙ του έκτακτου καθηγητή ΧΡΗΣΤΟΥ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΥ.
6. Σημειώσεις "ΠΡΑΣΙΝΟ ΣΤΙΣ ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ" της καθηγήτριας εφαρμογών ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΚΑΥΓΑ.
7. Πτυχιακή εργασία "ΤΕΧΝΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ Λ/Θ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ" του σπουδαστή Ν. ΣΤΑΥΡΟΥ, 1993.
8. Πτυχιακή εργασία "ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ Λ/Θ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ - ΑΙΤΩΛΙΚΟΥ" των σπουδαστών Ν.ΚΛΑΟΥΔΑΤΟΥ, Γ.ΦΡΑΓΚΟΥ, Μ.ΔΙΑΠΟΥΛΗ, 1984.
9. Πτυχιακή εργασία "Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ Λ/Θ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ - ΑΙΤΩΛΙΚΟΥ" των σπουδαστριών Κ. ΖΗΣΗ, Γ. ΚΟΛΟΒΟΥ, 1984.
10. Περιοδικό ΓΑΙΟΡΑΜΑ EXPERIMENT, αφιέρωμα "ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ Η Ι.Π ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ", τεύχος 34, 1999.
11. Περιοδικό "ΦΥΤΑ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙ", τεύχος 43, 1996.
12. Περιοδικό "Ο ΚΗΠΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΠΙΤΙ", τεύχος 62, 1995.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

13. ΔΗΜΟΣ Ι.Π.ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ-Τεχνική υπηρεσία
14. ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΙΤ/ΝΙΑΣ
15. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Ι.Π.ΜΕΣ.
16. ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ "ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑ"
17. ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
18. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
19. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
20. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
21. ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ Ι.Π.ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
22. ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΛΥΚΕΣ Α.Ε.
23. ΛΙΜΕΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ Ι.Π.ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
24. 8^η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΦΟΡΙΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ